Felix Salten

BAMBI

Felix
Salten

Bambi

Jedan život u šumi

s njemačkog prevela
Mirta Jurilj

e-Lektire
lektire.skole.hr

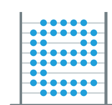

CARNET

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Više informacija o EU fondovima možete naći na web stranicama Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije:
www.strukturnifondovi.hr
Sadržaj ovog materijala isključiva je odgovornost Hrvatske akademske i istraživačke mreže – CARNET.

Sadržaj

Felix Salten

Budimpešta, 6. rujna 1869.

– Zürich, 8. listopada 1945.

Pravo ime Felixa Saltena je Siegmund Salzmann. Felix Salten mu je književno ime, ili pseudonim.

Salten je najpoznatiji austrijski pisac za djecu. Rođen je 1869. godine u Budimpešti u Mađarskoj. Još kao dijete odselio se s roditeljima u Beč, jer je u to vrijeme glavni grad monarhije bio najtolerantniji prema židovima i u njemu su mogli živjeti slobodnije. Imao je jednoga brata i pet sestara. U početku su živjeli u središtu Beča, no kasnije mu je otac zapao u novčane neprilike pa su morali preseliti u dio grada gdje se puno siromašnije živjelo. Felix Salten pohađao je dvije srednje škole, ali ni jednu nije završio. Dijelom je razlog bio u tome što nije baš volio školu, a dijelom što je obitelj živjela u oskudici, pa je trebalo zaraditi novac. Zaposlio se već sa šesnaest godina u nekoj osiguravajućoj tvrtki, ali je već tada počeo pisati priče i pjesme. Slao ih je u uredništva raznih novina. Ubrzo su kritičari i književnici zapazili kako Felix (Siegmund) zna sjajno i pametno pisati. Prvu pjesmu objavili su mu u siječnju 1889. godine, a samo godinu kasnije je postao član literarne udruge *Mladi Beč* koja je bila pod utjecajem tzv. Bečke moderne – umjetničkog pokreta koji je trajao dvadesetak godina i okupljao mnoge tadašnje pisce (Hermann Bahr, Arthur Schnitzler, Stefan Zweig, Hugo fon Hofmannsthal), a na njihove sastanke dolazili su i slikari i drugi umjetnici. Arhitekti Otto Wagner i Adolf Loos na nov način su u to vrijeme dizajnirali građevine u Beču. Mladi Salten družio se i s kazališnim umjetnicima (Richard Strauss). Razmjenjivao je mišljenja o umjetnosti i kulturi, izgrađivao svoje stavove, puno je čitao i odlazio na kazališne predstave. Vrlo brzo je postao kazališni, likovni i književni kritičar. Uz to je pisao drame, kratke priče, romane – može se reći da je objavljivao čak po jednu knjigu godišnje. Imao je suprugu i dvoje djece, Paula i Annu-Katharinu.

Felix Salten živio je u vrijeme teških prilika, posebno za Židove, kad je nacizam pod vodstvom Adolfa Hitlera zavladao Njemačkom. Adolf Hitler je u Njemačkoj zabranio čitanje Saltenovih knjiga 1936. godine, pa su bile javno spaljivane na lomači, kao i knjige Ericha Kästnera i mnogih drugih pisaca. Zbog tih spaljivanja, danas su prva izdanja Saltenovih knjiga vrlo rijetka i vrijedna. Hitler je ubrzo svoj utjecaj proširio i na Austriju. Salten je zbog takvih prilika napustio Beč 1938. i otišao u Švicarsku.

Posebno je stekao slavu svojim romanima i pripovijetkama o životinjama, kao što su *Bambi* (1923.), *Bambijeva djeca – priča o šumskoj obitelji*, *Zečići*, *Mladost vjeverice Peri*, *Fabijan, carev konj*. Na osnovu ovih knjiga nastale su i poznate slikovnice, najčešće s umjetničkim fotografijama životinja u njihovim prirodnim staništima.

Walt Disney je načinio dugometražni crtani film o Bambiju 1941. godine – mnogi misle da je to najbolji Disneyev film – a i druge Saltenove knjige poslužile su mu kao nadahnuće, naročito za dokumentarne serije.

Felix Salten umro je u Zürichu u Švicarskoj 1945. godine.

* * *

Životinjski svijet nije tek vedra slikovnica, potrebno je puno snalažljivosti da bi se preživjelo (...) U knjizi je sve istinitije, bliže životu i opasnostima.

Sunčana Škrinjarić o knjizi *Bambi*

Djeca se najčešće upoznaju s malenim srndaćem Bambijem gledajući crtani film Walta Disneya, snimljen 1941. Tek kasnije u ruke im stigne knjiga koju je Felix Salten napisao na njemačkom jeziku, u Beču 1923. godine, i koju je bio naslovio *Bambi, jedan život u šumi*. Prema toj knjizi zapravo je nastao toliko popularni i poznati dugometražni crtani film. Danas se knjiga može čitati i na kompjutorskom ekranu, a gledati i obnovljeni crtani film.

Međutim, treba znati da crtani film prikazuje samo dio sadržaja knjige o Bambiju i njegovu životu. To je zbog toga što film raspolaže s manje vremena nego čitatelj koji čita knjigu, a osim toga govori drugačijim načinima od knjige – pokretnim slikama i zvukom. Film stoga mora sažeti ono što čitamo.

Knjiga o Bambiju silno je zanimljiva. Svijet gledan Bambijevim očima stalno je nov. Pitanja koja naviru u njegovoj glavici nikada ne sustaju, a majka strpljivo odgovara. Tako uzbuđeno kao Bambi na svojoj prvoj šetnji do livade osjeća se i malo dijete kad s majkom ili ocem izlazi u grad ili na igralište. No, već od prvoga dana, u tom predivnom svijetu vrebaju i opasnosti. Bambi od početka uči kretati se i živjeti oprezno. Pametan srndać polako nauči čitati šumske znakove. Ptice i druge životinje neki puta brže uoče opasnosti, jer bolje vide ili imaju oštriji njuh, pa ih je dobro promatrati. Opasnosti imaju i svoj miris, dobro ih je nanjušiti. Njima pripada i On – čovjek. Čovjek kao prijetnja neprestano je životinjama za petama. Zbog toga je ovo knjiga u kojoj se od čitatelja traži i razumijevanje prema životinjama i ljubav prema prirodi.

Priroda iscjeljuje, daje dom, hrani i pruža slobodu. Životinje vole slobodu i igru, kao i ljudi. U knjizi Bambi upozna mnoge, vrlo različite životinje, i svaku uvažava kao sebi ravnu. Svakoj se pristojno obraća i trudi se da ne bude nespretan. To mu uvijek ne uspi-

jeva, no ipak ostavlja dojam dobro odgojenog srndaća. Međusobno uvažavanje živih bića također je važno u ovoj knjizi. Čak i lišće na stablu vrijedno je poštovanja, pa tako dva lista vode upravo filozofski razgovor o životu i onome što se događa kad moraš umrijeti.

Smrt je također tema ove knjige, jer neprestano prati životinje. One su izložene pogibelji. Nasilna smrt u ovoj knjizi prikazana je bez uljepšavanja, potpuno iskreno, kako je vidi Felix Salten. K tome, životinje umiru i prirodnom smrću. Smrt je dio života, kao i sve drugo. Ona nije nešto o čemu se ne bi smjelo razgovarati. Možda je baš zbog iskrenosti pisca ova knjiga tako omiljena među čitateljima svih generacija.

Životinje snažnije osjećaju izmjenu godišnjih doba od ljudi, jer su izložene vremenskim (ne)prilikama. Moraju se snaći za stan i hranu kad dođe zima. Dio ove knjige zato govori o tome kako životinje u šumi preživljavaju hladnoću, nestašicu hrane, pucnjavu lovaca kad nema gustoga lišća na granama da se sakriju. *Strašna oskudica kojoj nije bilo kraja proširila je gorčinu i zvjerstvo. Izbrisala je sva iskustva, potkopala savjest, poništila sve dobre običaje i uništila povjerenje. Više nije bilo samilosti, spokoja, suzdržanosti*. Kad ovako govori, Felix Salten kao da govori o ljudima u vrijeme rata. On je dobro upoznao rat i njegove strahote. Ljudi se često mijenjaju kad postanu očajni, a tako je i sa životinjama.

Knjiga govori i o tome kako životinje izmjenjuju svoja iskustva. Majka, otac, rođaci i prijatelji podrška su i ohrabrenje Bambiju. No, kad majke više ne bude, on mora biti sposoban živjeti sam. Samoća je također nešto potrebno, i životinjama i ljudima. Dobra je i važna, da se možeš sabrati i ponekad razmisliti. Da si možeš pružiti predah od pogleda drugih.

Bambi proživljava mnoge sretne trenutke, opasnosti i nedoumice. Bambi neprestano uči. Ova knjiga govori s velikim poštovanjem i o učenju. Učenjem stječeš moć i lakše možeš upravljati svojim životom. Biti neovisan od drugih.

Kako Bambi sazrijeva, tako počinje osjećati i ponos pred drugim srndaćima, čežnju prema srnama, ljubav koju mu pružaju oni koji ga vole. Ljubav oca, ljubav Faline, ljubav majke, ljubav zajednice koja ga prihvaća kao svoga – svaka nosi nešto lijepo i novo. Kad je riječ o zajednici, Bambi uči i na tuđim pogreškama. Njegov prijatelj Gobo posve se izmijenio dok je boravio kod ljudi, izgubio je osjećaj za opasnost. To ga je stajalo života. Životinje, kao i ljudi, imaju svoju ćud. Neke su ohole, neke prijateljske, neke ravnodušne. Neke su pametne, neke baš i nisu. Bambijev otac je srndać predvodnik. Svojim iskustvom i znanjem spašava Bambija kad je bio ranjen puščanim metkom. Zavaraju tragove lovačkim psima i Bambi ozdravlja u tajnome skrovištu. Dobro je u životu imati dobre uzore, kao što je Bambijev otac.

Felix Salten pokazao je ovom knjigom koliko je bogat i raznolik život u prirodi. Potrebna joj je naša blagost i briga. Dok se trudimo da prirodu razumijemo i zavolimo, počinjemo razumijevati i sebe. Jer, i mi smo dio nje!

dr. sc. Diana Zalar

Prije čitanja...

- Znate li tko je bio Bambi?

- Jeste li možda gledali animirani film o Bambiju?

  Knjiga i film poprilično se razlikuju. Knjiga je duža i sadrži više detalja.

  U knjizi ćete susresti razne šumske životinje i saznati mnogo toga iz njihova života. Život u prirodi pun je opasnosti i izazova.

- Također ćete naići na opise prirode koji kao da su naslikani riječima, poput ovog opisa zime:

  No, prije nekoliko dana pao je i težak mraz. Zrak je bio čist i rijedak kao nikada dosada, pun oštrine. Zvonio je finim, visokim zvukom. Pjevao je od zime.

- Zamislite šumu u različitim godišnjim dobima. Zamislite njezine stanovnike.

  I započnite s čitanjem...

Bambi

1.

Na svijet je stigao usred gustiša, u jednom od onih malih, skrovitih zakutaka šume koji su naizgled posve otvoreni, no zapravo su sa svih strana zakriveni.

Tamo je bilo malo mjesta, jedva dovoljno za njega i njegovu majku.

Eno ga gdje stoji ondje, nesigurno se klateći na tankim nogama, tupo gledajući preda se mutnim očima koje ništa nisu vidjele, drhtureći pognute glave, i dalje sasvim omamljen.

»Kakvog li krasnog djeteta!« usklikne svraka.

Doletjela je domamljena bolnim jaucima majke uslijed trudova. Ona se smjesti na obližnju granu. »Kakvog li krasnog djeteta!« ponovi. Ne dobivši odgovor, nastavi brbljati. »Nevjerojatno da već može stajati i hodati! Kako zanimljivo! To u svojem životu još nisam vidjela. No, doduše, još sam mlada, tek godinu dana izvan gnijezda, kao što to možda već i znate. No da, mislim da je to čudesno. Da dijete... iste sekunde dođe na svijet i odmah može stajati na nogama. To je tako plemenito. No, smatram da je kod vas srna sve jako plemenito. Može li odmah i trčati...?«

»Naravno«, blago odvrati majka. »Ali morate me ispričati jer trenutno nisam u stanju razgovarati. Imam mnogo toga za obaviti... osim toga, još uvijek sam pomalo slaba«.

»Ne dajte se smetati«, reče svraka, »ni ja nemam puno vremena. Ali ovako nešto ne viđa se svaki dan. Znate, kod nas su takve stvari jako naporne i mučne! Jer djeca nam se ne mogu kretati kad se izlegnu, bespomoćno leže u gnijezdu i traže samo njegu, samo njegu, kažem vam – vama je to, naravno, potpuna nepoznanica. Kakav li je samo posao njih hraniti, kakva li je briga na njih paziti! Molim lijepo, malo promislite koliko je iscrpljujuće djeci nalaziti hranu i istovremeno paziti da im se ništa ne dogodi; oni si ne mogu pomoći ako uz njih nema nikoga. Zar nisam u pravu? A koliko se tek mora čekati dok se ne počnu kretati, koliko vremena prođe dok ne dobiju perje i počnu sličiti na nešto!«

»Ispričajte me«, uzvrati majka, »nisam vas slušala«.

Svraka odleti. »Kakav glupi stvor«, razmišljala je u sebi, »plemenit, ali glup!«

Majka se gotovo uopće nije obazirala na svraku. Stala je marljivo prati novorođenče. Prala ga je svojim jezikom, pružajući mu sve u jednom: njegu, masažu kako bi ga ugrijala, te nježan dodir.

Maleni je lagano teturao. Pod milovanjima i gurkanjima uslijed kojih se blago pomicao amo-tamo, malo se podvinuo i primirio. Njegovo crveno krzno, još uvijek ponešto

raskuštrano, imalo je sitne bijele pjege, a njegovo omamljeno djetinje lišce doimalo se prenutim iz dubokog sna.

Naokolo je rasla lijeska, drijen, trnjina i mlada bazga. Visoki javori, bukve i hrastovi sazdali su zeleni krov nad gustišem, a iz tvrdog, tamnosmeđeg tla nicala je paprat, šumska grahorica i kadulja. Tik nad tlom stiskali su se listići već procvale ljubice, te jagodice koje su taman počele cvasti. Kroz guste se krošnje poput zlatne pređe probijala svjetlost jutarnjeg sunca. Čitavom je šumom odjekivalo mnoštvo glasova koji kao da su je prožimali radosnim ushitom. Vuga je neumorno kliktala, golubovi nezaustavljivo gukali, kosovi fićukali, zebe ciktale, sjenice cvrkutale. Sve to bilo je isprekidano svadljivim kricima šojki, posprdnim ruganjem svraka, metalnom jekom promuklog kukurikanja fazana. Prodorni, kratki kliktaji djetlića povremeno su nadglasavali ostale zvukove. Jastreb je kriještao zvonko i snažno nad krošnjama uz neprekidan, hrapav zvuk zbora vrana.

Maleni nije razumio niti jedan poj ni zov, niti jedne riječi ijednog razgovora. Nije ih još niti slušao. Nije osjećao niti jedan od silnih mirisa kojima je šuma odisala. Čuo je samo blago praskanje duž svojega krzna dok ga se pralo, grijalo i ljubilo, a sve što je mogao namirisati bila je blizina majčina krila. Čvrsto se priljubio uz tu ugodnu toplinu, a potom gladno krenuo dublje unutra i našao izvor života.

Dok je maleni pio, majka ga je nastavila milovati. »Bambi«, šapnula je.

Pritom je svako malo dizala glavu, strizala ušima i upijala vjetar.

Potom je, spokojna i sretna, iznova poljubila svoje djetešce. »Bambi«, ponovila je, »moj mali Bambi«.

2.

Za ranog ljeta, drveće se umirilo pod plavim nebom, pružajući ruke i upijajući snagu mlazova sunčevih zraka. U živicama i grmovima gustiša raslo je cvijeće – bijele, crvene i žute zvjezdice. Na mnogima su se već vidjeli i bezbrojni pupovi plodova smješteni na tankim vršcima grana; nježni, čvrsti i odlučni, nalik stisnutim šačicama. Iz tla su iziknule šarene zvjezdice brojnih i raznolikih cvjetova; rađajuće šumsko tlo svjetlucalo je nijemim, no žarkim šarenilom. Posvuda je mirisalo po svježem lišću, po cvijeću, po vlažnoj zemlji i zelenilu. Kada bi se razdanilo ili bi sunce zašlo, cijelom je šumom odzvanjalo na tisuće glasova; od jutra do večeri, kroz mirisnu tišinu pjevale su pčele, zujale ose, brujali bumbari.

Za takvih je dana Bambi provodio prve dane svojega djetinjstva.

Hodao je iza svoje majke uskim puteljkom koji je prolazio kroz grmlje. Kako li je ugodno bilo ovuda prolaziti! Gusto lišće nježno mu je milovalo sapi i blago se povijalo na stranu. Puteljak se posvuda činio mnogostruko zakrčenim i prepriječenim, no njime se kretalo s najvećom lakoćom. Svuda je bilo staza koje su premrežile čitavu šumu. Majka je poznavala svaku od njih, i kada bi Bambi zastao pred kakvim šipražjem kao pred nepremostivim zelenim zidom, majka bi uvijek odmah i bez muke našla mjesto gdje je put bio raščišćen.

Bambi je zapitkivao. Obožavao je zapitkivati majku. Bilo mu je najmilije neprestano postavljati pitanja i potom slušati što mu majka odgovara. Nimalo se nije čudio što mu je na pamet stalno i s lakoćom padalo pitanje za pitanjem. Smatrao je to sasvim prirodnim; to ga je samo jako veselilo. Veselilo ga je i znatiželjno iščekivati odgovor. Kakav god da bio, uvijek je njime bio zadovoljan. Doduše, katkad ga nije razumio, no i to je bilo lijepo jer uvijek je mogao postaviti novo pitanje ako bi zaželio. Ponekad nije postavljao daljnja pitanja, i to je isto bilo lijepo, jer je bio zaokupljen time da ono što nije razumio sebi predoči na vlastiti način. Ponekad je jasno osjećao da mu majka nije dala potpuni odgovor, da mu namjerno nije rekla sve što zna. I tek to bilo je uistinu lijepo, jer bi u njemu ostala neka posebna znatiželja, nagovještaj koji bi ga se dojmio svojom tajnovitošću i uzbudljivošću, iščekivanje koje bi ga u isti mah ispunilo nelagodom i radošću, toliko da bi ostao bez riječi.

Sada on upita: »Majko, kome pripada ovaj puteljak?«

Majka odgovori: »Nama«.

Bambi nastavi: »Tebi i meni?«

»Da«.

»Nama dvoma?«

»Da«.

»Samo nama dvoma?«

»Ne«, reče majka, »nama srnama...«

»A što su to srne?« upita Bambi i nasmije se.

Majka se okrene prema njemu i uzvrati mu osmijeh: »Ti si srna, i ja sam srna. To su srne. Razumiješ li me?«

Bambi od smijeha poskoči. »Da, razumijem. Ja sam mala srna, a ti si velika srna. Zar ne?«

Majka mu kimne. »No, eto vidiš«.

Bambi se iznova uozbilji: »Ima li još drugih srna kao što smo ti i ja?«

»Nego što«, reče majka. »Mnogo njih«.

»A gdje su?« uzvikne Bambi.

»Ovdje, posvuda«.

»Ali... ja ih ne vidim«.

»Vidjet ćeš ih«.

»Kada?« Bambi je zastao od silne znatiželje.

»Uskoro«. Majka mirno krene dalje.

Bambi ju je slijedio. Šutio je jer je promišljao o tome što bi to »uskoro« moglo značiti. Došao je do zaključka da »uskoro« sigurno nije »sada«. No, nije bio siguran kada to »uskoro« prestaje biti »uskoro« i postaje »još dugo ne«. Odjednom upita majku: »Tko je utabao ovu stazu?«

»Mi«, odvrati majka.

Bambi se zapanji: »Mi? Ti i ja?«

Majka reče: »Mi... mi, srne«.

Bambi upita: »Koje?«

»Svi mi«, otpravi ga majka.

Oni krenu dalje. Bambi je bio ushićen i priželjkivao je skokom skrenuti s puta, no poslušno se držao majke. Na tlu ispred njih nešto zakrcka. Lišće paprati i šumske salate skrivalo je nešto što se žustrim pokretima kretalo prema naprijed. Tanjušni je glasić slabašno cijuknuo, a onda utihnuo. Lišće i travke i dalje su nestalno treperili na istome mjestu. Tvor je ulovio miša. On potom pojuri mimo njih, povuče se ustranu i prione jelu.

»Što je to bilo?« uzrujano upita Bambi.

»Ništa«, umiri ga majka.

»Ali...« drhturio je Bambi, »ali... vidio sam«.

»Eh, da«, reče majka, »nemoj se bojati. Tvor je ubio miša«.

No, Bambi se užasno uplašio. Neka nepoznata, velika strava okovala mu je srce. Dugo je trebalo dok mu se nije povratio dar govora. Potom upita: »A zašto je ubio miša?«

»Zato što...« oklijevala je majka. »... hajdemo malo brže«, potom reče kao da joj je nešto palo na pamet zbog čega je zaboravila pitanje. Krenula se udaljavati. Bambi je skakutao iza nje.

Uslijedila je duga pauza; ponovno su u miru koračali dalje. Bambi naposljetku ustrašeno upita: »Hoćemo li i mi jednom ubiti miša?«

»Ne«, odvrati majka.

»Nećemo?« upita Bambi.

»Nikad«, glasio je odgovor.

»Zašto ne?« s olakšanjem upita Bambi.

»Jer mi ne ubijamo nikoga«, jednostavno reče majka.

Bambi se ponovno razveselio.

Iz mladog jasena koji je stajao blizu njihova puta prolomi se glasan krik. Majka nastavi hodati bez da je obratila pažnju. No, Bambi znatiželjno zastane. Dvije šojke prepirale su se gore u krošnji oko gnijezda koje su pljačkale.

»Izvolite produžiti dalje, lopovice jedna!« poviče prva.

»Ta, nemojte se uzrujavati, vi ludo«, odgovori druga, »ja vas se ne bojim«.

Prva je bjesnila: »Sami si pronađite svoje gnijezdo, kradljivice jedna! Razbit ću vam glavurdu«. Bila je van sebe.

»Kakve li zlobe!« zanovijetala je, »kakve li zlobe!«

Druga primijeti Bambija, doleprša do jedne od nižih grana i zasikće: »A što si ti zinuo, derište jedno! Briši odavde!«

Bambi prestravljeno odskoči, potom dostigne svoju majku i ponovno krene iza nje, ponizno i uplašeno, nadajući se da ona uopće nije primijetila da je zaostao.

Nakon nekog vremena upita: »Majko... a što je to zloba?«

Majka reče: »To ne znam«.

Bambi razmisli. Potom ponovno krene: »Majko, zašto su njih dvije bile tako opake jedna prema drugoj?«

Majka odgovori: »Prepirale su se oko hrane«.

Bambi upita: »Hoćemo li se i mi jednom prepirati oko hrane?«

»Ne«, reče majka.

Bambi upita: »A zašto ne?«

Majka odvrati: »Ima dovoljno za sve nas«.

Bambi je još nešto želio znati: »Majko...?«

»Što je sad?«

»Hoćemo li i mi jednom biti opaki jedno prema drugome?«

»Nećemo, dijete moje«, reče majka, »kod nas toga nema«.

Oni krenu dalje. Odjednom se pred njima pojavi posvemašnja svjetlost, žarka svjetlost. Zeleni labirint grmlja i šipražja ovdje je završavao, ovdje je završavao puteljak. Još samo par koraka, i izaći će u blistavu slobodu koja se pred njima pružala. Bambi je htio skočiti naprijed, no majka ostane stajati.

»Što je ovo?« on uzvikne nestrpljivo i već potpuno očarano.

»Livada«, odgovori majka.

»A što je to livada?« navaljivao je Bambi.

Majka ga umiri. »To ćeš i sam vidjeti«. Odjednom postane ozbiljna i oprezna. Nepomično je stajala visoko podignute glave, napeto osluškivala, dubokim udisajima njušila vjetar i izgledala posve strogo.

»Dobro je«, reče konačno, »možemo dalje«. Bambi skoči naprijed, no ona mu prepriječi put. »Ti čekaj dok te ne pozovem«. Bambi se istog trena poslušno primiri. »Tako treba«, pohvali ga majka. »A sada dobro slušaj što ću ti reći«. Čuvši ozbiljnost u glasu svoje majke, Bambi stane napeto iščekivati. »Nije tako lako doći na livadu«, nastavi majka, »to je težak i opasan pothvat. Ne pitaj zašto. To ćeš tek kasnije naučiti. Zasad čini točno ono što ti kažem. Hoćeš li?«

»Da«, obeća Bambi.

»No, dobro. Sad ću krenuti sama prema naprijed. Ostani ovdje i čekaj. I ne skidaj pogled s mene. Neprestano me imaj na oku. Ako vidiš da trčim natrag prema tebi, okreni se i trči odavde što brže možeš. Ja ću te već dostići«. Zašuti kao da razmišlja i potom ozbiljno nastavi: »Što god da se dogodilo, trči, trči koliko možeš. Trči... čak i ako se nešto dogodi... čak i ako vidiš da ja... da sam pala na tlo... ne obraćaj pažnju na mene, razumiješ li?... Što god vidio ili čuo... samo trči dalje, smjesta i što brže možeš...! Obećavaš li?«

»Da«, tiho reče Bambi.

»Međutim, ako te pozovem«, nastavi majka, »smiješ doći. Vani na livadi se smiješ igrati. Vani je lijepo, svidjet će ti se. Samo... moraš mi i ovo obećati... čim te pozovem, moraš biti uz mene. Obavezno! Jesi li me čuo?«

»Da«, još tiše odgovori Bambi. Majka je bila tako ozbiljna.

Ona nastavi: »Tamo vani... kada te pozovem... ne oklijevaj i ne zapitkuj, već me slijedi poput vjetra! Zapamti to. Bez razmišljanja, bez kolebanja... čim počnem trčati, to znači da i ti smjesta moraš trčati i ne zaustavljati se dok ne stignemo nazad ovamo. Nećeš to zaboraviti?«

»Neću«, nelagodno reče Bambi.

»Dakle, sad krećem«, reče majka. Sada se činila nešto mirnijom.

Ona iskorači. Bambi, koji je nije gubio iz vida, promatrao je kako ide prema naprijed sporim, krupnim koracima. Stajao je tamo pun iščekivanja, bojazni i znatiželje. Vidio

je kako majka osluškuje na sve strane, vidio je kako se koleba i sam je činio isto, spreman skočiti nazad u gustiš. Majka se potom iznova primiri i nakon par sekundi postane vesela. Ona pogne vrat, ispruži ga prema naprijed, veselo pogleda prema njemu i vikne: »Dođi!«

Bambi iskoči. Obuzela ga je takva silna radost da je u trenu zaboravio sve brige. U gustišu je vidio tek krošnje nad sobom i tek ponekad, usput, raspršene plave mrljice. Sada je nad sobom posvuda vidio nebesko plavetnilo i to ga je veselilo a da nije znao zašto. Od sunca je u šumi razaznavao tek pokoju široku zraku ili nježne pjege svjetlosti koje su zlaćano treperile kroz grane. Sada se odjednom našao pod vrućom, zasljepljujućom sunčevom silinom koja je njime potpuno zavladala, sred usijanog žara koji mu je zatvorio oči i otvorio srce. Bambi je bio začaran; potpuno van sebe, osjećao se divno. On nespretno skoči uvis, tri, četiri, pet puta tamo gdje je stajao. Ništa drugo nije mogao; ovo je pak morao. Neki nagon tjerao ga je da skače. Njegovi mladi udovi silno su se napinjali, disao je duboko i lako, sa svakim je udisajem gutao miris livade tolikim ushitom da je naprosto morao skakati. Bambi je bio dijete. Kada bi bio ljudsko dijete, od sreće bi kliktao. No, on je bio mlada srna, a srne ne mogu kliktati, barem ne na način na koji to čine ljudska djeca. Dakle, kliktao je na svoj način. Svojim nogama, cijelim tijelom kojim se propinjao. Njegova ga je majka promatrala sa strane i bila sretna. Vidjela je da je Bambiju divno. Vidjela je da se propinje uvis, nespretno i neprestano pada na isto mjesto, zbunjeno i opijeno zuri pred sebe i u idućem se času ponovno propinje uvis, i tako unedogled. Znala je da Bambi poznaje tek uske srneće šumske staze, da je u prvim danima svojega postojanja bio navikao tek na ograničen prostor gustiša i da se zbog toga nije micao s mjesta, jer još nije shvaćao da na otvorenoj livadi može naokolo trčati. Ona se pogne, ispruži prednju nogu i na trenutak se nasmije Bambiju; uzme veliki zalet i krene juriti ukrug dok su vlati trave šištale pod njom. Bambi se uplaši i na mjestu stane. Je li ovo znak da mora natrag u gustiš? Ne brini za mene, sjetio se što mu je rekla majka, ni za ono što vidiš i čuješ; samo trči naprijed što brže možeš! Htio se okrenuti i pobjeći kako mu je i bilo rečeno. Iznenada, majka dotrči do njega; zrak je oko nje zahuktao, približi mu se na dva koraka, pogne se kao prvi put, nasmije se, uzvikne: »Ulovi me!« i u hipu nestane. Bambi je bio zapanjen. Što bi to trebalo značiti? Što se to odjednom dogodilo s majkom? No, eno je gdje se iznova vraća munjevitom, vrtoglavom brzinom, nosom mu dodirne sapi, žurno kaže: »Ulovi me!« i nestane. Bambi pojuri za njom. Par koraka. No, koraci mu ubrzo postanu lagani skokovi. Zanijelo ga je, mislio je da leti; naprosto ga je zanijelo. Pod njegovim je koracima bio prostor, prostor pod njegovim skokovima, prostor, beskrajan prostor. Bambi je bio van sebe od sreće. Trava mu je ugodno šuštala u ušima. Bila je predivno glatka, nježna poput svile dok ga je doticala. On napravi luk, okrene se i poput munje krene u novi krug, vrati se na mjesto i iznova pojuri. Majka je već neko vrijeme stajala na mjestu, dolazila do daha i tek ga pogledom pratila kada bi projurio pored nje. Bambi se ludo zabavljao.

Odjednom mu je bilo dosta. On zastane, svojim gracioznim nožicama gizdavo priđe majci i blaženo je pogleda. Potom krenu radosno šetati jedno pored drugog. Otkako je

izašao van, Bambi je čitavim svojim tijelom upoznao nebo, sunce i zelena prostranstva – svojim očaranim, opijenim pogledom nebo; svojim posve ugrijanim trupom i osnaženim udisajima sunce. Tek je sada svojim očima, koje su sa svakim korakom bivale obuzete novim čudesima, uživao u svoj raskoši livade. Ovdje se nije vidjela ni mrva tla kao u šumi. Sve je bilo prekriveno gustim busenima trave koji su raskošno bujali, sa svakim se korakom nježno svijali i potom se odmah neoštećeni uspravljali. Prostrana zelena ravnica bila je posuta bijelim ivančicama, ljubičastim i crvenkastim cvjetićima rascvale djeteline te veličanstvenim, blistavo zlatnim glavicama uzdignutih maslačaka.

»Vidi, majko«, uzvikne Bambi, »jedan je cvijet odletio«.

»Nije to cvijet«, reče majka. »To je leptir«.

Bambi je ushićeno promatrao leptira koji se beskrajno nježno otisnuo sa stapke i, zanoseći se, lebdio zrakom. Sada je uvidio da mnogo takvih leptira leti zrakom nad livadom, naizgled užurbano a ipak polako, zanoseći se amo-tamo; bila je to igra koja ga je oduševljavala. Uistinu su izgledali kao cvijeće u pokretu, veselo cvijeće koje se nije htjelo zadržavati na svojim stapkama pa je krenulo malo plesati. Ili kao cvijeće koje je sišlo zajedno sa suncem i još nema svoje mjesto pa izbirljivo traži uokolo, spušta se, nestaje kao da se već negdje smjestilo, no odmah se iznova uzdiže, čas malo, čas malo više, a sve kako bi tražilo dalje, uvijek dalje, jer su najbolja mjesta već zauzeta.

Bambi ih je sve zajedno promatrao. Toliko bi rado jednoga od njih vidio izbliza, toliko bi se rado s jednim od njih našao oči u oči, no nije mu uspijevalo. Neprestano su klizili jedan mimo drugoga. Od njihovog mu se vrludanja zavrtjelo u glavi.

Kada je ponovno spustio pogled prema tlu, oduševilo ga je živahno i okretno mnoštvo koje se vrzmalo pod njegovim koracima. Život je poskakivao i iskrio na sve strane, rojeći se i komešajući izlazio na vidjelo, da bi iduće sekunde opet iščeznuo u zelenom tlu iz kojega je izišao.

»Što je ovo, majko?« upita.

»To su Maleni«, odgovori majka.

»Pogledaj«, uzvikne Bambi, »jedna travka poskakuje. Oh... kako visoko skače!«

»Nije to travka«, objasni majka, »to je naš prijatelj skakavac«.

»A zašto tako skače?« upita Bambi.

»Jer prolazimo ovuda«, odgovori majka, »... boji nas se«.

»Oh!« Bambi se okrene prema skakavcu koji je sjedio usred bijelog vjenčića ivančice.

»Oh!« pristojno reče Bambi, »ne morate nas se bojati, mi vam zaista nećemo ništa«.

»Ne bojim se«, šuštavim glasom odvrati skakavac. »Samo sam se na trenutak uplašio jer sam taman razgovarao sa svojom suprugom«.

»Oprostite, molim vas«, skromno reče Bambi. »omeli smo vas«.

»Ma, ne brinite«, šuštao je skakavac. »Ništa zato, jer to ste vi. No, nikad se ne zna tko to prilazi, i valja biti oprezan«.

»Znate, danas sam po prvi put u životu na livadi«, objasni Bambi. »Majka me...«

Skakavac je mrzovoljno stajao ukošene glave, a potom se uozbilji i promrmlja: »To me ne zanima. Nemam vremena ćaskati s vama, sada moram pronaći svoju suprugu. Hop!« I ode.

»Hop«, u čudu reče Bambi, diveći se visokom skoku kojim je iščeznuo.

On otrči do majke: »Ti... Razgovarao sam s njim!«

»S kim?« upita majka.

»Pa, sa skakavcem«, objasni Bambi »razgovarao sam s njim. Jako se prijateljski ponio prema meni. I jako mi se svidio. Divne je zelene boje, a sa strane je proziran, rekao bih kao list, ali ni najtanji list nije takav«.

»To su mu krila«.

»A da?« nastavi Bambi. »I ima tako ozbiljno lice, kao da zna sve. No, unatoč tome bio je prijateljski nastrojen prema meni. A kako li tek skače! To mora da je nevjerojatno teško. Rekao je 'Hop!' i tako visoko skočio da ga više nisi mogao vidjeti«.

Oni krenu dalje. Razgovor sa skakavcem uzbudio je Bambija i malo ga iscrpio, jer bio je to njegov prvi razgovor sa strancem. On osjeti glad i privuče se majci kako bi se okrijepio.

Kada je opet mirno stajao i neko vrijeme u sebi sanjario u svojoj malenoj, slatkoj opijenosti koja bi ga obuzela svaki put kada bi se najeo, u zapletenom busenu trave opazi svijetao cvijet koji se micao. Bambi pogleda bolje. Ne, nije to cvijet, to je leptir. Bambi se došulja bliže.

Leptir je sjedio na travki koja se pod njime blago podvinula i lagano pomicao svoja krila.

»Molim vas, nemojte se micati!« poviče Bambi.

»A zašto se ne bih trebao micati? Ta, ja sam leptir«, zapanjeno mu odgovori leptir.

»Ah, molim vas, ostanite još malo tu!« zamoli Bambi, »već dugo priželjkujem vidjeti vas izbliza. Ta, budite tako dobri«.

»Kako god«, reče bijelac, »ali ne predugo«.

Bambi stane pred njega. »Kako ste lijepi«, ushićeno uzvikne, »kako krasni! Kao cvijet!«

»Molim?« Leptir zamahne krilima. »Kao cvijet? Znate, u mojim krugovima vlada uvriježeno mišljenje da smo ljepši od cvijeća«.

Bambi ostane zbunjen. »Naravno«, promuca, »puno ljepši... oprostite... htio sam samo reći...«

»Potpuno mi je svejedno što ste htjeli reći«, uzvrati leptir. On uobraženo svine svoj tanak trup, gizdavo se igrajući svojim nježnim ticalima.

Bambi ga je očarano promatrao. »Kako ste graciozni«, reče, »nježni i graciozni! I kako su raskošna vaša bijela krila!«

Leptir široko raširi krila, a potom ih digne visoko dok se nisu poklopila i postala nalik uspravnim jedrima.

»Oh«, uzvikne Bambi, »sada vidim da ste ljepši od cvijeća. Osim toga, možete i letjeti, a to cvijeće ne može. Jer ono raste iz tla, zato ne može«.

Leptir uzleti. »Dosta«, reče. »Tako je, ja mogu letjeti!« Njegov let bio je tako lepršav da ga se nije moglo ni pratiti ni dokučiti. Njegova bijela krila nježno su se pomicala s tolikom ljupkošću dok je lebdio suncem okupanim zrakom. »Ostao sam ovako dugo samo da bih vam udovoljio«, reče, lepršajući gore-dolje pred Bambijem, »ali sad moram dalje«.

To je, eto, bila livada.

3.

Duboko u gustišu nalazilo se mjestašce koje je pripadalo Bambijevoj majci. Bilo je tek par koraka udaljeno od uske srneće staze koja je ovuda prolazila kroz šumu, no teško ga je bilo naći onome tko nije znao za maleni prolaz u gustom grmlju.

Bila je to cijela jedna uzana sobica, toliko uska da je bilo mjesta tek za majku i Bambija, i toliko niska da se Bambijevoj majci glava skrila među granje kada bi u njoj stajala. Lijeska, štipavac i drijen ovdje su unakrsno rasli, hvatali ono malo sunčevog svjetla koje je prolazilo kroz krošnje i priječili mu pristup tlu. U toj je sobici Bambi došao na svijet i ovdje je stanovao sa svojom majkom.

Njegova je majka sada skutrena ležala na tlu i spavala. I Bambi je malo zadrijemao. No, sada iznenada živne. On ustane i pogleda uokolo. Unutra su poigravale sjene, toliko tamne da su gotovo sve zamračile. Čulo se blago šuštanje šume. Svako malo zacvrkutala je sjenica, tu i tamo odzvonio je vedar smijeh djetlića ili neveseo zov vrane. Osim toga, nadugo i naširoko vladao je mir. Samo se zrak kuhao na podnevnoj vrućini, što je moglo čuti dobro naćuljeno uho. Unutra je bilo neizdrživo sparno.

Bambi pogleda majku: »Spavaš li?«

Ne, majka nije spavala. Probudila se čim je Bambi ustao.

»Što ćemo sada raditi?« upita Bambi.

»Ništa«, odgovori majka, »ostajemo gdje jesmo. Hajde, lezi i spavaj«.

No, Bambiju se nije spavalo. »Hajdemo«, molio je, »hajdemo na livadu«.

Majka podigne glavu: »Na livadu? Sada... na livadu?...« Bila je toliko zapanjena i ustrašena da se i Bambi uplašio.

»Zar se sada ne može na livadu?« on stidljivo upita.

»Ne«, odgovori majka odlučnim glasom. »Ne, to se sada ne može«.

»Zašto?« Bambi shvati da je nešto tajnovito posrijedi. Još se više uplašio, no istovremeno je žarko želio sve saznati. »A zašto se sada ne može na livadu?«

»To ćeš naučiti kasnije, kad budeš malo veći...« umiri ga majka.

Bambi je bio uporan: »Radije mi sada reci«.

»Kasnije«, ponovi majka. »Sada si još uvijek malen«, nježno nastavi, »a s djecom se o takvim stvarima ne razgovara«. Potom se jako uozbilji. »Sada... na livadu... ne želim ni misliti o tome. U po' bijela dana...!«

»Ali«, usprotivi se Bambi, »kada smo onomad išli na livadu, isto je bio dan«.

»To je drugo«, objasni majka, »bilo je rano jutro«.

»Zar se tamo može samo izjutra?« Bambi je pucao od znatiželje.

Majka je bila strpljiva. »Samo rano ujutro ili kasno navečer... ili noću...«

»A danju ne? Nikada...?«

Majka je oklijevala. »No, da«, reče konačno, »ponekad... neki od nas ponekad izađu i danju. Ali to je druga priča... ne mogu ti to tek tako objasniti... još si premalen... mnogi idu... ali pritom se izlažu velikoj opasnosti...«

»A zašto su u opasnosti?« Bambi je sada bio posve napet.

No, majka mu to nije htjela odati. »U opasnosti su i to je to... jesam li ti rekla, dijete moje, da ti još ne možeš shvatiti takve stvari...«

Bambi je smatrao da sve može shvatiti, samo ne zašto od majke ne dobiva pravi odgovor. Ipak, ušutio je.

»Moramo živjeti ovako«, nastavi majka, »svi mi. Premda volimo dan... i da, volimo ga, posebno dok smo još djeca... moramo živjeti tako da se danju skrivamo. Smijemo izlaziti tek od večeri do jutra. Shvaćaš li?«

»Da«.

»I zato, dijete moje, sada moramo ostati gdje jesmo. Ovdje smo sigurni. Eto! A sada lezi i spavaj«.

No, Bambi sada nije želio leći. »A zašto smo ovdje sigurni?« upita.

»Jer nas čuva ovo silno grmlje, jer grančice krckaju, jer nas suho šiblje na tlu upozorava pucketanjem, jer uvelo lišće od lani leži na zemlji i šušti kako bi nam dalo znak... Jer je ovdje šojka, a i svraka koje drže stražu, i zato što zbog svega toga odmah znamo kad netko nailazi...«

»A što je to«, zanimao se Bambi, »to lišće od lani?«

»Dođi, sjedni kraj mene«, reče majka, »sad ću ti reći«. Bambi je spremno sjeo, čvrsto se privinuo majci, a ona mu je objasnila da drveće nije stalno zeleno, da sunce i ugodna toplina prestaju. Potom postaje hladno, lišće od mraza postaje žuto, smeđe i crveno te polako pada sve dok drveće i grmlje ne pruži svoje ogoljene, posve osiromašene grane k nebu. A uvelo lišće leži na tlu i kada ga dotakne noga, ono šušti: Netko dolazi! O da, ti suhi lanjski listovi naši su prijatelji. Oni svoj zadatak obavljaju izvrsno, tako su budni i pozorni. Još i sada, usred ljeta još su mnogi sakriveni pod mladim raslinjem i smjesta upozoravaju na svaku opasnost.

Bambi se čvrsto privine uz majku. Zaboravio je livadu. Bilo mu je tako ugodno ovdje sjediti i slušati što mu majka ima za reći.

Kada je majka utihnula, on je i dalje razmišljao. Lijepo od tog dobrog, starog lišća da tako budno pazi unatoč tome što se smrzlo i uvelo, što je toliko toga pretrpjelo. Razmišljao je što bi zapravo mogla biti ta opasnost o kojoj mu je uvijek govorila majka.

No, od toliko razmišljanja postao je iscrpljen; uokolo je bilo mirno, čulo se samo kako zrak kuha na vrućini. I on zaspi.

4.

Kada je jedne večeri zajedno s majkom ponovno kročio na livadu, vjerovao je da sada zna sve što se tamo ima vidjeti i čuti. No, ispostavilo se da zapravo i ne zna onoliko koliko je mislio.

I da, isprva je bilo kao prvi put. Bambi se smio igrati 'lovice' sa svojom majkom. Trčao je ukrug, a ogromno prostranstvo, visoko nebo i svježi zrak ponovno su ga ispunili zanosom i neobuzdanošću. Nakon nekog je vremena primijetio da majka stoji na mjestu. Zastao je bez da je napravio novi luk, tako nenadano da su se njegove četiri noge široko razmaknule. Kako bi održao ravnotežu, skočio je visoko u zrak i potom se ispravno dočekao na noge. Činilo se da majka ondje s nekim razgovara, ali od visoke trave nije mogao razaznati s kim. Bambi znatiželjno priđe bliže. U gustom šipražju ispred majke pomicala su se dva duga uha. Bila su sivosmeđa i lijepo prošarana crnim šarama. Bambi je oklijevao, no majka reče: »Priđi bliže, ovo je naš prijatelj zec... priđi mirno i pusti da te promotri«.

Bambi spremno priđe sasvim blizu. Tada ugleda zeca koji je izgledao i više nego pristojno. Njegove duge, žličaste uši oštro su se uzdignule, da bi potom iznova mlohavo pale kao obuzete iznenadnom slabošću. Bambi postane malo sumnjičav kada primijeti brkove koji su stajali uspravno i sa svih strana okruživali zečju njušku. No, opazio je i da su crte nježnog zečevog lica dobronamjerne i da njegove velike, okrugle oči gledaju svijet nevinim pogledom. Taj zec uistinu je izgledao kao prijatelj. Bambijeve prolazne primisli odmah su iščeznule. No, dogodilo se nešto neobično – isti je čas nestalo i svo strahopoštovanje koje je isprva osjetio.

»Dobra večer, mladiću«, pozdravi ga zec učenom kurtoazijom.

Bambi mu tek kimne. Nije znao zašto, ali samo je kimnuo. Prijateljski, pristojno, no pomalo snishodljivo. Drugačije kao da nije mogao. Možda mu je to bilo prirođeno.

»Kakvog li krasnog mladog princa!« reče zec majci. Pozorno promotri Bambija, pritom visoko uzdižući čas jedno, čas drugo uho, čas oba istovremeno, da bi ih povremeno pustio da brzo i mlohavo padnu, što se Bambiju nije sviđalo. Ove geste kao da su govorile: ovo je gubitak vremena.

Za to je vrijeme zec nastavio blago promatrati Bambija svojim velikim, okruglim očima. Njegov nos i usta s veličanstvenim brkovima pritom su se neprekidno micali kao kad netko trza nosom i usnama dok se bori s kihanjem. Bambi se morao nasmijati. Zec se istovremeno spremno nasmije, samo mu pogled ostane zamišljen. »Čestitam vam«, reče

majci, »od srca vam čestitam na vašem sinu. Da, da, da... jednoga će dana postati veličanstveni princ... da, da, da, to se odmah vidi«.

On se pridigne i potom uspravno sjedne na stražnje noge, što se Bambija neizmjerno dojmilo. Potom je uvis dignutim ušima i žustro trzajućim nosom pronjuškao oko sebe, te se iznova elegantno spustio na sve četiri. »Poštovana gospodo, molim vas da me sada ispričate«, rekao je, »večeras imam još mnogo toga za obaviti... ponizno se ispričavam«. Okrene se i odskakuta, ušiju pritisnutih uz glavu koje su mu sezale do ramena.

»Ugodnu večer«, uzvikne za njim Bambi.

Majka se smješkala: »Dobri naš zec... tako skroman i suzdržan. Ni njemu nije lako na ovome svijetu«. Njezine su riječi imale prizvuk suosjećanja.

Bambi krene u šetnju, pustivši majku da se najede. Nadao se da će ponovno susresti poznanike od zadnjega puta, a bio je spreman sklopiti i nova poznanstva. Neprestano je osjećao neko očekivanje, iako mu nije baš bilo jasno što mu točno nedostaje. Iznenada na livadi izdaleka začuje tiho šuštanje, osjeti lagane i žurne udarce koji su odzvanjali tlom. Podigne pogled. Tamo na drugom kraju šume nešto je jurilo kroz travu. Jedno stvorenje... ne... dva! Bambi baci pogled na majku, no ona nije obraćala pažnju; glava joj je utonula duboko u travu. No, nešto je tamo žurno trčalo ukrug, baš onako kako je i on sam običavao juriti. Bambi se toliko zbuni da odskoči prema nazad kao da želi pobjeći. To privuče majčinu pažnju i ona podigne glavu.

»Što je sad bilo?« uzvikne.

No, Bambi je zanijemio; ne našavši prave riječi, samo promuca: »Tamo... tamo...«

Majka pogleda u istom smjeru. »Ah, tako«, reče, »to je moja rođakinja i, da, i ona ima djetešce... ne, ima dva«. Majka je bila vesela, no potom se izgubi u mislima: »Ne... Ena ima dvoje djece... zaista, dvoje«

Bambi stane i zagleda se u čudu. Sada tamo ugleda obličje koje je točno nalikovalo njegovoj majci. Prije ga uopće nije primijetio. Vidio je kako nešto i dalje juri kroz travu u dvostrukim krugovima, no razaznavao je samo crvene hrptove poput tankih crvenih pruga.

»Dođi«, reče majka, »idemo tamo da upoznaš društvo«.

Bambi je htio potrčati, no suzdržao se jer je majka išla sasvim polako i pri svakom koraku pogledavala oko sebe. No, bio je strahovito uzbuđen i jako nestrpljiv.

Majka nastavi. »Već sam razmišljala da ćemo jednom morati sresti Enu. Gdje li se samo skriva, pomislila sam. No, znala sam da ima i dijete. To je bilo lako za pretpostaviti. No, da ih je dvoje...«

Drugi su ih već izdaleka primijetili te im krenuli ususret. Bambi je morao pozdraviti tetu, no gledao je samo u njezinu djecu.

Teta je bila vrlo prijateljski nastrojena. »Da«, obrati mu se, »ovo je Gobo, a ovo Falina. Uvijek se možete igrati zajedno«.

Djeca su nepomično stajala u tišini i zurila jedna u drugu. Gobo se nije odvajao od Faline, a njima sučelice stajao je Bambi. Nijedno od njih nije se micalo. Stajali su i u čudu se gledali.

»Pusti«, reče majka, »već će se oni sprijateljiti«.

»Kakvog li lijepog djeteta«, odvrati teta Ena, »zaista je posebno lijep. Tako snažan i tako dobrog držanja...«

»Da, dobro je«, skromno reče majka. »Treba biti zadovoljan. Ali to da ti imaš dvoje djece, Ena...«

»Da, nekad bude ovako, a nekad onako«, objasni Ena. »Ti znaš, draga moja, da sam već i prije imala djecu...«

Majka reče: »Meni je Bambi prvo...«

»Eto vidiš«, utješi je Ena, »možda će idući put i kod tebe biti drugačije...«

Djeca su i dalje stajala i međusobno se promatrala. Nijedno nije reklo niti riječ. Odjednom, Falina skoči i odjuri. Cijela joj je situacija postala isuviše dosadna.

Bambi u trenu poput munje odjuri za njom. Gobo ga je slijedio. Trčali su polukružno, okretali se poput čigre, preskakivali jedno drugo, unakrsno se lovili. Bilo je predivno. Kada su potom iznenada stali pomalo bez daha, već su se sasvim dobro upoznali. Krenuli su čavrljati.

Bambi im ispriča kako je razgovarao s jednim dragim skakavcem te s leptirom bijelcem.

»Jesi li možda razgovarao i sa zlatnom marom?« upita Falina.

Ne, Bambi nije razgovarao sa zlatnom marom. Nije ju uopće poznavao, nije znao tko je to.

»Ja često razgovaram s njom«, pomalo drsko objasni Falina.

»Mene je vrijeđala šojka«, reče Bambi.

»Zbilja?« začudi se Gobo. »Zar je šojka bila bezobrazna prema tebi?« Gobo se čudio gotovo svemu i bio je izrazito stidljiv.

»No«, primijeti on, »mene je jež ubo u nos«. Zazvučao je pomalo nehajno.

»Tko je to jež?« veselo upita Bambi. Bilo mu je predivno stajati ovdje, imati prijatelje i čuti toliko uzbudljivih stvari.

»Jež je jedan strašan stvor«, uzvikne Falina. »Tijelo mu je prekriveno ogromnim bodljama... a usto je i jako zločest!«

»Zbilja misliš da je zločest?« upita Gobo. »Ta, on nikome nije učinio ništa nažao«.

»Kako, molim?« brzo odvrati Falina, »kao da tebe nikada nije ubo!«

»Ah, to je bilo samo onda kada sam s njim htio razgovarati«, usprotivi se Gobo, »i to je bilo sasvim malo. Nije strašno boljelo«.

Bambi se okrene prema Gobu: »A zašto nije htio razgovarati s tobom?«

»On ne želi ni sa kim razgovarati«, umiješa se Falina. »Ako mu se netko približi, on se sklupča i onda sa svih strana vidiš samo njegove bodlje. Naša majka kaže da on ne želi imati nikakvog posla sa svijetom«.

Gobo doda: »Možda se samo boji«.

No, Falina je znala više: »Majka kaže da se s takvima ne valja petljati«.

Bambi se odjednom tiho obrati Gobu: »Znaš li što je to... opasnost?«

Sada se i drugo dvoje uozbiljilo; svo troje primaklo se bliže.

Gobo je razmišljao. Iskreno se potrudio sjetiti se, jer je vidio koliko je Bambi željno iščekivao odgovor. »Opasnost...« šapne, »opasnost... to je nešto jako loše...«

»Da«, uzbuđeno reče Bambi, »nešto jako loše... ali što?«

Svo troje je od užasa zadrhtalo.

Iznenada Falina glasno i veselo uzvikne: »Opasnost je... kada se mora bježati...« Odskakutala je; nije htjela tamo ostati i osjećati strah. Bambi i Gobo smjesta su slijedili njezin primjer. Oni se iznova krenu igrati i međusobno se naganjati u zelenoj, šuštavoj svili livade; ono ozbiljno pitanje u hipu su zaboravili. Nakon nekog vremena zastanu i ponovno se okupe kako bi čavrljali. Pogledaju prema svojim majkama. One su također bile jedna uz drugu, užinale i vodile tihi razgovor.

Teta Ena podigne glavu i pozove svoju djecu: »Gobo! Falina! Uskoro ćemo morati krenuti...«

Majka također upozori Bambija: »Dođi... vrijeme je«.

»Još samo malo«, usrdno zamoli Falina, »još samo jedan čas«.

Bambi je preklinjao: »Ostanimo još malo! Molim vas! Tako je lijepo!«

Gobo ponizno ponovi: »Tako je lijepo... još samo jedan čas«.

Svo troje govorilo je u isti mah.

Ena pogleda majku: »Eto, što sam ti ja rekla? Sada se ne žele odvojiti jedni od drugih«.

Potom se dogodi nešto što je bilo mnogo veće od svega onoga što je Bambi toga dana već doživio.

Iz šume se začuje galopirajući zvuk koji je odzvanjao tlom. Suharci su pucketali, grane šuštale, i prije nego što si stigao naćuliti uši, to nešto izletjelo je iz gustiša. Jedno uz šuštanje i krckanje, a drugo odmah iza njega. Oni projure poput oluje, na livadi učine široki luk i iznova urone u šumu uz zvuke galopa; kada su se uz buku ponovno vratili iz gustiša, iznenada zastanu, jedan od drugog udaljeni dvadesetak koraka.

Bambi ih je nepomično promatrao. Izgledali su baš poput majke i tete Ene. No, na njihovim je glavama blistala kruna rogova prekrivenog smeđim biserjem i sa svijetlim, bijelim vrškovima. Bambi je posve zanijemio; gledao je čas jednog, čas drugog. Jedan je bio manji, čak mu je i kruna bila skromnija. No, drugi je bio veličanstveno lijep, ponosno uzdignute glave iz koje se uvis izvijala kruna; presijavala se iz svijetloga u tamno, bogato

ukrašena crnim i smeđim biserjem te blistavo bijelim vršcima koji su se raskošno pružali na sve strane.

»Oh!« s divljenjem uzvikne Falina. Gobo tiho ponovi: »Oh!« no Bambi ne reče ništa. Bio je očaran i nijem.

Sada se obojica pomaknu, okrenu svaki na svoju stranu i polako se vrate u šumu. Onaj naočiti prođe tik mimo djece, majke i tete Ene. Prošao je u spokojnome sjaju, kraljevski uzdignute, plemenite glave, nikome ne podarivši ni pogleda. Djeca se nisu usudila ni disati dok nije iščeznuo u gustišu. Pogledom krenu tražiti drugoga, no za njim se istoga časa zatvore zelena vrata šume.

Falina prva prekine šutnju: »Tko su oni?« uzvikne. No, njezin je zvonki glasić drhturio.

Gobo jedva čujno ponovi: »Tko su oni?«

Bambi je šutio.

Teta Ena svečano reče: »To su vaši očevi«.

Razgovor ovdje završi i oni se rastanu.

Teta Ena sa svojom djecom krene prema najbližem grmlju. Išli su svojom stazom. Bambi je s majkom morao doći do hrasta na drugoj strani livade da bi dospjeli do staze na koju su navikli. Dugo je šutio. Konačno upita: »Zar nas nisu vidjeli?«

Shvativši na što je mislio, majka odvrati: »Nego što. Oni vide sve« –

Bambi je bio uzbuđen; snebivao se postavljati još pitanja, no nije se mogao suzdržati. On izusti: »... A zašto...« i zašuti.

Majka mu priskoči u pomoć: »Što želiš reći, dijete moje?«

»Zašto nisu ostali s nama?«

»Oni to ne čine«, odgovori majka, »samo ponekad...«

Bambi nastavi: »A zašto nam se nisu obratili?«

Majka reče: »Oni to sada ne čine... samo ponekad... Valja nam čekati dok ne dođu i valja nam čekati da progovore s nama... kada ih je volja«.

Bambi ustreptalo upita: »Hoće li moj otac razgovarati sa mnom?«

»Kako ne, dijete moje«, obeća mu majka, »kada porasteš, on će s tobom razgovarati i ponekad ćeš smjeti biti s njim«.

Bambi je šutke hodao uz majku; u mislima mu je bio samo lik njegovog oca. »Kako je lijep!« razmišljao je opet i opet: »Kako je lijep!«

Kao da je mogla čuti njegove misli, majka mu reče: »Ako poživiš, dijete moje, ako budeš dovoljno mudar da izbjegneš opasnost, jednog ćeš dana i ti biti jak i lijep poput svoga oca i nosit ćeš baš takvu krunu«.

Bambi je duboko disao. Srce mu je bilo puno radosti i iščekivanja.

5.

Vrijeme je promicalo, a Bambi je mnogo toga prošao, imao stotinu doživljaja. Ponekad bi mu se od tolikih stvari koje je još imao za naučiti naprosto zavrtjelo u glavi.

Sada je već mogao i osluškivati. Ne naprosto čuti što se u blizini događa, što mu je samo po sebi odzvanjalo u ušima. Zaista, za to nije bila potrebna nikakva vještina. Da, sada je mogao ispravno i svjesno osluškivati sve što se dešava, koliko god sitno bilo, svako blago pucketanje što ga sa sobom donosi vjetar. Znao je, primjerice, da tamo negdje fazan trči kroz šipražje; točno je razaznavao te nježne topote koji su svako malo zastajkivali. Po sluhu je prepoznavao i šumske miševe dok su trčkarali amo-tamo na svome kratkom putu. Potom raspoložene krtice, dok se naganjaju ukrug pod grmom bazge tako da sve šušti. Znao je odvažan, jasan zov sokola i iz njegovog je ljutito izmijenjenog tona prepoznavao približava li se možda kakav jastreb ili orao za koje se bojao da bi mu mogli oteti teritorij. Prepoznavao je lepet krila šumskih golubova, krasno, udaljeno lamatanje pačjih krila i još mnogo toga.

Sada je sve bolje znao i njušiti. Uskoro će biti dobar u tome poput svoje majke. Mogao je udahnuti zrak i istovremeno ga svojim osjetilima iščitati. Oh, pa to su djetelina i vlasnjača, razmišljao je dok je vjetar puhao s livade; da, a i naš prijatelj zec također je izišao; dobro ga osjećam. Onda je po mirisu lišća, zemlje, luka i broćike prepoznavao kuda je prošao tvor; kada bi nosom dotakao tlo i temeljito ga pronjušio, znao je da je ovuda prošla lisica, ili je zaključio: moji rođaci su tu negdje blizu, teta Ena s djecom.

Sada se već potpuno upoznao s noći i ponešto je jenjala njegova želja da usred dana trči naokolo. Rado je danju spavao u malenoj, zamračenoj izbici od lišća sa svojom majkom. Slušao je zrak kako se kuha na vrućini, a potom zaspao. S vremena na vrijeme probudio bi se te osluškivao i njušio kako je i red. Ništa se ne događa. Čulo se tek sitno čavrljanje sjenica, u blizini su cvrkutale uvijek žive grmuše, a golubovi su neprestano zaljubljeno gugutali. Je li to bilo važno? On ponovno utone u san.

Noć mu se počela jako sviđati. Sve je živo, sve je u pokretu. Naravno, i noću valja biti na oprezu, no ne toliko; i može se ići kamo god. Posvuda je sretao znance koji su, poput njega, bili bezbrižniji no inače. Šuma je noću dostojanstvena i mirna. Tišinu jasno para tek pokoji glas, no oni zvuče drugačije od glasova danju i dojmljiviji su. Bambi je jako volio sovu. Njezin je let bio plemenit, sasvim nečujan i lak. Iako mnogo veća, bila je nečujna poput leptira. Njezino je lice bilo tako upečatljivo, neobično, posve mudro, a njezine oči čudesne. Bambi se divio njezinom čvrstom, mirnom i odvažnom pogledu. Rado je slušao kako razgovara s majkom ili s nekim drugim. Stajao bi malo po strani, pomalo uplašen njezinim nadmoćnim pogledom kojem se toliko divio; nije previše

shvaćao mudrosti koje je govorila, no znao je da su to mudre stvari i to ga je očaravalo, ispunjavalo divljenjem. Sova bi potom započela svoj pjev: *»Huuu! – – hahaha – – huu-hu!«* hukala je. Zvučalo je drugačije od pjesme drozda ili vuge, drugačije od prijateljskog zova kukavice, no Bambi je volio sovin pjev jer je u njemu osjećao tajnovitu uzvišenost, neizrecivu mudrost i zagonetnu čežnju. Evo nam i ćuka, krasnog malog svata. Dovitljiv, veseo i neizmjerno znatiželjan, riješen privlačiti pažnju. *Uj-iik! Uj-iik!* dozivao je svojim prodornim, strašnim krikom. Zvučao je kao u smrtnoj opasnosti. No, on je zapravo bio jako dobro raspoložen i ludo se zabavljao kad bi nekoga prestrašio. *Uj-iik!* kričao je tako glasno da je još dugo odjekivalo cijelom šumom. No, nakon toga bi tiho zagukao od smijeha, što se moglo čuti samo ako si mu sasvim blizu. Bambi je otkrio da se ćuk veseli kada nekoga uplaši ili kad netko misli da mu se događa nešto loše. Otada nikad nije propustio priliku da se sjuri do njega kada bi se našao u blizini i da ga upita: »Je li vam se nešto dogodilo?« ili da uz uzdah izjavi: »Ah, kako sam se sada prestrašio!« To bi jako odobrovoljilo ćuka. »Da, da«, rekao bi uz smijeh, »baš grozno zvuči!« Nakostriješio bi perje i nalikovao sivoj, mekanoj lopti; bio je očaravajuće lijep.

Par puta je bilo i nevremena. I danju i noću. Prvi je put bilo po danu, i Bambi je nelagodno promatrao kako se u njegovoj izbici od lišća sve više i više mrači. Njemu je to bilo kao da se noć spustila s neba usred dana. Kada bi potom oluja bučno prohujala šumom tako da su inače nijema stabla počela glasno jaukati, Bambi je drhturio od straha. A kada bi munje osvijetlile nebo, kada bi udario grom, Bambi je bio van sebe od užasa i mislio da će se svijet raspasti na komadiće. Otrčao bi se skloniti iza majke koja bi se pomalo smušeno prenula i hodala amo-tamo po gustišu. Nije mogao razmišljati, nije se mogao sabrati. Potom bi se spustila kiša u žestokim naletima. Svi bi se sakrili, šuma se doimala praznom, od nevremena se nije moglo pobjeći. Čak i u najgušćem grmlju zapljuskivala te voda. No, munje bi jenjale i njihove vatrene iskre više ne bi bjesnjele kroz krošnje; gromovi bi se stišali, čuli bi se tek izdaleka, i uskoro bi sasvim utihnuli. Tada bi se i kiša umirila. Njezino bi šuštanje ravnomjerno i bez prekida trajalo još sat vremena; šuma bi, duboko dišući, stajala u tišini i čekala da prođe, i nitko se više ne bi bojao izaći. Taj je osjećaj prošao, isprala ga je kiša.

Majka još nikada nije toliko rano s Bambijem otišla na livadu kao te večeri. Zapravo još uopće nije bila večer. Sunce je i dalje bilo visoko na nebu, zrak je bio podosta svjež i mirisao je jače no inače; šuma je pjevala tisućama glasova jer svi su izašli iz svojih skrovišta, jurili uokolo i uzbuđeno iščekivali da jedni drugima ispričaju što su proživjeli.

Prije no što su kročili na livadu, naišli su na veliki hrast koji je stajao tik uz rub šume, blizu njihove staze. Uvijek bi prolazili pored tog lijepog, velikog stabla kada bi išli na livadu. Sada je na jednoj od grana sjedila vjeverica koja ih pozdravi. Bambi i vjeverica bili su dobri prijatelji. Pri prvom ju je susretu zamijenio za sasvim malenu srnu zbog njezina crvenog krzna te ju je zbunjeno promatrao. No, tada je Bambi još uvijek bio odviše djetinjast i nije znao ništa. Vjeverica mu se od početka izrazito svidjela. Bila je toliko uljuđena, toliko razgovorljiva, i Bambi je uživao gledajući je kako se lijepo obrće, penje, skače i balansira. Usred razgovora trčala bi glatkim deblom kao od šale. Uspravila bi se i

sjela na lelujavu granu, udobno oslonila na svoj čupavi rep koji je elegantno stršao uvis, pokazala svoja bijela prsa, graciozno pred sobom tapkala svojim prednjim šapicama, okretala glavicu amo-tamo, smijala se veselim očima i u tren oka ispričala gomilu smiješnih ili zanimljivih stvari. Potom bi se ponovno spustila, toliko brzo i takvim skokovima da se uistinu činilo kao da će se nekome survati na glavu.

Ona sada široko zamahne svojim velikim crvenim repom i već svisoka pozdravi: »Dobar dan! Dobar dan! Lijepo vas je vidjeti!«

Majka i Bambi zastanu.

Vjeverica otrči niz glatko deblo. »Onda«, nastavi čavrljati, »... jeste li sve riješili? No, vidim ja da je sve u najboljem redu. Naposljetku, to je ipak najvažnije«. Poput munje odjuri nazad uz deblo i nastavi: »Ne, dolje mi je ipak odviše vlažno. Pričekajte da pronađem bolje mjesto. Nadam se da vas to ne smeta? Puno vam hvala! I mislila sam da vas neće smetati. A i odavde mogu razgovarati s vama«.

Trčala je amo-tamo po ravnoj grani. »Kako li je strašno bilo«, nastavi, »kakva buka, kakav skandal! No, možete si misliti kako sam se uplašila. Stisneš se u kut i jedva se usudiš pomaknuti. To je najgore, tako sjediti i ne micati se. Nadaš se da se ništa neće dogoditi i da, moje je stablo kao stvoreno za takve situacije, pa da, nego što, kao stvoreno... to moram reći. Zadovoljna sam. Kako mi je dosad služilo, ne bih poželjela drugo. No, kada se ovako zaljulja kao danas, uvijek se iznova strašno uznemirim«.

Vjeverica je sjedila oslonjena na svoj predivni uspravni rep, pokazivala bijela prsa i obje prednje šapice uzrujano stiskala uz srce. Bilo je očito da se uznemirila.

»Sada idemo na livadu«, reče majka, »da se osušimo na suncu«.

»Oh, pa to je dobra ideja«, uzvikne vjeverica, »tako ste pametni, zaista, to uvijek kažem, tako ste pametni!« Jednim skokom našla se na višoj grani. »Zaista, u ovom vam je času najbolje otići na livadu«, uzvikne odozgo. Potom se hitro, perolakim skokovima vine unakrsno kroz krošnju. »I ja ću gore gdje ima sunca«, veselo je brbljala, »mokri smo skroz-naskroz! Idem ja gore!« Više nije obraćala pažnju čuje li je itko.

Na livadi je već bilo živo. Tamo je sjedio prijatelj zec zajedno sa svojom obitelji. Teta Ena stajala je sa svojom djecom i nekim poznanicima. Bambi je toga dana ponovno vidio očeve. Polako su došli iz šume, svaki sa svoje strane, pojavio se čak i treći. Lagano su livadom došli do ruba šume, svaki na svojoj poziciji. Nisu obraćali pažnju ni na koga, nijednom se nisu obratili čak ni jedan drugome. Bambi je svako malo pogledavao prema njima, pun strahopoštovanja i znatiželje.

Potom se krenuo družiti s Falinom, Gobom i nekolicinom druge djece. Smatrao je da bi se valjalo malo poigrati. Svi su se složili i krenuli trčati ukrug. Falina je bila najživlja od svih. Bila je dobre volje, okretna i puna zamisli. No, Gobo se uskoro umorio. Bio se strahovito uplašio nevremena, srce mu je divlje udaralo i ni sada nije prestajalo. Gobo je i inače bio ponešto slabašan, no Bambi ga je volio jer je bio tako dobar i raspoložen, a istovremeno i pomalo tužan iako se trudio da se to ne primijeti.

Vrijeme je promicalo i Bambi je naučio koliko je ukusna trava na livadi, koliko su mekani lisni pupoljci i koliko je slatka djetelina. Kada bi se primaknuo majci kako bi se okrijepio, često bi se dogodilo da ga odbije. »Ti više nisi tako malen«, govorila je. Ponekad bi čak rekla: »Idi, pusti me na miru«. Događalo se čak i da majka u njihovoj šumskoj izbici ustane, da se usred dana digne i ode bez da gleda slijedi li je Bambi. Kada bi hodali uobičajenim putevima, ponekad se činilo kao da majka uopće ne obraća pažnju na Bambija koji veselo trči iza nje.

Jednoga je dana majka nestala. Bambi nije znao kako je to moguće, nije si to mogao objasniti. No, majke više nije bilo i Bambi je po prvi put bio sam.

Čudio se, uznemirio, uplašio i zabrinuo; počeo je očajavati. Tužno je stajao i dozivao. Nitko nije odgovarao, nitko nije dolazio.

Osluškivao je, njuškao. Ništa. Ponovno dozove. Sasvim tiho, iskreno, molećivo zovne: »Majko... majko...« Uzalud.

Potom ga obuzme očaj koji nije mogao podnijeti; on krene.

Lutao je stazama koje je poznavao, zastajkivao i dozivao, krenuo dalje kolebljivim koracima, bojažljivo i smušeno. Obuzme ga tuga.

Išao je sve dalje i došao do staza kojima još nije kročio; stigao je do mjesta koja su mu bila strana. Više nije znao gdje je.

Potom začuje dva dječja glasa koji su poput njega dozivali:

»Majko... majko...!«

On stane i oslušne.

Da, to su Gobo i Falina. To mora da su oni.

Žurno otrči prema glasovima i uskoro ugleda crveno krzno kako svjetluca kroz lišće. Gobo i Falina. Eno ih gdje zdvojno stoje pod drijenom jedan do drugoga i viču: »Majko... majko...!«

Razveselili su se kada su začuli šuškanje iz grmlja. Nakon što su prepoznali Bambija, snuždili su se. Ipak, njegova prisutnost malo ih je smirila. Bambi je također bio sretan jer više nije bio sasvim sam.

»Moje majke više nema«, reče Bambi.

»Naše isto više nema«, žalosno odgovori Gobo.

Pogledali su se potpuno uznemireni.

»Ta, gdje bi mogle biti?« upita Bambi. Bio je na rubu suza.

»Ne znam«, uzdahne Gobo. Srce mu je snažno udaralo; osjećao se užasno.

Falina iznenada reče: »Ja mislim... da su kod očeva...«

Gobo i Bambi se zbunjeno pogledaju. Smjesta ih obuzme strahopoštovanje. »Misliš... kod naših očeva?« upita Bambi i zadrhti.

Falina također zadrhti, no pogled joj postane znakovit. Izgledala je kao netko tko zna više nego što odaje. Naravno, nije znala ništa; nije znala čak ni otkuda joj ta ideja. No, kada je Gobo ponovio: »Zar to zbilja misliš?«, ona poprimi znalački izraz lica i tajnovito ponovi: »Da, to mislim«.

Doduše, bila je to pretpostavka o kojoj je valjalo promisliti. Unatoč tome, nije smirila Bambija. Sada ionako nije mogao razmišljati; bio je odviše uznemiren i tužan.

On krene dalje. Nije se želio zadržavati na jednome mjestu. Falina i Gobo neko su ga vrijeme slijedili; svo troje je dozivalo: »Majko... majko...« No, Gobo i Falina potom zastanu, ne usudivši se ići dalje. Falina reče: »Čemu? Majka zna gdje smo. Hajdemo ostati ovdje da bi nas našla kada se vrati«.

Bambi nastavi sam. Lutao je kroz gustiš i izišao na malenu čistinu. Usred čistine zastane. Odjednom zastane kao ukopan; više se nije mogao maknuti s mjesta.

Tamo na rubu čistine, u visokom grmu lijeske, nešto je stajalo. Bambi nikada nije vidio nešto takvo. Istovremeno, zrakom se pronio miris koji nikada dosad nije osjetio. Miris je bio stran, težak, jak i do ludila uznemirujuć.

Bambi je zurio u pojavu. Bila je nevjerojatno uspravna, neobično suhonjava, a njezino bljedunjavo lice oko očiju i nosa bilo je posve golo. Strahovito golo. To je lice odisalo strašnom jezom. Čistim užasom. Neizreciva silina tog lica izazivala je oduzetost. Bilo je nepodnošljivo mučno gledati ga; unatoč tome, Bambi je stajao i zurio u njega ne trepnuvši.

Pojava je neko vrijeme nepomično stajala. Potom je jednu nogu, onu koja je bila sasvim dolje, ispružila i stavila uz lice. Bambi ju je tek sada primijetio. No, dok se ta strašna noga pružala u zrak, Bambija je sam taj pokret otpuhao poput paperja na vjetru. U trenu se opet našao u gustišu otkuda je došao i dao se u trk.

Najednom se pojavi i majka. Skakala je pored njega kroz grmlje i šipražje. Trčali su koliko su ih noge nosile. Majka je vodila jer je poznavala put, a Bambi ju je slijedio. Trčali su sve dok nisu stigli pred svoju izbicu.

»Jesi li... vidio?« tiho reče majka. Bambi nije mogao odgovoriti jer je dolazio do daha. Samo je kimnuo.

»To.. je bio... On!« reče majka.

Oboje zadrhte.

6.

Bambi je sada već često ostajao sam. No, to ga više nije tako strašno brinulo kao prvi put. Majka bi nestala i, koliko god ju dozivao, ne bi dolazila. No, odjednom bi se iznova pojavila.

Jedne je noći opet lutao uokolo sasvim izgubljen. Nije našao čak ni Goba i Falinu. Nebo je postalo blijedosivo i počelo je svitati; nad grmljem su se počeli razabirati svodovi krošnji. Začuo se fijuk kroz grmlje, kroz lišće se pronijelo glasno šuštanje, i iz grmlja izleti majka. Tik iza nje jurio je netko drugi. Bambi nije znao tko je to. Teta Ena, ili otac, ili bilo tko drugi. No, odmah je prepoznao majku koja je munjevito projurila pored njega. Prepoznao ju je po glasu. Vrištala je, i Bambiju se činilo kao da je to neka igra, iako je u njezinu vrisku naslutio i određenu dozu straha.

Jednom drugom prilikom, po danu, Bambi je satima lutao gustišem. Naposljetku je stao dozivati. Nije da se bojao; samo više nije želio biti toliko sam i osjećao je kao da će od jada uskoro potpuno izgubiti razum. Tako on počne dozivati majku.

Odjednom se pred njim nađe jedan od očeva i strogo ga pogleda. Bambi ga nije čuo kako dolazi te se prestravi. Ovaj je srnjak izgledao veći od ostalih, bio je viši i ponosniji. Njegovo je krzno plamtjelo dubokom tamnocrvenom bojom, no lice mu je već svjetlucalo srebrnosivom; nad njegovim nemirnim ušima nadvila se velika kruna puna crnog biserja. »Zašto zoveš?«, strogo upita Starješina. Bambi zadrhti od strahopoštovanja i ne usudi se odgovoriti. »Tvoja majka sada nema vremena za tebe!« nastavi Starješina. Bambi je bio posve prevladan njegovim autoritarnim tonom, no istovremeno je osjećao veliko strahopoštovanje. »Zar ne možeš biti sam? Srami se!« Bambi pokuša objasniti da je sasvim sposoban biti sam, da je već i prije ostajao sam, no nije to mogao izreći. Bio je poslušan i strahovito se sramio. Starješina se okrene i ode. Bambi nije znao ni kako ni kamo je otišao, nije znao ni je li Starješina otišao brzo ili sporo. Otišao je iznenada, jednako kao što je i došao. Bambi je napeto osluškivao, no nije čuo korake kako se udaljavaju, ni lišće kako se pomiče. Stoga je mislio da je Starješina i dalje tu negdje, sasvim blizu, te onjuši zrak sa svih strana. Ništa nije osjetio. Bambi s olakšanjem odahne jer je iznova ostao sam, no istovremeno osjeti jaku žudnju da još jednom vidi Starješinu i pridobi njegovu naklonost.

Kada je potom došla majka, nije joj spomenuo svoj susret. Više je nije ni dozivao kad bi opet nestala. Razmišljao bi o Starješini dok bi sam lutao uokolo; žarko ga je želio susresti. Želio mu je reći: »Vidite, više ne dozivam«. A Starješina bi ga pohvalio.

No, razgovarao je s Gobom i Falinom kada su se idući put sreli na livadi. Napeto su slušali i nisu mu mogli prepričati neko svoje iskustvo koje bi se moglo usporediti s njegovim. »Zar se nisi bojao?« uzbuđeno ga je upitao Gobo. Nego što! Bambi je priznao da se uplašio. Tek mrvicu. »Ja bih se strašno uplašio«, izjavio je Gobo. Bambi je odvratio da ne, nije se jako bojao jer je Starješina bio tako veličanstven. Gobo je ustvrdio: »To mi baš i ne bi pomoglo. Od straha ga ne bih bio u stanju pogledati u oči. Kada se bojim, pred očima mi tako bljeska da ništa ne mogu vidjeti, a srce mi tako snažno lupa da ne mogu disati«. Nakon što je Bambi prepričao svoju zgodu, Falina je bila duboko zamišljena i nije rekla ni riječ.

No, kada su se idući put susreli, Gobo i Falina su doskakutali poput munje. Ponovno su bili sami, baš kao i Bambi. »Već dugo te tražimo«, uzvikne Gobo. »Da«, važno doda Falina, »jer sad znamo koga si to točno vidio«. Bambi odskoči od silne znatiželje. »Koga...!?«

Falina svečano izjavi: »Bio je to stari Knez«.

»Otkud vam to?« bio je uporan Bambi.

»Rekla nam je majka!« odvrati Falina.

Bambi je bio zapanjen. »Zar ste joj ispričali što mi se dogodilo?« Oboje kimnu. »Ta, to je bila tajna!« ljutito uzvikne Bambi.

Gobo se smjesta ispriča. »Nisam ja. Falina je«. No, Falina drsko uzvikne: »Velike li tajne! Htjela sam saznati tko je to. Sada znamo, i sve je mnogo zanimljivije!« Bambi je gorio od želje da sve čuje kako bi se smirio. Falina mu je sve ispričala. »On je najveći plemenitaš u cijeloj šumi. S njime se nitko ne može mjeriti. Nitko ne zna koliko je star. Nitko ne zna gdje točno živi. Nitko ne zna s kime je u rodu. Tek su ga malobrojni uopće i vidjeli. Ponekad se pronese glas da je mrtav jer ga toliko dugo nitko nije vidio. Potom se iznova ukaže, tek za tren, i opet se pročuje da je još uvijek živ. Nitko se ne usuđuje pitati ga gdje je bio. Nikome se ne obraća i nitko se ne usuđuje obratiti njemu. Kroči stazama kojima nitko drugi ne prolazi; on poznaje i najdublje zakutke šume. Za njega opasnost ne postoji. Ostali se prinčevi tu i tamo međusobno bore, ponekad tek kako bi odmjerili snage ili se zabavili, ponekad zaozbiljno. S njim se već mnogo godina nitko nije borio. A od onih koji su se nekad davno borili s njim, e da, od njih više nijedan nije na životu. To je veliki Knez«.

Bambi je oprostio Gobu i Falini što su svojoj majci odali tajnu. To ga je sada čak i veselilo jer je zbog toga saznao sve te važne stvari. No, veselilo ga je i to što Gobo i Falina nisu saznali baš sve. Nisu znali da je veliki Knez rekao: »Zar ne možeš biti sam?«, da je rekao: »Srami se!« Bambija je veselilo da je za sebe zadržao taj prijekor. Falina bi to ispričala svima kao i sve ostalo, i cijela bi šuma brujala o tome.

Te noći, kada je mjesec izišao, ponovno se vratila Bambijeva majka. Odjednom se ukazala pod velikim hrastom na rubu livade i tražila ga pogledom. Odmah ju je primijetio i dotrčao do nje.

Iste je noći Bambi opet doživio nešto novo. Majka je bila umorna i gladna. Nisu šetali toliko daleko kao inače. Majka je utažila glad na livadi, gdje je uglavnom užinao i Bambi. Jedno uz drugo grickali su zelenilo grmlja, veselo i spokojno, i na taj način zalazili sve dublje i dublje u šumu. Odjednom se kroz grmlje začuje glasno šuštanje. Prije no što se Bambi uspio snaći, njegova majka stane vrištati kao kad bi se uplašila ili bila uzrujana. *»A-oh!«* ona vrisne, skoči, dočeka se na noge i zazove: *»A-oh, ba-oh!«* Bambi tada primijeti velike pojave koje su prolazile mimo njih uz glasno šuštanje. Došli su im sasvim blizu. Nalikovali su Bambiju i njegovoj majci, nalikovali su teti Eni i ostalima njihova roda, no bili su poput divova, toliko stasiti da od strahopoštovanja nisi mogao skinuti pogled s njih. Bambi se također krene glasati. *»A-oh... Ba-oh... Ba-oh!«* Nije bio ni svjestan da vrišti, nije znao za drugo. Povorka je uz galop polako prošla pored njih. Tri, četiri divovske pojave jedna za drugom. Onaj na začelju bio je još veći od ostalih; imao je divlju grivu na vratu, a nad glavom mu se nadvila čitava krošnja od rogova. Prizor je oduzimao dah. Bambi je stajao i zavijao iz sveg glasa, jer ništa ga se dosad nije toliko dojmilo. Bilo ga je strah, ali taj strah bio je poseban. Samome se sebi učinio toliko jadnim i malenim; čak se i majka u njegovim očima smanjila. Osjećao je sram bez da je znao zašto, no istovremeno ga je tresla strava i on nastavi zavijati. *»Ba-oh... Ba-a-oh!«* Bilo mu je lakše dok je tako vikao.

Povorka prođe. Više ih se nije moglo ni vidjeti ni čuti. I majka utihne. Samo je Bambi s vremena na vrijeme kratko ispustio još pokoji glas. Još uvijek je bio u šoku.

»Hajde, tiho više«, reče majka, »otišli su«.

»O, majko«, šapne Bambi, »tko su oni?«

»Ah, zapravo nisu toliko opasni«, izusti majka, »to su nam rođaci... da... veliki su i plemeniti... plemenitiji od nas...«

»I nisu opasni?« upita Bambi.

»Obično nisu«, objasni majka. »Doduše, navodno se već štošta zbilo. O njima se svašta čuje, no ne znam ima li u tome istine. Meni još nikada nisu ništa napravili, niti ikome koga poznajem«.

»A zašto bi nam nešto napravili«, odvrati Bambi, »ako su nam rođaci?« Želio se smiriti, no i dalje je drhturio.

»Ne, oni nam zaista neće ništa«, odgovori majka, »no, nisam posve sigurna u to jer se uplašim svaki put kad ih vidim. Ne mogu si to objasniti. Jednostavno mi tako dođe«.

Bambija je ovaj razgovor polako umirio, no nije prestao razmišljati o tome. Tik iznad njega, u krošnji johe, ćuk je kriještanjem privlačio pažnju. No, Bambi je bio odsutan duhom i ovaj je put zaboravio pretvarati se da se uplašio. Ćuk je svejedno sletio bliže i upitao: »Jesam li vas možda uplašio?«

»Nego što«, odgovori Bambi, »uvijek me uplašite«.

Ćuk se tiho nasmije; bio je zadovoljan. »Nadam se da mi nećete uzeti za zlo«, reče, »ja to jednostavno tako radim«. Nakostriješio se i poprimio obličje lopte te kljunom

uronio u svoje pjenasto, meko perje; lice mu poprimi iskren, ozbiljan izraz. Bio je ushićen.

Bambi mu otvori srce: »Znate«, počne on starmalo, »upravo sam se uplašio još i više«.

»A da?« nezadovoljno upita ćuk.

Bambi mu ispriča svoj susret s divovskim rođacima.

»Nemojte mi o rođacima«, uzvikne ćuk. »Imam ih i ja. Gdje god da se po danu pojavim, oni me odmah napadnu. Ne, od njih nema prevelike koristi. Ako su veći od tebe, ne valjaju, a ako su manji, valjaju još i manje. Ako su veći od tebe, ne podnosiš ih jer su nadmeni, a ako su manji, oni ne mogu podnijeti nas jer mi smo ti koji su nadmeni. Ne, s tom pričom zaista ne želim imati ništa«.

»Ali... ja uopće ne poznajem svoje rođake...« krotko i sjetno reče Bambi. »Nikada nisam čuo za njih i danas sam ih prvi put vidio«.

»Ne marite za njih«, posavjetuje ga ćuk. »Vjerujte mi«, on znakovito prevrne očima, »vjerujte mi, tako je najbolje. S rođacima nikad niste dobri kao s prijateljima. Vidite, nas dvojica nismo u rodu, ali dobri smo prijatelji i to je divno«.

Bambi je još nešto želio reći, ali ćuk nastavi: »Imam iskustva s takvim stvarima. Vi ste još vrlo mladi. Vjerujte mi, ja znam bolje; osim toga, ne pada mi na pamet miješati se u obiteljske stvari«. Zamišljeno prevrne očima, a lice mu se toliko uozbilji da Bambi ponizno ušuti.

7.

Nakon još jedne noći, jutro je donijelo novi doživljaj.

Rosno, svježe jutro pod nebom bez oblaka. Lišće na stablima i grmlju odjednom je snažnije mirisalo. Livada je udisala mirise i u širokim ih valovima slala prema krošnjama.

Pip-pip, glasale su se sjenice dok su se budile. Sasvim tiho su cvrkutale. No, kako je još uvijek bilo sivo i mračno, one uskoro utihnu. Neko je vrijeme bilo sasvim mirno. Potom se odozgora zrakom pronio hrapav, promukao zov vrane. Vrane su se probudile i međusobno se obilazile u krošnjama. Istovremeno se oglasi i svraka: »*Šak-erak-šak*... zar možda mislite da još spavam?« Tada krene na stotine malenih glasova, tu i tamo, izbliza i izdaleka: *»Pip! Pip! Ti-u!«* U tim je glasovima još uvijek bilo sna i tame; i dalje su bili rijetki.

U krošnju jele iznenada doleti kos. Uzletio je na najgornju grančicu koja je stršala u zraku, sjeo i kroz drveće promatrao kako pospano, blijedosivo nebo tamo na istoku postaje blještavo i živo. Potom započne svoju pjesmu. Odozdo se činio poput sitne tamne mrlje. Njegovo maleno, crno tijelo izdaleka se doimalo poput uvelog lista. No, njegova se pjesma orila šumom poput najradosnije svečanosti. Sve se uskomešalo. Zebe su ciktale, oglasili su se crvendać i češljugar. Širokim zamasima i klepetanjem krila, golubovi su letjeli s jednoga mjesta na drugo. Fazani su kričali kao da će im se raspuknuti grlo. Zvuk njihovih krila bio je mek i snažan dok su se s albicije spuštali na zemlju. Još su u mnogo navrata na tlu ispustili svoj metalni, promukao vrisak i nježno gugutali. Visoko u zraku, jastrebovi su oštro i radosno kliktali *ja-ja-ja!*

Svanulo je sunce.

Diu-diju! klicala je vuga. Letjela je amo-tamo između grana, a njezino je žuto, okruglo tijelo svjetlucalo na jutarnjem suncu poput ljupke zlatne lopte.

Bambi stane pod veliki hrast na livadi. Od rose je svjetlucala te mirisala po travi, cvijeću i vlažnoj zemlji; po njoj se vrzmalo tisuću malih života. Tamo je sjedio prijatelj zec koji je, čini se, razmišljao o nečem važnom. Tamo je sporo šetao ponosni fazan, grickao travu i oprezno gledao na sve strane. Tamno plavetnilo na njegovu vratu blistalo je na suncu. No, tik pred Bambijem, sasvim blizu, stajao je jedan od prinčeva. Bambi ga još nikada nije vidio, nikada još nije tako izbliza vidio nekog od očeva. Stajao je ispred njega, tik do grmlja lijeske, još uvijek donekle sakriven iza granja. Bambi se nije pomaknuo. Nadao se da će se princ u potpunosti pokazati te je razmišljao usuđuje li se uopće obratiti mu se. Htio je pitati majku te ju potraži pogledom. No, majka je već otišla te je

stajala dosta dalje, kod tete Ene. Istovremeno, na livadu su dotrčali Gobo i Falina. Bambi se nije pomaknuo; i dalje je razmišljao. Ako sada krene prema majci i ostalima, morat će proći mimo princa. To mu se činilo neprimjerenim. Oh, pa što, mislio je, pa ne moram prvo pitati majku. Naposljetku, stari Knez je razgovarao sa mnom, a to nisam ispričao majci. Obratit ću se princu, pokušat ću to. Neka i ostali vide kako razgovaram s njim. Reći ću: dobro jutro, vaša visosti! Ta, neće se valjda uvrijediti. A čak i ako se naljuti, brzo ću otrčati. Bambi se borio sa svojom odlukom koju nikako nije mogao čvrsto donijeti.

Princ je sada izišao iz grma lijeske i kročio na livadu.

Sada... razmišljao je Bambi.

Odjednom se začuje udar groma.

Bambi se trgne; nije znao što se događa.

Vidio je kako je princ pred njim učinio veliki skok i, kao u letu, u hipu odjurio mimo njega u šumu.

Bambi je ukipljeno gledao za njim; udar groma još uvijek je odzvanjao u njemu. Vidio je majku, tetu Enu, Goba i Falinu kako bježe u šumu, vidio je kako je prijatelj zec smušeno odjurio, vidio je fazana kako trči ispružena vrata, shvatio da je je cijela šuma iznenada utihnula; sabrao se i odskakao nazad u gustiš.

Učinio je tek par skokova kada ugleda princa kako leži na tlu pred njim. Nepomičan. Prestravljen, Bambi zastane, ne shvaćajući što se točno zbiva. Princ je ležao s ogromnom razderotinom na ramenu, krvav i mrtav.

»Ne zaustavljaj se!« začuje paničan glas pored sebe. To je bila majka koja je dotrčala u punom galopu. »Trči!« uzvikne. »Trči koliko te noge nose!« Ne gubeći ni časa, ona nastavi trčati; njezina zapovijed i Bambija natjera u bijeg. Trčao je što je brže mogao.

»Što je to bilo, majko?« upita. »Što je to bilo, majko?«

Hvatajući zrak, majka izusti: »To... je bio... On!«

Bambi zadrhti i oni nastave bježati.

Konačno zastanu, hvatajući dah.

»Što velite? Molim lijepo, što velite?« uzvikne tanak glasić nad njima. Bambi podigne pogled i ugleda vjevericu kako juri kroz grane.

»Cijelo vrijeme jurim zajedno s vama«, uzvikne, »Ovo je strašno!«

»Zar ste bili prisutni?« upita majka.

»Ta, naravno da jesam«, odgovori vjeverica. »Još uvijek se sva tresem«. Uspravila se i sjela, oslonila se na svoj veličanstven rep, pokazala uska bijela prsa i obje prednje šapice uvjerljivo stiskala uz tijelo. »Potpuno sam van sebe od uzrujavanja«.

»I ja sam sasvim smušena od straha«, reče majka. »Ovo je neshvatljivo. Nitko od nas nije ništa vidio«.

»A da?« uzbudi se vjeverica. »Griješite. Ja sam Ga već izdaleka vidjela!«

»I ja!« uzvikne drugi glas. Bila je to svraka; doletjela je i sjela na granu.

»I ja!« zazujalo je iz visina. Tamo, na jednom jasenu, sjedila je šojka.

U međuvremenu, dvije vrane sumorno su graktale iz jedne od krošnji. »I mi smo Ga vidjele!«

Sve su sjele ukrug i važno razgovarale. Bile su neobično uzrujane i, činilo se, izrazito ljutite i prestrašene.

Koga, mislio je Bambi, koga ste to vidjele?

»Jako sam se potrudila«, objasni vjeverica i uvjerljivo pritisne obje prednje šapice uz srce. »jako sam se potrudila upozoriti sirotog princa«.

»A tek ja«, zazuji šojka, »kako li sam samo vriskala! Ali on me nije htio čuti«.

»Mene isto nije čuo«, brbljala je svraka. »Mora da sam ga deset puta dozvala. Skoro pa sam mu doletjela sasvim blizu jer sam smatrala da ću, ako me sada ne čuje, doletjeti do grma lijeske pred kojim je stajao. Tamo bi me morao čuti. Ali, baš tog trena se sve zbilo«.

»Moj je glas jači od vašega i potrudila sam se svim silama upozoriti ga«, reče vrana ogorčenim tonom. »Ali njegova visost slabo obraća pažnju na nama slične«.

»Zaista, jako slabo«, složi se vjeverica.

»Napravile smo što smo mogle«, ustvrdi svraka, »naravno da nismo krive kada se dogodi nešto loše«.

»Tako lijepi princ«, zavapi vjeverica, »u najboljim godinama«.

»Ah!« zazuji šojka, »da barem nije bio tako nadmen i da je obratio pažnju na nas!«

»On sigurno nije bio nadmen!« usprotivi se vjeverica.

Svraka doda: »Ne više od ostalih prinčeva njegova roda«.

»A i glup!« nasmije se šojka.

»Ma, vi ste glupe!« uzvikne vrana odozgo. »Nemojte mi o gluposti. Cijela šuma zna koliko ste glupe«.

»Ja?« šokirano odvrati šojka. »Nitko mi nema pravo reći da sam glupa. Možda jesam zaboravna, ali glupa sigurno nisam«.

»Kako vam drago«, ozbiljno odvrati vrana. »Zaboravite što sam vam rekla, ali imajte na umu da princ nije umro jer je bio nadmen ili glup, već zato što Njemu nitko ne može pobjeći«.

»Ah!«, zazuji šojka, »Ne sviđa mi se ovaj razgovor«. Ona odleti. Vrana nastavi. »Već je nadmudrio mnoge i iz mojeg roda. On ubija kada to poželi. Ništa nam ne može pomoći«.

»Uvijek moramo biti na oprezu«, ubaci se svraka.

»To svakako«, tužno reče vrana. »Doviđenja«. Ona odleti zajedno sa svojom obitelji.

Bambi pogleda uokolo. Njegove majke više nije bilo.

O čemu li sada razgovaraju? mislio je Bambi. Nije mogao razumjeti sve što su rekli. Tko je taj On o kojem govore...? To je onaj isti On kojeg je onomad vidio u grmlju... ali On me tada nije ubio...

Bambi je razmišljao o princu kojeg je vidio kako leži pred njim s velikom krvavom ranom na ramenu. On je sada mrtav. Bambi krene dalje. Šuma je pjevala tisućama glasova, sunce se širokim zrakama probijalo kroz krošnje, posvuda je bilo svijetlo, lišće je mirisalo; visoko u zraku kliktali su sokolovi, a ovdje, sasvim blizu, glasno se smijao djetlić kao da se ništa nije dogodilo. Bambi nije bio veseo. Osjećao se ugroženim od nečeg mračnog, nije razumio kako drugi mogu bili tako radosni i bezbrižni kada je život tako težak i opasan. Tada ga obuzme žudnja da ode dalje, sve dublje i dublje u šumu. Privlačila ga je pomisao da se uputi tamo gdje je raslinje najgušće i potraži sklonište sa svih strana okruženo neprobojnom živicom, gdje ga nitko neće moći vidjeti. Više se nije želio vraćati na livadu.

Pored njega, u grmlju, nešto se lagano pomakne. Bambi se prene. Pred njim je stajao Starješina.

Bambi se trgne; želio je pobjeći, ali se suzdrži i ostane. Starješina ga je promatrao svojim velikim, dubokim očima: »Jesi li i maločas bio ovdje?«

»Da«, tiho reče Bambi. Srce mu je lupalo u grlu.

»Gdje ti je majka?« upita Starješina.

Bambi još tiše odgovori: »Ne znam«.

Starješina nije skidao pogled s njega: »I nisi je dozivao?«

Bambi promotri plemenito, ledenosivo lice starješine, pogleda njegovu veličanstvenu krunu i iznenada skupi hrabrosti. »Mogu biti i sam«, reče.

Starješina ga je neko vrijeme promatrao, a onda nježno progovori: »Nisi li ti onaj maleni koji je baš nedavno plakao za majkom?«

Bambi se malo posrami, no ostane hrabar. »Da, to sam ja«, potvrdi.

Starješina ga je bez riječi promatrao i Bambiju se učini kao da njegove duboke oči sada imaju blaži pogled. »Tada ste me prekorili, stari Kneže«, uzvikne očarano, »jer nisam želio biti sam. Od tada to mogu«.

Starješina je ispitivački promatrao Bambija i lagano se smješkao, jedva primjetno, no Bambi je to svejedno primijetio. »Stari Kneže«, s povjerenjem zavapi Bambi, »što se dogodilo? Ja to ne razumijem... tko je taj On o kojem svi pričaju...?« Zastao je, preplašen mračnim pogledom koji ga natjera da ušuti.

Prošlo je neko vrijeme. Starješina se zagleda mimo Bambija u daljinu, a onda polako reče: »Oslušni, nanjuši i vidi sam. Nauči sam«. Još više uzdigne okrunjenu glavu. »Ostaj dobro«, reče. I ništa više. Potom nestane.

Bambi zapanjeno ostane tamo stajati; gotovo ga je obuzelo beznađe. No, u mislima mu je odzvanjao Starješinin pozdrav i tješio ga. Ostaj dobro, rekao je. Znači, nije se ljutio.

Bambija ispuni ponos, razvedri ga svečana ozbiljnost Starješine. Da, život jest bio težak i pun opasnosti. No, što god mu donio, on će naučiti sve podnijeti.

On sporim korakom zađe dublje u šumu.

8.

S velikog hrasta na rubu livade padalo je lišće. Padalo je sa svih stabala. Jedna od hrastovih grana visoko se nadvila nad ostalima i posve ispružila preko livade. Na njezinom su vršku rasla dva lista.

»Više nije kao što je bilo«, reče jedan list.

»Nije«, odvrati drugi. »Večeras je opet toliko nas palo... mi gotovo da smo jedini preostali na našoj grani«.

»Ne znaš kada će se dogoditi«, reče prvi. »Još dok je bilo toplo i sunce je grijalo, ponekad bi došla oluja ili pljusak i tada bi mnogi od nas, iako još uvijek mladi, već bili iščupani. Ne znaš kada će se dogoditi«.

»Sunce sada tek ponekad zasja«, uzdahne drugi list, »a i kada sija, nema snage. Trebalo bi iznaći snage«.

»Je li istina«, ustvrdi prvi, »je li istina da na naše mjesto dođu drugi kada nas više nema, i onda drugi i opet drugi...«

»Istina je«, šapne drugi, »nemoguće je to i zamisliti... mi to ne možemo pojmiti...«

»A i žalosno je«, doda prvi.

Neko su vrijeme šutjeli. Potom prvi tiho, sam za sebe kaže: »A zašto moramo otići...?«

Drugi upita: »Što se dogodi s nama kada se otkinemo...?«

»Padamo dolje...«

»A što je dolje?«

Prvi odgovori: »Ne znam. Jedan kaže jedno, drugi drugo... ali nitko zapravo ne zna«.

Drugi upita: »Osjećamo li išta, znamo li za sebe kada se nađemo dolje?«

Prvi odvrati: »A tko to zna? Od onih koji su se našli dolje još se nijedan nikad nije vratio da bi nam ispričao«.

Ponovno ušute. Potom se prvi list blago obrati drugome: »Hajde, nemoj da te to toliko muči, naprosto drhtiš«.

»Pusti«, odgovori drugi, »sada drhtim na svaku sitnicu. Više se ne osjećam tako čvrsto usađen na svojem mjestu«.

»Više nećemo razgovarati o takvim stvarima«, reče prvi list.

Drugi odvrati: »Nećemo... pustimo to... Ali... o čemu drugome da razgovaramo?« On utihne i nakon nekog vremena nastavi: »Koji će od nas dvojice prvi morati dolje...?«

»Ima vremena dotad«, utješi ga prvi. »Radije se podsjetimo kako lijepo je bilo, kako čudesno lijepo! Kada bi došlo sunce i toliko peklo da smo mislili da ćemo se rasprsnuti od zdravlja. Sjećaš li se? A tek rosa u jutarnjim satima... i blage, predivne noći...«

»Noći su sada jezive«, požali se drugi, »i nema im kraja«.

»Ne smijemo se žaliti«, blago reče prvi, »živjeli smo dulje od mnogo, mnogo drugih«.

»Jesam li se jako promijenio?« stidljivo, no odlučno upita drugi list.

»Nimalo«, umiri ga prvi, »to misliš samo zato što sam ja tako požutio i poružnio se. Ne, ovo kod mene je nešto drugo...«

»Ma daj«, otpravi ga drugi.

»Ne, zaista«, uvjerljivo ponovi drugi, »ta, vjeruj mi! izgledaš kao i prvoga dana. Doduše, tu i tamo imaš koju žutu mrljicu, jedva primjetnu, ali to te čini još ljepšim. Ta, vjeruj mi!«

»Zahvaljujem ti«, ganuto šapne drugi list. »Ne vjerujem ti... ne sasvim... ali ti zahvaljujem jer si tako dobar... uvijek si bio tako dobar prema meni... tek sada shvaćam koliko si bio dobar«.

»De, dobro je« reče prvi i sam utihne jer od brige više nije mogao govoriti.

Obojica su šutjela. Prolazili su sati. Vlažan, hladan vjetar prijeteće je puhao kroz krošnje.

»Ah... sada...« reče drugi list, »... ja...« Tada mu pukne glas. Nježno se otkine sa svojeg mjesta i odleti prema dolje. – Stigla je zima.

9.

Bambi je opazio da se svijet promijenio. Bilo mu je teško prilagoditi se takvom izmijenjenom svijetu. Svi su donedavno živjeli u bogatstvu, a sada su se našli u oskudici. Bambi je znao samo za izobilje. Uzimao je zdravo za gotovo to što je bio u potpunosti okružen najvećim obiljem i najfinijom raskoši, što nije morao brinuti za hranu, što je spavao u najljepšoj, zelenilom optočenoj izbici skrivenoj od pogleda i što se šepurio u svome predivnom, blistavom crvenom krznu.

Sada se sve promijenilo bez da je tu promjenu i primijetio. Promjena koja je bila u tijeku njemu se činila kao niz novih i zabavnih pojava. Zabavljalo ga je promatrati kako mliječnobijela magla ujutro orošava livadu ili se odjednom spušta sa sumračnog ranojutarnjeg neba, da bi potom tako lijepo iščeznula na suncu. Sviđao mu se i mraz koji je tako zapanjujuće prekrio tlo i livadu bijelim prekrivačem. Neko ga je vrijeme zaokupljalo osluškivanje rike jelena, njegovih velikih rođaka. Glasovi kraljeva odjekivali su čitavom šumom. Bambi je osluškivao i jako se bojao, no njegovo je srce poskakivalo od divljenja kada bi začuo njihov gromoviti zov. Razmišljao je o tome kako kraljevi nose krune, velike i razgranate poput moćnih debla, i kako su njihovi glasovi jednako silni poput njihovih kruna. Kada bi čuo moćan tresak toga glasa, zastao bi i ostao nepomičan. U tim se prodornim zvukovima kovitlala autoritarna zapovijed, gromovita rika plemenite, uzavrele krvi čija se sirova sila pjenila u žudnji, bijesu i ponosu. Bambi se uzalud borio protiv svojih strahova. Savladavali su ga kad bi čuo te glasove, no bio je ponosan jer ima tako plemenite rođake. Istovremeno bi ga obuzeo i neobičan osjećaj razdraženosti jer su bili tako nedostupni. To ga je peklo, to ga je ponižavalo bez da je znao točno zašto i kako, bez da je toga uopće bio potpuno svjestan.

Tek kada je prošlo razdoblje parenja kraljeva i kada je grmljavina njihove rike utihnula, Bambi je počeo obraćati pažnju na druge stvari. Kada bi noću prolazio šumom ili danju ležao u svojoj izbici, čuo bi šapat lišća koje je padalo kroz krošnje. Neprekidno bi plahutalo i pucketalo u zraku, u svim krošnjama, na svim granama. Nježan srebrnkasti zvuk neprekidno bi se spuštao prema tlu. Bilo je predivno buditi se s njim i bilo je čudesno zaspati uz taj tajnoviti, melankolični šapat. Debeli sloj rasprostrtog lišća potom bi ležao na tlu; kada bi netko njime gazio, glasno bi šuštalo i lagano pucketalo. Bilo je zabavno kada bi ga se sa svakim korakom moralo odmicati jer je sloj bio tako debeo. Potom bi se čulo *ššš-ššš*, sasvim nježno, sasvim jasno i srebrnkasto. Osim toga, bilo je i vrlo korisno jer se tih dana nisi morao posebno naprezati da oslušneš i onjušiš. Sve si čuo već izdaleka. Lišće je šuštalo i pri najmanjem pokretu; vrištalo je *ššš-ššš!* Tko bi se uspio došuljati? Nitko.

No, onda je došla kiša. Padala bi od ranog jutra do kasne večeri, do kasno lupala i žuborila, cijelu noć do idućeg jutra, na neko se vrijeme smirila, a onda okrijepljena krenula iznova. Zrak se činio prepun hladne vode, cijeli se svijet činio njome ispunjen. Usta bi ti se napunila vodom kada bi zagrizao tek mali busen travki; samo malo posegni za zelenilom grmlja i cijela će ti bujica zapljusnuti oči i nos. Međutim, ni lišće više nije šuštalo. Ležalo je na tlu meko i gnjecavo, prožeto kišom, i više nije proizvodilo zvuk. Bambi je po prvi put iskusio kako je neugodno kada te po cijele dane i noći zalijeva voda i kad si mokar do kože. Još uvijek se nije smrzavao, no čeznuo je za toplinom i smatrao da je baš jadno biti vječito pokisao.

No, kada je zapuhao sjeverni vjetar, Bambi je spoznao hladnoću. Nije mnogo pomoglo kada bi se čvrsto privinuo uz majku. Naravno, na početku mu je bilo divno tako ležati i barem se s jedne strane tako zgodno grijati. Međutim, olujni je vjetar puhao šumom po cijele dane i noći. Činilo se kao da ga goni neki nedokučivi, ledenohladni bijes, do granice ludila; kao da će čitavu šumu iščupati iz korijenja i odnijeti ju sa sobom, ili ju uništiti na neki drugi način. Drveće je hukalo od silnog otpora, žestoko se borilo protiv strašnih naleta. Čulo se njihovo otegnuto jaukanje, njihovo škripavo uzdisanje, glasan prasak uz koji bi se moćne grane raspuknule, ljuti tresak uz koji bi se tu i tamo raspuknulo deblo savladanog stabla koje bi zavrištalo iz svih rana svojeg raskoljenog, umirućeg tijela. Potom se više ništa ne bi čulo jer je oluja stala još snažnije bjesnjeti šumom, a njezina bi rika nadglasala sve ostale zvukove.

Sada je Bambi shvatio da je stigla nedaća i oskudica. Vidio je koliko su kiša i oluja izmijenile svijet. Na stablima i grmlju više nije bilo nijednog lista. Stajali su tamo kao opustošeni, nagih i izloženih tijela, i vapijuće pružali svoje gole, smeđe ruke prema nebu. Trava na livadi bila je usahla, crnkasto-smeđa i kratka kao da je utonula u tlo. Sada je i izbica izgledala jadno i ogoljeno. Otkako su iščeznuli zeleni zidovi, više nisi mogao biti tako skriven kao prije; usto, sa svih je strana nestalo zaklona.

Jednoga je dana livadom proletjela mlada svraka. U oko joj padne nešto bijelo i hladno, i još jednom, i još jednom, i tanak sloj zakloni joj pogled. Oko nje su plesale malene, krhke, blistavobijele pahuljice. Lamatajući krilima, svraka zastane u zraku, uspravi se prema gore i uzleti više. Uzalud. I tamo je bilo krhkih, hladnih pahuljica koje su joj i dalje padale u oči. Još jednom se uspravi i uzleti još više.

»Nemojte se toliko mučiti, prijo«, uzvikne joj vrana koja je u istom smjeru letjela nad njom, »nemojte se toliko mučiti. Koliko god visoko letjeli, nećete moći izbjeći ove pahulje. To je snijeg«.

»Snijeg?« začudi se svraka, boreći se s padalinom.

»Pa da«, reče vrana, »upravo nam je stigla zima. A ovo je snijeg«.

»Oprostit ćete mi«, odvrati svraka, »tek sam u svibnju izašla iz gnijezda. Ne znam što je zima«.

»Kao i mnogi drugi«, primijeti vrana, »već ćete je upoznati«.

»No da, ako je ovo snijeg«, reče svraka, »onda ću se na trenutak odmoriti«. Ona sleti na granu bazge i protrese se.

Vrana uz napor nastavi letjeti.

Bambi se isprva veselio snijegu. Zrak je bio blag i bez vjetra dok su padale bijele zvjezdice; svijet je izgledao kao potpuno nov. Postalo je svjetlije, čak veselije nego što je Bambi očekivao, a kada bi sunce izašlo na nekoliko trenutaka, sve je osvijetlilo; svjetlucanje i zračenje bijelog prekrivača bilo je silno zasljepljujuće.

No, Bambi se uskoro prestao veseliti snijegu, jer bivalo je sve teže i teže naći hranu. Najprije si morao nogama razgrnuti snijeg i dobro se namučiti prije nalaženja malo uvele trave. Zaleđeni snijeg usijecao mu se u noge i bojao se da ne dobije rane. Gobo već jest. Doduše, Gobo je bio takav da nije mogao mnogo toga podnijeti i zadavao je puno muke svojoj majci. Sada su se svi držali skupa i družili se više no ranije. Gospođa Ena uvijek bi dolazila sa svojom djecom. U posljednje se vrijeme u njihovim krugovima kretala i Marena, mlada, gotovo odrasla ženka. No, najzabavnija je svakako bila stara gospođa Nettla. Uvijek se držala po strani i o svemu imala svoje mišljenje. »Ne«, govorila bi, »više se ne bavim djecom. Tog mi je veselja već zaista dosta«.

Falina bi potom zapodjenula razgovor. »A zašto ne, ako je veselje?« Gospođa Nettla bi se tobože razljutila i rekla: »Slabo je to veselje, i dosta mi ga je«. Svi su se izvrsno slagali. Sjedili bi jedni uz druge i čavrljali. Djeca još nikada dosad nisu čula ovoliko zanimljivih stvari.

Sada bi im se znao pridružiti i poneki od prinčeva. Isprva su svi bili pomalo ukočeni, posebno zato što su djeca još uvijek bila stidljiva. No, to je ubrzo prestalo i cijela je situacija postala ugodna. Bambi se divio princu Ronnu, naočitom gospodinu, a mladog i lijepog Karusa beskrajno je volio. Oni su svoje krune odbacili i Bambi je često promatrao poput škriljevca sive, okrugle ploče koje su se ocrtavale na glavama prinčeva, glatke, sjajne i posute sitnim pjegicama. Izgledali su vrlo plemenito.

Bilo je strašno napeto kada bi neki od prinčeva pripovijedao o Njemu. Ronno je na lijevoj prednjoj nozi imao veliku oteklinu prekrivenu krznom. Na tu je nogu i šepao i ponekad bi znao pitati: »Vidi li se jako da šepam?« Svi bi ga užurbano krenuli uvjeravati da se ni najmanje ne vidi. To je bilo ono što je Ronno želio čuti. Doduše, uistinu se tek malo primjećivalo. »Da«, potom bi nastavio, »taj put sam se za dlaku izvukao iz ružne situacije«. Potom bi ispričao kako ga je On iznenadio i prema njemu bacio svoju vatru. No, pogodila ga je samo u nogu. Gotovo da je poludio od boli. Kost je bila smrskana. No, Ronno je ostao pribran. Ustao je i pobjegao na tri noge. sve dalje i dalje unatoč iscrpljenosti, jer znao je da ga On slijedi. Trčao je i trčao sve dok se nije spustila noć. Potom je samome sebi dopustio počinak. No, idućeg je jutra nastavio bježati sve dok se nije osjetio sigurnim. Potom se pobrinuo za ranu, povukao se i sakrio te čekao da rana zaraste. Nakon svega, izišao je iz svoga skrovišta i postao junakom. Šepao je, no to jedva da se primijetilo.

Sada kada su svi bili tako često i dugo zajedno i jedni drugima pripovijedali mnogo priča, Bambi je o Njemu čuo više nego ikada prije. Govorili su o Njegovu strašnom izgledu. Nitko nije mogao pogledati u to blijedo lice. Bambi je to već znao iz vlastitog iskustva. Spominjali su i miris koji je On oko sebe širio; Bambi je mogao i sam reći nešto o tome da nije bio odgojen da se ne miješa u razgovore odraslih. Govorili su da se taj miris na zagonetan način mijenja u tisuće navrata, a svejedno se odmah razaznaje jer je neobično uzbudljiv, nedokučiv, tajanstven i već sam po sebi užasan. Govorili su da On hoda na samo dvije noge i spominjali nevjerojatnu snagu njegovih ruku. Neki nisu znali što su točno te 'ruke'. No, kada im je to objašnjeno, gospođa Nettla reče: »Nije to ništa iznenađujuće. Vjeverica radi iste stvari koje opisujete, na identičan način, i svaki mali miš to isto može«. Ona prezrivo okrene glavu. »Oho!« uzviknu drugi, dajući joj do znanja da to ni izdaleka nije isto. No, gospođa Nettla nije se dala smesti: »A sokol?« uzvikne, »a škanjac? A sova? I oni imaju samo dvije noge, a kada nešto žele zgrabiti, kako vi kažete, samo stanu na jednu nogu i hvataju drugom. To je mnogo teže, a On to sigurno ne može«. Gospođa Nettla nimalo nije bila sklona tome da se divi bilo čemu vezanom uz Njega. Mrzila ga je iz svega srca. »Odvratan je«, reče i ostane pri tome. Nitko joj nije proturječio jer ga nitko nije smatrao simpatičnim. No, cijela se priča zakomplicirala kada se spomenulo da On ima treću ruku, ne samo dvije, već tri ruke. »To su priče za malu djecu«, kratko prosudi gospođa Nettla, »ne vjerujem u to«. – »A, da?« ovdje se umiješa Ronno, »a čime mi je On onda smrskao nogu? Hoćete li mi to reći?« – Gospođa Nettla nehajno odvrati: »To je vaša stvar, dragi moj, meni On nije ništa smrskao«. Teta Ena reče: »Mnogo sam toga već vidjela u svojem životu i smatram da ima nešto u tim pričama da On ima treću ruku«. Mladi Karus pristojno doda: »Mogu se samo složiti s vama. Prijateljujem s jednom vranom...« Stidljivo zastane na trenutak i sve odreda promotri jer se bojao da će biti ismijan. No, kada je uvidio da ga se pozorno sluša, nastavi: »Vrana o svemu zna jako mnogo. To moram reći... Nevjerojatno je učena... Ispričala je da On uistinu ima tri ruke, ali ne uvijek. Treća je ruka, kako kaže vrana, zla. Ne raste mu iz ramena kao druge dvije, već je nosi prebačenu preko ramena. Vrana je rekla i da točno zna je li On ili netko Njegova roda opasan ili ne. Kada On dođe bez treće ruke, onda nije opasan«. – Gospođa Nettla se nasmije: »Tvoja je vrana glupavi svat, dragi moj Karuse, slobodno joj reci da sam joj to poručila. Kada bi bila tako pametna kao što misli, onda bi znala da je On uvijek opasan, uvijek«. – No, ostali se usprotive. Bambijeva majka primijeti: »Neki od njih uistinu nisu nimalo opasni. To se odmah primijeti«. – »A da?« upita gospođa Nettla, »to znači da pričekaš dok se ne približe i ljubazno ih pozdraviš?« Bambijeva majka blago odvrati: »Naravno da ne stanem već pobjegnem«. Iznenada se oglasi Falina: »Uvijek se mora pobjeći!« Svi se nasmiju. No, kada su nastavili razgovarati o trećoj ruci, iznova se uozbilje i među njih se ponovno uvuče strah. Jer što god da to jest, treća ruka ili nešto drugo, bilo je strašno i oni to nisu mogli pojmiti. Većina je za to znala tek iz tuđih priča, no neki su to vidjeli na svoje oči: On stoji na velikoj udaljenosti i ne miče se; ne vidi se što On radi ili što se događa, no odjednom se začuje tresak poput udara groma, bukne vatra, a netko daleko od njega pada i umire razderanih prsa. Svi su

slušali pognute glave dok su o tome govorili, kao da su osjećali mračnu silu koja je neshvatljivo vladala nad njima. Nestrpljivo su osluškivali mnoge priče koje su uvijek bile pune strahota, prepune krvi i patnje. Neumorno su upijali sve što se o tome govorilo. Priče koje su zasigurno izmišljene, sve bajke i izreke koje su potjecale još od djedova i pradjedova, a u svima su nesvjesno i sa strahom tražili način da se ta mračna sila ublaži ili da ju se izbjegne.

»Kako je to moguće«, sasvim pokunjeno reče mladi Karus, »da je On na tolikoj udaljenosti, a svejedno te dohvati?«

»Zar ti to nije objasnila tvoja pametna prijateljica vrana?« zadirkivala ga je gospođa Nettla.

»Ne«, nasmije se Karus, »rekla je da je to često vidjela, ali to nitko ne može objasniti«.

»Ta, On će, ako to poželi, srušiti i vranu sa stabla«, primijeti Ronno.

»On grabi i fazana iz zraka«, doda teta Ena.

Bambijeva majka reče: »On baca svoju ruku. To mi je rekla baka«.

»A da?« upita gospođa Nettla, »A što to onda tako strašno grmi?«

»Grmi kada On otrgne Svoju ruku«, objasni Bambijeva majka, »onda bljesne vatra i prasne poput groma. On je u potpunosti sazdan od vatre«.

»Oprostite«, progovori Ronno, »ima istine u tome da je On u potpunosti sazdan od vatre. No, ovo s rukom ne stoji. Ruka ne bi mogla zadati takve rane. To shvaćate i sami. Više je to neki zub koji On baca prema nama. Shvaćate li, zub, to puno toga objašnjava. A samo jedan Njegov ugriz dovoljan je da te ubije«.

Mladi Karus duboko udahne. »Zar nas On nikada neće prestati progoniti?«

Potom progovori Marena, gotovo stasala srna: »Kažu da će jednoga dana doći među nas i biti dobar kao i mi. Igrat će se s nama, cijela će šuma biti sretna, i pomirit ćemo se«.

Gospođa Nettla prasne u smijeh: »Samo neka On ostane tamo gdje jest i nas ostavi na miru!«

Teta Ena primijeti: »Ali ne smije se to tako reći«.

»A zašto ne?« oštro se usprotivi gospođa Nettla. »To mi zaista nije jasno. Pomirenje! Otkad znamo za sebe, On nas ubija, sve nas, naše sestre, naše majke, našu braću! Otkad smo na ovome svijetu, ne pušta nas na miru, ubija nas gdje god da se pojavimo... i onda da se s Njim pomirimo? Kakve li bedastoće!«

Marena sve pogleda velikim očima koje su blistale mirnoćom. »Pomirenje nije bedastoća«, reče. »Do pomirenja mora doći«.

Gospođa Nettla se okrene. »Idem potražiti nešto za jelo«, reče i otrči.

10.

Zima se oduljila. Ponekad bi postalo toplije, no onda bi uskoro iznova pao snijeg, sloj za slojem, tako da ga je bilo nemoguće razgrtati. Nije bilo dobro kada bi se snijeg uslijed topline pretvorio u vodu koja bi se preko noći iznova zaledila u tanku i jako klizavu ledenu površinu. Takav se led često i lomio, a njegove bi se oštre krhotine do krvi usijecale u nježne zglobove srna. No, prije nekoliko dana pao je i težak mraz. Zrak je bio čist i rijedak kao nikada dosada, pun oštrine. Zvonio je finim, visokim zvukom. Pjevao je od zime.

U šumi je bilo mirno, no svakoga se dana događalo nešto strašno. Jednom su vrane napale zečeva malenog sina koji je već ležao bolestan na tlu i ubile ga na užasan način. Šumom su još dugo odzvanjali njegovi tužni jauci. Prijatelj zec u tom času nije bio kod kuće, a kada je primio tužnu vijest, bio je van sebe od tuge. – Jednom je vjeverica trčala uokolo s velikom ranom na grlu gdje ju je ugrizla kuna. Vjeverica joj je čudom pobjegla. Od boli nije mogla govoriti, no skakala je po svim granama. Svi su je vidjeli. Trčala je kao luda. S vremena na vrijeme bi zastala, sjela, u očaju dizala prednje šapice, hvatala se za glavu od šoka i jada dok joj se preko bijelih prsa slijevala crvena krv. Trčala je tako sat vremena uokolo, a onda se iznenada srušila i kroz granje umirući pala u snijeg. Odmah su doletjele dvije svrake kako bi započele gozbu. – Jednom drugom prilikom, lisica je rastrgala lijepog, snažnog fazana koji je uživao sveopće poštovanje i bio jako omiljen. Njegova je smrt izazvala suosjećanje svih, kao i sažaljenje spram neutješne udovice. Lisica je fazana izvukla iz snijega u koji se ukopao misleći da je dobro skriven. Više se nitko nije osjećao sigurnim, jer ovo se dogodilo usred dana. Strašna oskudica kojoj nije bilo kraja proširila je gorčinu i zvjerstvo. Izbrisala je sva iskustva, potkopala savjest, poništila sve dobre običaje i uništila povjerenje. Više nije bilo samilosti, spokoja, suzdržanosti.

»Naprosto je nevjerojatno pomisliti da će jednom bilo bolje«, uzdahne Bambijeva majka.

Teta Ena također uzdahne. »Naprosto je nevjerojatno pomisliti i da je nekad bilo bolje«.

»Ah, naprotiv«, reče Marena i zagleda se pred sebe, »stalno mislim na to kako je predivno bilo prije!«

»Gle«, reče gospođa Nettla teti Eni, »vaš maleni drhti!« Pokaže na Goba. »Drhti li on uvijek tako?«

»Nažalost«, zabrinuto reče teta Ena, »već danima je tako«.

»Eh«, odvrati gospođa Nettla na svoj izravan način, »sretna sam da više nemam djece. Da je ovaj maleni moj, strepila bih hoće li preživjeti zimu«.

I zaista, Gobu se nije pisalo dobro. Bio je slab, oduvijek mnogo nježniji od Bambija ili Faline, a i ostao je manji rastom od njih. No, sada je iz dana u dan bivalo sve gore. Loše je podnosio ono malo hrane koje je bilo. Uzrokovala mu je trbobolju. Tako je sasvim oslabio od hladnoće i mučnine. Neprestano je drhturio i jedva se držao na nogama. Svi su ga promatrali sa sažaljenjem.

Gospođa Nettla mu priđe i prijateljski ga pogurne. »Nemoj biti tužan«, reče ona strogo, »to ne priliči jednom malom princu, a i nezdravo je«. Okrenula se kako nitko ne bi primijetio koliko je dirnuta.

Ronno, koji je sjedio malo po strani u snijegu, poskoči. »Ne znam što je to...« promrmlja i zaškilji oko sebe.

On privuče pozornost ostalih. »Što to...?« upitaju svi.

»Ne znam točno što«, ponovi Ronno, »ali nemiran sam... odjednom sam nemiran... kao da se nešto događa...«

Karus onjuši zrak. »Ne osjećam ništa neuobičajeno«, izjavi.

Svi su stajali, osluškivali i njušili zrak. »Ništa!« »Ne osjeća se ništa...« izjavljivali su jedan za drugim.

»Svejedno!« bio je uporan Ronno, »recite što god želite... nešto se događa...«

Marena ustvrdi: »Oglasile su se vrane...«

»Evo ih opet!« brzo doda Falina; no sada su već i drugi čuli.

»Eno ih kako lete!« Karus skrene pažnju ostalima.

Svi pogledaju uvis. Mnoštvo vrana hujalo je nad krošnjama drveća. Stigle su s krajnjeg ruba šume, otkuda se uvijek bližila opasnost, i u letu sumorno razgovarale jedna s drugom. Očito je došlo do neke neuobičajene pomutnje.

»Eto, zar nisam imao pravo?« upita Ronno. »Ta, očigledno se nešto događa!«

»Što nam je za činiti?« tjeskobno šapne Bambijeva majka.

»Bježimo odavde!« nervozno navali teta Ena.

»Pričekajmo!« odluči Ronno.

»Da pričekamo? S djecom?« usprotivi se teta Ena. »Ta, Gobo je preslab da trči!«

»U redu«, potvrdi Ronno, »udaljite se sa svojom djecom. To, doduše, smatram besmislenim, no ne želim vas kasnije imati na savjesti«.

Bio je ozbiljan i sabran.

»Hajde, Gobo! Falina, hajde! Ali tiho! Samo polako! I uvijek iza mene«, upozori teta Ena i odšulja se zajedno sa svojom djecom.

Prođe neko vrijeme. Mirno su stajali, osluškivali i njušili.

»Samo nam je još ovo trebalo«, krene gospođa Nettla, »uz sve ostalo što moramo podnositi!« Bila je jako uzrujana. Bambi ju je promatrao i osjetio da joj je na umu nešto strašno.

Na istoj strani gustiša odakle su doletjele vrane, već su zvocale tri – ne, četiri svrake. »Pazite se, pazite, pazite, pazite!« uzvikivale su. Još ih se nije moglo vidjeti, no čulo se kako jedna za drugom zborno uzvikuju i upozoravaju: »Pazite, pazite, pazite!« Prišle su bliže lamatajući krilima, nemirne i prestrašene.

»Ha-ah!« kriještale su šojke. Glasno se orilo njihovo upozorenje.

Sve srne iznenada ustuknu u isti čas, kao da ih je nešto udarilo. Potom se primire i u nozdrve uvuku nadolazeći miris.

Bio je to On.

Prema njima je navro nikad intenzivniji val mirisa. Više nije bilo sumnje. Miris im se uvukao u nozdrve, zamaglio im osjetila i sledio srca.

Nad njima su i dalje zvocale svrake i kriještale šojke, no sada je i u šumi sve oživjelo. Sjenice su lepršale kroz granje poput stotina pernatih loptica i cvrkutale: »Naprijed! Naprijed!« Crni kos munjevito je letio kroz drveće i glasao se dugim vriskovima. Kroz tamnu mrežu ogoljenog grma, srne su na bijelom prekrivaču tla razaznavale malene sjene kako besciljno trčkaraju amo-tamo. Bili su to fazani. Tamo se ljeskalo nešto crveno. I da, to je bila lisica. No, sada je se nitko nije bojao – taj je grozan miris neprestano navirao u širokim valovima, miris koji im je u duše uvlačio strah i sve ih ujedinio u jednom jedincatom ogromnom užasu i gorućem nagonu da bježe, da se spase.

Taj je tajanstveni, preplavljujući miris prožeo šumu takvom silinom i oni su shvatili da On ovaj put nije sam, već je došao sa svima Svojima i da sada dolazi ono najgore.

Nisu se micali. Vidjeli su sjenice kako im prilaze užurbano lamatajući krilima, kosove, vjeverice koje brzim skokovima prelaze s krošnje na krošnju; smatrali su da se ti maleni zapravo nemaju čega bojati. Unatoč tome, shvaćali su da bježe kada nanjuše Njega, jer Njegovu blizinu nije moglo podnijeti niti jedno šumsko stvorenje.

Sada, oklijevajući, doskakuće i prijatelj zec. On kratko sjedne i odskakuće dalje.

»Što je bilo?« Karus nestrpljivo uzvikne prema njemu.

No, prijatelj zec samo je svojim zaprepaštenim očima gledao oko sebe, ne mogavši odmah odgovoriti. Bio je posve izbezumljen.

»Zar trebaš pitati...« smrknuto će Ronno.

Prijatelj zec lovio je zrak. »Opkoljeni smo«, reče bez glasa. »Sa svih strana nema izlaza. Posvuda je On!«

Tog trenutka začuli su Njegov glas. Dvadeset ili trideset puta On je uzviknuo *Hoho!* i *Haha!* Zastrašujuće je grmjelo poput oluje. On je lupao po deblima drveća tako da je sve odzvanjalo. Bilo je potresno i razorno. Izdaleka je dopiralo šuštanje i pucanje raskoljenog grmlja. Kričanje i praskanje razlomljenih grana.

On dolazi! – On ulazi u gustiš.

Tamo se začuje zviždeće, kratko ćurlikanje i široko lamatanje krila. Ispod Njegovih je nogu uzletio fazan. Čuli su kako lepet fazanovih krila visoko u zraku postaje sve tiši. Jasan udar groma. Tišina. Potom tupi tresak o zemlju. »Fazan je pao«, dršćući reče Bambijeva majka. »Prvi...« doda Ronno. Marena, mlada srna, progovori: »Sada će mnogi od nas umrijeti. Možda ću ja biti među njima«. Nitko je nije slušao. Nad njima je vladao samo ogroman strah.

Bambi je pokušao razmišljati. No, zaglušujuća buka koja je od Njega pristizala bivala je sve glasnija i proderala je svaku misao. Bambi nije čuo ništa drugo doli tu zatupljujuću buku; usred sveg tog zavijanja, urlikanja i pucanja čuo je udarce vlastitoga srca. Osjećao je tek znatiželju i uopće nije osvijestio da mu se svi udovi tresu. S vremena na vrijeme, majka bi mu u uho šapnula: »Samo budi kraj mene«. Vikala je, no u cijeloj toj pomutnji Bambiju se činilo kao da šapće. Njezino »Samo budi kraj mene« davalo mu je snage. Držalo ga je poput lanca; bez toga bi bezumno otrčao, i uvijek bi to čuo u trenutku rastresenosti, kada bi poželio otrčati dalje. On pogleda oko sebe. Sve je vrvjelo stvorenjima koja su slijepo hitala sudarajući se. Dvije lasice trčale su mimo njih poput tankih, zmijastih traka; jedva da si ih mogao pratiti pogledom. Tvor je kao začaran slušao svaku obavijest koja je dolazila od mucajućeg, izbezumljenog zeca. Usred gomile uskomešanih fazana stajala je lisica. Nisu obraćali pažnju na nju dok su joj trčali pred nosom, niti se ona obazirala na njih. Nepomična, vrata ispruženog prema naprijed, zašiljenih ušiju i trzajućeg nosa, osluškivala je nadolazeću buku. Jedino što je pomicala bio je rep kojim je lagano mahala. Izgledalo je kao da intenzivno razmišlja. Žurno dotrči jedan fazan. Stigao je odande, iz najveće opasnosti, i bio van sebe. »Nemojte uzletjeti!« vikao je svojima. »Nemojte uzletjeti... samo trčite! Ostanite hladne glave! Nitko ne smije uzletjeti! Samo trčite, trčite, trčite!« Stalno je ponavljao isto kao da i samog sebe podsjeća. No, više ni sam nije znao što govori. *Hoho! Haha!* urlikali su, čini se, sasvim blizu. »Ostanite hladne glave!« vikao je fazan. Istovremeno, glas mu je pucao i pretvarao se u piskavo jecanje; on raširi krila i uz glasan lepet uzleti. Bambi je promatrao kako pravocrtno uzlijeće među drveće, glasno lamatajući krilima, veličanstveno blještava tijela koje se ljeskalo u metalno tamnomodroj i zlatnosmeđoj boji, prekrasan poput dragog kamena. Dugo perje njegova repa ponosno je vijorilo iza njega. Odjednom se začuje kratak udar groma. Fazan se u letu savine, okrene se oko svoje osi kao da kljunom želi zahvatiti noge i silovito se surva na tlo. Pao je među ostale i više se nije micao.

Sada više nitko nije mogao ostati pribran. Svi se razbježe. Pet, šest fazana uzleti uz glasan klepet. »Nemojte uzletjeti«, vikali su ostali i trčali. Grom udari pet puta, šest puta, i od onih koji su uzletjeli neki se beživotno survaju nazad na tlo.

»Dođi!« reče majka. Bambi pogleda. Ronno i Karus već su iščeznuli. Tamo negdje nestala je gospođa Nettla. S njima je ostala još samo Marena. Bambi krene za svojom majkom. Marena ih je uplašeno slijedila. Oko njih je zvečalo, pucalo, bučilo i grmjelo. Majka je bila mirna. Samo je malo drhtala, no uspijevala je ostati pribrana. »Bambi, dijete

moje«, reče, »uvijek budi iza mene. Moramo odavde, i to preko čistine. Ali dok smo ovdje, idemo polako«.

Buka je postajala sve užasnija. Grom koji je On bacao iz svojih ruku udario je deset, dvanaest puta.

»Pusti to«, reče majka. »Nemoj trčati! Tek nakon što prijeđemo čistinu, trči koliko te noge nose. I ne zaboravi, Bambi, dijete moje, više se ne obaziri na mene jednom kada izađemo. Čak i ako padnem, ne obaziri se... samo dalje, dalje! Razumiješ li, Bambi?«

Majka se u zaglušujućoj graji pribrano kretala korak po korak. Fazani su trčali u svim smjerovima, ulijetali u snijeg, ponovno iskočili iz njega te nastavili trčati. Cijela zečeva obitelj skakutala je amo-tamo, sjela, nastavila skakutati. Nitko nije rekao ni riječi. Svi su bili iscrpljeni od straha, paralizirani od dernjave i grmljavine.

Pred Bambijem i njegovom majkom postajalo je sve svjetlije. Kroz mrežu grmlja blistala je čistina. Iza njih, sve bliže i bliže, odzvanjalo je zastrašujuće bubnjanje o debla, zavijalo lomljenje granja, orilo se *Haha!* i *Hoho!*

Sasvim mimo njih, preko čistine, sada je jurio prijatelj zec s dva rođaka. *Bum! Peng, bam!* grmjelo je. Bambi je vidio kako se prijatelj zec usred trka prevrće i izlaže svoj bijeli trbuh te ostaje ležati. Neko se vrijeme trzao, a onda se umiri. Bambi se skameni.

Iza njih začuju se povici: »Tu su! Sve ih istjerajte van!«

Glasno šuštanje žurno raširenih krila, zviždanje, jecanje, klepet, lamatanje. Fazani uzlete gotovo istovremeno, gomila njih. Zrak se slamao od silne grmljavine i mogli su se čuti tupi treskovi onih koji su pali, zviždeći bijeg onih koji su se spasili.

Bambi začuje korake i pogleda iza sebe. Bio je to On. On je izašao iz grmlja, tamo i tu i opet tamo. On je izranjao odasvud, udarao oko sebe, sjekao grmlje, bubnjao o debla i vikao strašnim glasom.

»Sada!« reče majka. »Samo ravno! I ne preblizu meni!« Rekavši to, ona pojuri tako brzo da su joj noge jedva doticale snijeg. Bambi je mahnito jurio iza nje. Svuda oko njih udarali su gromovi. Imao je osjećaj da će se svijet raskoliti na pola. Nije vidio ništa. Samo je trčao. Nakupljena žudnja da izađe iz meteža, daleko od središta šibajuće oluje, nakupljeni nagon za bijegom, čežnja da se spasi konačno se probudi u njemu. Trčao je. Činilo mu se kao da je vidio majku da pada, no nije znao je li zaista pala. Maglilo mu se pred očima. Bio je to konačno probuđeni strah od grmljavine koja je oko njega bjesnila. Nije mislio, nije pazio, samo je trčao.

Prijeđe čistinu i uroni u novi gustiš. Iza njega još jednom se začuje povik, još jednom zagrmi jak prasak, a grane nad njim zasipaju ga s malo snijega kao kad pada tuča. Onda sve utihne. Bambi je trčao. Umirući fazan ležao je zavrnutog vrata u snijegu i malaksalo lepetao krilima. Kada je čuo Bambijeve korake, zastao je sa svojim grčevitim pokretima i šapnuo: »Gotovo je...« Bambi se nije obazirao na njega i nastavio je trčati. Zamršena živica u kojoj se našao natjerala ga je da uspori korak i potraži neki puteljak. Nogama je nestrpljivo razgrtao snijeg. »Ovdje«, začuje promukli glas. Bambi ga je

nesvjesno slijedio i odmah stigao do prohodnog mjesta. No, pred sobom ugleda mučan prizor. Bila je to zečeva supruga. Ona ga je zvala. »Možete li mi, molim vas, malkice pomoći?« reče. Bambi ju promotri i zaprepasti se. Njezine stražnje noge beživotno su se vukle po snijegu koji se topio i rumenio od tople krvi koja je navirala. Ona ponovi: »Možete li mi, molim vas, malkice pomoći?« Govorila je kao da je zdrava, smireno i spokojno. »Ne znam što mi se dogodilo«, nastavi, »zaista, nije to ništa bitno... samo što sad... sad ne mogu hodati...« Prije no što je mogla nastaviti, već je klonula na stranu i umrla. Bambija iznova obuzme užas i on krene trčati.

»Bambi!«

On zastane uz trzaj. Bio je to netko od njegovih.

Još jednom se začuje: »Bambi... Jesi li to ti?«

Tamo u snijegu bespomoćno je ležao Gobo. Bio je potpuno onemoćao, nije mogao stati na noge, ležao je kao ukopan i tek malaksalo podignuo glavu. Bambi se sjuri k njemu.

»Gdje ti je majka, Gobo?« upita hvatajući dah, »i gdje je Falina?« Bambi je govorio brzo, uzbuđeno i nestrpljivo. Strah mu je još uvijek neumoljivo kucao u srcu.

»Majka i Falina su morale dalje«, smjerno odgovori Gobo. Govorio je tiho, no ozbiljno i mudro kao da je odrastao. »Morale su me ovdje ostaviti. Pao sam. i ti moraš dalje, Bambi«.

»Diži se!« uzvikne Bambi. »Diži se, Gobo! Dosta si se odmarao. Nemamo više vremena! Diži se! Idi sa mnom!«

»Nemoj, pusti«, mirno odvrati Gobo, »ne mogu ustati. To je nemoguće. Rado bih, Bambi, to zasigurno i sam znaš, ali odviše sam slab«.

»Pa što će onda biti s tobom?« bio je uporan Bambi.

»Ne znam. Vjerojatno ću umrijeti«, jednostavno reče Gobo.

Ponovno se začuju glasovi koji su odzvanjali, isprekidani novom grmljavinom. Bambi se prene. Čulo se pucketanje grana, žurni topot kroz snijeg, i k njima u hipu dogalopira mladi Karus. »Trči!« on uzvikne kada ugleda Bambija, »Nemoj stajati ako možeš trčati!« U trenu je iščezne, a njegov munjeviti bijeg sa sobom ponese i Bambija. Bambi još uvijek nije bio sasvim svjestan da je iznova krenuo trčati, i tek nakon nekog vremena reče: »Ostaj dobro, Gobo«. No, tada je bio već daleko. Gobo ga više nije mogao čuti.

Sve do večeri trčao je šumom prožetom vikom i grmljavinom. Kada se spustila tama, sve se umirilo. Lagani povjetarac odnio je i onaj užasan miris koji se proširio posvuda. No, pomutnja se nastavila. Prvi poznanik kojega je Bambi susreo bio je Ronno. Šepao je izraženije no inače. »Tamo, kod hrastova«, reče Ronno, »leži ranjena lisica u groznici. Upravo sam prošao pored nje. Strašno je koliko pati. Od boli grize snijeg i zemlju«.

»Moju majku niste vidjeli?« upita Bambi. »Ne«, suzdržano odgovori Ronno i brzo se udalji.

Kasnije, kada je već pala noć, Bambi susretne gospođu Nettlu s Falinom. Svo troje neizmjerno su se razveselili.

»Moju majku niste vidjeli?« upita Bambi.

»Ne«, odvrati Falina, »ne znam još ni gdje je moja majka«.

»No, krasno«, veselo reče gospođa Nettla, »baš sam se uvalila u nevolju. Bila sam sretna da se više ne moram gnjaviti s djecom, a sada ih, eto, odjednom imam dvoje za koje moram brinuti. Zahvaljujem!«

Bambi i Falina se nasmiju.

Razgovarali su o Gobu. Bambi je ispričao kako ga je našao i oni se toliko rastuže da počnu plakati. No, gospođa Nettla nije im dopustila suze. »Prije svega, sada morate naći nešto za jelo. Ta, ovo je nečuveno – cijeloga dana ne pojesti ni zalogaja!« Odvede ih do mjesta gdje je još bilo nešto lišća koje se još držalo za niske grane i još nije bilo potpuno usahlo. Gospođa Nettla bila je sveznalica. Ona sama nije ništa takla, već je pustila Bambija i Falinu da se dobro najedu. Ona razgrne snijeg s travnatih mjesta i naloži im: »Ovdje... ovo je dobro«, ili bi rekla: »Ne, čekajte... sad ćemo naći nešto bolje«. No, u međuvremenu bi gunđala: »Kakve li bedastoće! Kakve li muke s djecom!«

Odjednom ugledaju tetu Enu kako im prilazi i sjure se k njoj. »Teta Ena!« uzvikne Bambi. On ju je prvi vidio. Falina je bila van sebe od sreće i visoko skakutala oko nje. »Majko!« No, Ena je plakala i bila nasmrt iscrpljena. »Goba više nema«, kukala je. »Tražila sam ga, došla sam do njegove steljice, tamo u snijegu, gdje je pao... bila je prazna... nema ga... moj jadni mali Gobo...«

Gospođa Nettla promrmlja: »Mogli ste potražiti njegove tragove, to bi bilo mudrije nego plakati«.

»Nije bilo njegovih tragova«, reče teta Ena. »Ali... On!... On je tamo ostavio puno tragova... On je bio na Gobovoj steljici...«

Svi zanijeme. Bambi potom utučeno upita: »Teta Ena... moju majku nisi vidjela?«

»Ne«, tiho odgovori teta Ena.

Bambi više nikada nije vidio svoju majku.

11.

Vrbe su već odavno odbacile svoje cica-mace. Sve je krenulo zelenjeti, no mlado lišće na grmlju i drveću još uvijek je bilo maleno. Na blagoj svjetlosti ranih jutarnjih sati, u svojoj vedroj svježini izgledalo je poput male djece netom probuđene iz sna.

Bambi je stajao pred grmom lijeske i svojom novom krunom lupkao o drvo. To mu je bilo tako ugodno činiti, a osim toga, bilo je i nužno, jer runje i krzno još uvijek su prekrivali ures na njegovoj glavi. Da, valja ih maknuti; a onaj kome je do reda ne čeka da otpadnu sami. Bambi je strugao svoju krunu, a omot od runja kidao se na komadiće; čitave trake visjele su mu oko ušiju. Dok je udarao o lijesku, naprijed-nazad, osjetio je da mu je kruna čvršća od njezina granja. Taj ga je osjećaj prožimao neizmjernom snagom i ponosom. On krene jače udarati u lijesku i koru drveta izdere na krupne komade. Golo, bijelo drvo izađe na vidjelo i pri doticaju s njemu nepoznatim zrakom smjesta poprimi bakrenocrvenu boju. Bambi se na to nije obazirao. Vidio je svijetlo drveno meso kako bljeska pod njegovim udarcima i to ga je oduševljavalo. Još su mnogi grmovi lijeske i drijena u blizini nosili tragove njegova truda.

»Skoro pa ste gotovi...?« začuje veseli glas tik do sebe.

Bambi munjevito uspravi glavu i pogleda oko sebe.

Tamo je sjedila vjeverica i dobronamjerno ga promatrala.

Iznad sebe začuju prodoran, kratak smijeh: *»Tja-ha!«*

Bambi i vjeverica gotovo da se prestraše. No djetlić koji se čvrsto držao hrastovog debla poviče prema dolje: »Oprostite... uvijek se moram nasmijati dok vas ovako promatram«.

»Čemu tako glasan smijeh?« pristojno upita Bambi.

»Pa«, odvrati djetlić, »cijelu stvar ste posve pogrešno započeli. Najprije se morate držati jačeg drveća, jer ništa neće ispasti iz tankih grančica lijeske«.

»A što bi to trebalo ispasti?« upita Bambi.

»Kukci«, nasmije se djetlić. »Kukci i ličinke... Gledajte, ovako se to radi!« On krene kuckati po hrastovu deblu. *Tok, tok, tok, tok.*

Vjeverica pojuri gore prema njemu i prekori ga. »O čemu vi to? Ta, princ ne traži kukce i ličinke...«

»A zašto ne?« veselo reče djetlić, »okus im je izvanredan...« On raspolovi jednog kukca, proguta ga i nastavi kuckati.

»Ne razumijete«, nastavi ga koriti vjeverica, »ovaj plemeniti gospodin čini nešto sasvim drugo, on ima puno viši cilj... naprosto se sramotite...«

»Meni je svejedno«, odgovori djetlić. »ne marim za više ciljeve«, veselo uzvikne i odlepрša.

Vjeverica se iznova sjuri prema dolje.

»Zar me ne prepoznajete?« upita veselog izraza lica.

»Mislim da da«, prijateljski odgovori Bambi, »vi živite tamo gore...« pokaže gore prema hrastu.

Vjeverica ga vedro promotri. »Zamijenili ste me s mojom bakom«, reče, »znala sam ja da ste me zamijenili s njom. Da, baka mi je živjela gore dok ste još bili dijete, prinče Bambi. Ona mi je govorila o vama. Da... ali onda ju je ubila kuna... davno je to bilo, po zimi... zar se ne sjećate?«

»Da«, kimne Bambi. »Čuo sam za to«.

»No... i nakon nje, ovdje se nastanio moj otac«, objasni vjeverica. Potom se uspravi, razrogači oči i svoje šapice pristojno položi na bijela prsa. »Ali... možda ste me zamijenili s mojim ocem... Jeste li ga poznavali?«

»Žao mi je«, odvrati Bambi, »nikada nisam imao to zadovoljstvo«.

»Tako sam i mislila!« zadovoljno uzvikne vjeverica. »Moj je otac bio tako gunđav i povučen. Ni sa kim se nije družio«.

»A gdje je on sada?« propitivao se Bambi.

»Ah«, reče vjeverica, »prije mjesec dana dograbila ga je sova. Da. Sada ovdje gore živim samo ja. Jako sam zadovoljna. Morate imati na umu da sam tamo gore rođena«.

Bambi se okrene u namjeri da ode.

»Pričekajte«, brzo uzvikne vjeverica, »uopće nisam željela pričati o svemu tome. Zapravo sam htjela reći nešto drugo«.

Bambi zastane. »O čemu?« strpljivo upita.

»Da... o čemu to?« Vjeverica promisli, iznenada opet skoči, sjedne uspravno i osloni se na svoj raskošan rep te promotri Bambija. »Pa da! Sad se sjećam«, nastavi brbljati. »Htjela sam reći da ste skoro gotovi sa svojom krunom i da će biti prekrasna«.

»Mislite?« Bambi se razveseli.

»Prekrasna!« uzvikne vjeverica i oduševljeno stisne obje prednje šapice o bijela pr-sa. »Tako su visoki! Tako dojmljivi! I ti dugi, svijetli parošci! To se rijetko viđa!«

»Zaista?« upita Bambi. Bio je tako veseo da isti čas krene udarati po lijeski. Drvena kora u dugačkim je trakama letjela uokolo.

Vjeverica za to vrijeme nastavi govoriti. »Zaista, moram vam reći da drugi vaših godina nemaju tako veličanstvenu krunu. Naprosto nije za vjerovati. Kada sam vas upoznala prošlog ljeta... vidjela sam vas jednom izdaleka, naprosto ne mogu vjerovati da ste to vi... kako tanke nožice ste tada imali...«

Bambi iznenada zastane. »Ostajte mi dobro!« brzo reče. »Moram dalje!« I otrči.

Nije se rado sjećao prošlog ljeta. Za njega su to bila teška vremena. Prije svega, nakon nestanka majke osjećao se potpuno napuštenim. Zima je dugo trajala, proljeće je došlo stidljivo i tek kasnije počelo je zelenjeti. Bambi se bez gospođe Nettle uopće ne bi mogao snaći, no ona ga je uzela pod svoje i pomagala mu gdje je mogla. Unatoč tome, često bi ostajao sam. U svakom trenutku nedostajao mu je Gobo, siroti Gobo koji je sada zasigurno bio mrtav poput ostalih. Bambi je u to vrijeme često mislio na njega i tek kasnije shvatio koliko je drag i dobar bio Gobo. Falinu je viđao rjeđe. Neprestano se čvrsto držala svoje majke i izgledala je neuobičajeno plaha. Kasnije, kada je konačno postalo malo toplije, Bambi se počeo oporavljati. Ostrugao je svoju prvu krunu i na nju bio vrlo ponosan. No, ubrzo je uslijedilo gorko razočaranje. Ostali okrunjeni naganjali su ga kada bi ga ugledali. Bijesno su ga tjerali od sebe, nisu podnosili da se ikome približi, zlostavljali ga i naposljetku je na svakom koraku strepio da ga ne dohvate, bojao se bilo gdje se ukazati te se skrušeno šuljao uokolo po skrivenim puteljcima. Uz sve to, kako su dani postajali topliji i sunčaniji, obuzimao ga je neobičan nemir. U srcu je sve više i više osjećao goruću čežnju koja je istodobno bivala bolnom i ugodnom. Kada bi povremeno izdaleka ugledao Falinu ili neku od njezinih prijateljica, preplavila bi ga oluja nedokučivog uzbuđenja. Često se događalo i da samo prepozna njihov trag ili da zajedno sa zrakom u nozdrve uvuče i nagovještaj njihove blizine. Potom bi uvijek iznova osjetio da ga neodoljivo privlače. No, kada bi slijedio nagon koji ga je vukao njima, uvijek bi ga snašla nevolja jer ili ne bi nikoga susreo i naposljetku bi, iscrpljen nakon dugog lutanja, shvatio da ga ostali izbjegavaju, ili bi mu na put stao jedan od okrunjenih koji bi u času skočio na njega, sudario se s njim i udario ga te ga grubo otjerao. Prema njemu su se najgore ponašali Ronno i Karus. Ne, nisu to bila lijepa vremena.

Sada ga je vjeverica lakomisleno podsjetila na to. Odjednom podivlja i krene trčati. Sjenice i palčići uplašeno su izlijetali iz grmova pored kojih je prolazio i međusobno se užurbano zapitkivali: »Što je sad to? ... Tko je sad to?« Bambi ih nije čuo. Dvije svrake nervozno su zvocale: »Je li se nešto dogodilo?« Šojka je pakosno kriještala: »Što je tebi?« Bambi se nije obazirao. Nad njime je pjevala vuga, leteći sa stabla na stablo: »Dobro jutro... sretna... sam!« Bambi nije odgovorio. Oko gustiša već je bilo svijetlo i prožeto suncem. Bambija za to nije bilo briga. Iznenada nešto kvrcne tik kod njegovih nogu; velika duga veličanstvenih boja zasvijetlila je i tako ga zabljesnula da je zaslijepljen zastao. Bio je to Janello, fazan koji se uplašeno vinuo u zrak jer ga je Bambi skoro zgazio. On se prijekorno krene povlačiti. »Nečuveno!« vrištao je svojim promuklim, krještavim glasom. Bambi zbunjeno stane i pogleda ga. »Još je dobro i prošlo, ali bili ste zaista nesmotreni...« pored sebe začuje nježan, cvrkutav glas s tla. Bila je to Janelline, fazanova supruga. Sjedila je na tlu i grijala jaja. »Moj je muž nasmrt uplašen«, nezadovoljno nastavi, »a i ja. Ali ne smijem se micati s mjesta... što god da se dogodi, ne smijem se micati s mjesta... mogli ste me mirne duše pregaziti...«

Bambi se malo posrami. »Oprostite«, promuca, »nisam pazio«.

Janelline odgovori: »Oh, molim vas! Tako strašno baš i nije bilo. Ali moj muž i ja sada smo jako nervozni. Shvaćate li...«

Bambi ništa nije shvaćao te krene dalje. Sada se malo smirio. Šuma je oko njega pjevala. Svjetlost je postajala zlaćanija i toplija, a listovi na grmovima, trava na tlu i vlažna zemlja stali su snažno mirisati. U Bambiju se pobudi nova snaga koja mu se slije u udove; njegovi pokreti bili su kolebljivi i ukočeni, kao da je od čelika.

On naiđe na nizak grm bazge, propne se visoko i tako snažno udari o tlo da uzvitla grumene zemlje. Njegova fina, oštra kopita rasjekla su travke koje su ovdje rasle; sastrugala su šumsku grahoricu i luk, ljubičice i visibabe, pobacala ih ustranu sve dok se pred njim nije ukazala ogoljela i izbrazdana zemlja. Svaki udarac zvučao je šuplje.

Privuče pažnju dvjema krticama koje su se naganjale u zapetljanom korijenju stare kaline; one pogledaju gore i promotre Bambija: »Ali... baš je smiješno ovo što radi«, šapne jedna. »Ta, ne može se tako kopati...«

Drugoj se usta rastegnu u podrugljivi osmijeh: »Nema on pojma... to se odmah vidi... Ali tako je to kada netko radi stvari koje ne razumije«.

Bambi iznenada zastane, podigne glavu te oslušne i proviri kroz lišće. Kroz granje je svjetlucalo nešto crveno, nazirali su se blistavi vršci nečije krune. Bambi frkne. Tko god da se tamo šulja, Ronno ili Kraus ili netko treći – u napad! Bambi izleti. Neka vide da se više ne bojim! prolazilo mu je kroz glavu kao u omami, neka vide da sam ja taj kojega se treba bojati!

Grmlje je šuštalo od siline njegova naleta, granje je krckalo i lomilo se. Bambi uskoro ugleda drugog tik pred sobom. Nije ga mogao prepoznati jer sve mu je plivalo pred očima. Nije mislio ni na što drugo osim: u napad! On spusti krunu i pojuri prema naprijed; sva snaga skupila mu se u vratu, spremnom na udarac. Uskoro osjeti miris protivnikova krzna, nije vidio više ništa drugo doli crveni zid njegovih sapi. Taj drugi učini je tek jedan blagi pokret, a Bambi, koji nije naišao na očekivani žestoki otpor, zaleti se mimo njega u prazno. Skoro se prevrnuo. Posrne, a onda se pribere i okrene, spreman da iznova napadne.

Tada prepozna Starješinu.

Bambi se toliko iznenadi da se izbezumi. Previše se stidio da jednostavno pobjegne, što bi najradije učinio. Stidio se i ostati. Nije se micao s mjesta.

»No...?« spokojno i blago upita Starješina. Njegov duboki glas, istovremeno toliko miran i toliko autoritaran, Bambiju je kao i uvijek probo srce. Šutio je.

Starješina ponovi: »No...?«

»Mislio sam...« promuca Bambi, »... ja... smatrao sam... Ronno... ili...« Zanijemi je i pokuša ispod oka promatrati Starješinu, no pogled na njega još više ga je zbunio.

Starješina je, onako velik, nepomično stajao pred njim. Njegova je glava sada bila potpuno bijela, a tamne, duboke oči ponosno su blistale.

»A zašto ne protiv mene...?« upita Starješina.

Bambi ga je promatrao; iznenada ga ispuni neobično oduševljenje i tajanstveno divljenje. Želio je uzviknuti: Zato što vas volim! ali umjesto toga odgovori: »Ne znam...«

Starješina ga promotri. »Već dugo te nisam vidio. postao si velik i jak«.

Bambi ne odgovori. Drhtao je od veselja.

Starješina ga je i dalje ispitivao pogledom. Potom iznenada priđe sasvim blizu Bambiju koji se jako prestraši. »Samo hrabro...«, reče Starješina.

On se okrene i istoga trenutka iščezne. Bambi je još dugo ostao stajati na istom mjestu.

12.

Stiglo je ljeto i bilo je neizdrživo vruće. Bambija iznova obuzme žudnja koju je već jednom osjetio, no sada je bila mnogo jača nego prije, uzavrela mu krv i činila ga nemirnim.

On krene tumarati sve dalje i dalje.

Jednoga dana susretne Falinu. Susreo ju je posve neočekivano; njegove su misli već bile uskomešane, a njegov razum toliko zamagljen tim nemirnim nagonom kojim je bio prožet da Falinu uopće nije ni primijetio. Sada je stajala pred njim. Bambi ju je neko vrijeme bez riječi promatrao, a onda očarano prozbori: »Falina... kako si se proljepšala...«

Falina odvrati: »Zar si me prepoznao?«

»Kako da te ne prepoznam!« uzvikne Bambi, »nismo li zajedno odrasli?«

Falina uzdahne: »Tako se dugo nismo vidjeli...« A onda doda: »... tako se lako postaje strancem«, no glas joj je tada već postao onako bezbrižan i nježno podrugljiv kao nekada.

Zajedno krenu dalje.

»Ovom stazom«, nakon nekog vremena reče Bambi, »ovom sam stazom kao dijete išao sa svojom majkom...«

»Vodi do livade«, odvrati Falina.

»Na livadi sam te prvi put vidio«, pomalo svečano reče Bambi, »sjećaš li se?«

»Da«, odgovori Falina, »mene i Goba«. Blago uzdahne: »Siroti Gobo«.

Bambi ponovi: »Siroti Gobo«.

Sada su razgovarali o prošlim vremenima i svako malo jedno drugo zapitkivali: »Sjećaš li se?« Pokazalo se da se i dalje svega sjećaju. To ih je neizmjerno veselilo.

»Vani, na livadi«, prisjeti se Bambi, »igrali smo se 'lovice'... sjećaš li se?«

»Mislim da je to bilo ovako...« reče Falina i skoči poput munje. Bambi najprije zbunjeno ostane stajati, no onda pojuri za njom. »Čekaj! Daj, čekaj!« radosno je vikao.

»Neću čekati«, zadirkivala ga je Falina, »jako se žurim!« Perolakim trkom učini široki luk kroz grmlje i travu. Bambi ju konačno dostigne, prepriječi joj put, i sada su iznova mirno stajali jedno pored drugog. Smijali su se i bili sretni.

Falina iznenada skoči uvis kao da ju je nešto ubolo i ona iznova pojuri. Bambi požuri za njom. Falina je činila luk za lukom, bacakala se i uvijek ga iznova prestizala.

»Stani!« zadihano reče Bambi. »Daj, stani... moram te nešto pitati«.

Falina zastane. »A što me to moraš pitati?« znatiželjno upita.

Bambi utihne.

»Ah, samo me zadirkuješ...« ustvrdi Falina, htijući se okrenuti.

»Ne!« brzo reče Bambi: »Daj, stani... htio bih... htio bih te pitati... voliš li me, Falina?«

Ona ga promotri, mnogo znatiželjnija nego prije, i pomalo oprezno izusti: »Ne znam«.

»Daj«, bio je uporan Bambi, »moraš to znati! Ja to znam, posve jasno osjećam da te volim. Ludo te volim, Falina. A sada ti meni reci voliš li ti mene«.

»Pa moglo bi biti da si mi drag«, ona nehajno odgovori.

»I hoćeš li ostati sa mnom?« uzbuđeno nastavi Bambi.

»Ako me lijepo zamoliš...« veselo će Falina.

»Molim te, Falina! Moja ljubljena, predivna Falina«, van sebe poviče Bambi, »čuješ li? Molim te iz svega srca!«

»Naravno da ću onda ostati s tobom«, nježno prozbori Falina i pobjegne.

Bambi iznova kao strijela pojuri za njom. Falina pretrči livadu, učini zavoj i nestane u gustišu. No, nakon što je Bambi učinio zavoj kako bi ju slijedio, u grmlju nešto žestoko zašušti i iz njega iskoči Karus.

»Stani!« on poviče.

Bambi uopće nije obraćao pažnju na njega. Bio je previše zaokupljen Falinom. »Pusti me da prođem«, reče u žurbi, »nemam vremena za tebe!«

»Bježi odavde!« pakosno mu zapovjedi Karus. »Smjesta bježi odavde! Inače ću te naganjati sve dok ne ostaneš bez daha! Zabranjujem ti da se udvaraš Falini!«

U Bambiju se polako probudi sjećanje na prošlo ljeto, kada su ga tako često i grubo tjerali. U trenu ga obuzme bijes. Ne rekavši ništa, on samo spusti glavu i, krunom prema naprijed, zaleti se u Karusa.

Udarac je bio neumoljiv i Karus se sruši u travu bez da je uspio shvatiti što se događa.

On se munjevito pribere, no tek što je stao na noge, stigao ga je novi udarac i on posrne.

»Bambi!« uzvikne i još jednom izusti, »Bam...« ali treći udarac koji mu okrzne rame gotovo ga zaguši od boli.

Karus skoči na stranu kako bi izbjegao Bambija koji je iznova kretao u napad. Iznenada osjeti neobičnu slabost. Istovremeno se suoči sa strašnom spoznajom da je ovaj put riječ o borbi na život i smrt. Potpuno ga obuzme strava. Okrene se kako bi pobjegao, a iz Bambijeve šutnje dok je jurio tik iza njega, Karus shvati da je izbezumljeni Bambi bijesno i neumoljivo odlučio ubiti ga. Ta mu spoznaja u potpunosti pomuti razum. On skrene s puta i zadnjim snagama pojuri u grmlje; više ništa nije htio, više ni o čemu nije razmišljao, želio je samo milost ili spas.

Odjednom, Bambi ga prestane ganjati i ostane na mjestu. Karus u svojem strahu to nije ni primijetio te dalje nastavi trčati kroz grmlje koliko su ga noge nosile.

No, Bambi je stao jer je začuo Falinin tihi zov. On oslušne, i eto ga opet, uplašenog, uznemirenog. On se isti čas okrene i pojuri nazad.

Tek kad je stigao na livadu, vidio je da je Falina pobjegla u gustiš, a za njom juri Ronno.

»Ronno!« uzvikne Bambi. Nije ni shvatio da ga je dozvao.

Ronno, koji zbog noge nije mogao tako brzo trčati, zastane.

»Vidi, vidi«, reče on svisoka, »mali Bambi! Želiš li nešto od mene?«

»Želim«, Bambi progovori mirno, ali glasom koji je bio potpuno izmijenjen potisnutom snagom i suzdržanim bijesom, »želim da Falinu ostaviš na miru i smjesta se izgubiš«.

»Samo to?« podrugljivo će Ronno. »Postao si pravi neotesanac... to zaista nisam očekivao«.

»Ronno«, još mirnije odvrati Bambi, »ja ti to od srca želim. Jer, ako smjesta ne odeš, kasnije ćeš poželjeti hodati na vlastitim nogama, ali to više nećeš moći...«

»Oho!« bijesno uzvikne Ronno, »tako se razgovara sa mnom? Zato što šepam? To se ionako uopće ne vidi. Ili možda smatraš da te se bojim jer je Karus ispao takva kukavica? Još jednom te upozoravam...«

»Ne, Ronno«, prekine ga Bambi, »ja sam taj koji upozorava tebe. Gubi se!« Glas mu je drhtao. »Uvijek si mi bio drag, Ronno. Smatrao sam te vrlo pametnim i poštovao sam te jer si mnogo stariji od mene. A sada ti po posljednji put kažem da ideš... sada već gubim strpljenje...!«

»Šteta«, prezrivo reče Ronno, »da imaš toliko malo strpljenja. Šteta za tebe, mali moj. Ali budi bez brige, brzo ću biti gotov s tobom. Nećeš dugo čekati. Ili si možda već zaboravio koliko sam te puta natjeravao?«

Nakon ovog podsjećanja, Bambi više nije mogao ni govoriti niti se suzdržati. On kao lud navali na Ronna koji ga dočeka pognute i ispružene glave. Oni se uz tresak sudare. Ronno ostane na nogama; začudilo ga je da se Bambi nije povukao. Zapanjio ga je i iznenadni nalet jer nikad ne bi očekivao da će ga Bambi napasti prvi. On s nelagodom osjeti Bambijevu ogromnu snagu i shvati da se nekako mora izvući. Htio se poslužiti lukavstvom dok su tako stajali čelom o čelo. Iznenada prestane pružati otpor prema naprijed kako bi Bambi izgubio ravnotežu i posrnuo.

Međutim, Bambi se propne na stražnje noge i dvostrukom se silom baci na Ronna prije no što je ovome uspjelo iznova čvrsto stati na noge. Začuje se jasan krckaj; odlomio se vršak s Ronnove krune. Ronnu se učini kao da mu je raskoljeno čelo. U očima mu zaiskri, a u ušima zašumi. U idućem trenutku, strašan udarac razdere mu rame. On ostane bez daha i padne na tlo, a Bambi se bijesno nadvije nad njega.

»Pusti me«, izusti Ronno.

Bambi se zaslijepljeno baci na njega. Pogled mu je sijevao. Činilo se da mu ne namjerava udijeliti milost.

»Preklinjem te... prekini«, kukavno zavapi Ronno, »znaš da šepam... ta, samo sam se šalio... poštedi me... zar nemaš smisla za humor...?«

Bambi ga pusti bez riječi. Ronno s mukom ustane. Krvario je, a noge su mu klecale. Bez riječi se odšulja.

Bambi krene u gustiš kako bi pronašao Falinu. Ona u tom času izađe. Cijelo je vrijeme stajala na daljem rubu šume i sve promatrala. »Ovo je bilo veličanstveno«, reče uz smijeh. No, potom ozbiljno i tiho doda: »Volim te«.

Oni sretno krenu dalje.

13.

Jednoga dana odluče potražiti malu čistinu duboko u šumi, gdje je Bambi posljednji puta vidio Starješinu. Bambi je Falini oduševljeno pripovijedao o njemu.

»Možda ga opet vidimo, čeznem za time«.

»To bi bilo divno«, odvažno reče Falina, »jednom bih uistinu htjela pročavrljati s njim«. No, nije govorila istinu. Iako je bila zaista znatiželjna, zapravo se bojala Starješine.

Nebo je već bilo svijetlosivo; sunce samo što nije svanulo.

Hodali su tiho jedno kraj drugog, puteljkom uz koji se uzdizao pokoji grm i šipražje, s jasnim pogledom u svim smjerovima. Nedaleko od njih zašušti. Oni odmah zastanu i promotre. Ogroman jelen polako je koračao kroz grmlje prema čistini. U sumraku, u kojem se boje još uvijek nisu razaznavale, doimao se poput goleme sive sjene.

Falini se bez zadrške otme uzvik. Bambi ostane suzdržan. On se jednako uplašio i uzvik mu je već sjedio u grlu. Međutim, Falinin glas zvučao je tako bespomoćno da ga je sućut koju je osjetio ponukala da je utješi.

»Što je bilo?« brižno šapne, no glas mu je drhtao. »Što je bilo? Ta, on nam neće ništa!«

Falina samo ispusti još jedan uzvik.

»Ne uzrujavaj se toliko, ljubljena«, preklinjao je Bambi. »Smiješno je kako se uvijek toliko uplašimo tih plemenitaša. Naposljetku, oni su naši rođaci«.

No, Falinu to nimalo nije zanimalo. Stajala je kao ukopana, zurila u jelena koji je neometano prolazio, i samo vikala.

»Saberi se«, preklinjao je Bambi, »ta, što će on misliti o nama?«

Falina se nije mogla smiriti. »Neka misli što hoće«, zavapi i ponovno vikne: »*A-oh! Ba-oh!*... kako netko može biti toliko velik!«

Još jednom poviče: *»Ba-oh!«* i nastavi: »Pusti me... ja ne znam za drugo! Ja to moram! *Ba-oh! Ba-oh! Ba-oh!*«

Jelen je sada stajao na malenoj čistini i u travi pažljivo tražio ukusne zalogaje.

Bambija, koji je gledao čas u izbezumljenu Falinu, čas u mirnog jelena, obuzme neka hrabrost. Utjehom koju je udijelio Falini savladao je i vlastiti strah. Sada je samome sebi zamjerao to kukavno stanje u koje bi uvijek zapao kada bi ugledao jelena; to je stanje bila mučna mješavina strave, uzbuđenja, divljenja i poniznosti.

»Ovo je smiješno«, reče s usiljenom odlučnošću, »sada idem tamo i upoznat ću se s njim«.

»Nemoj!« poviče Falina, »ne čini to! *Ba-oh!* Nešto strašno će se dogoditi, *ba-oh*!«

»To moram učiniti«, odvrati Bambi. Jelen, koji se ondje tako opušteno gostio ni najmanje se ne obazirući na Falinino kukanje, činio mu se odviše nadmenim. Osjećao se uvrijeđeno i poniženo. »Idem«, reče, »budi mirna! Vidjet ćeš da se ništa neće dogoditi. Čekaj ovdje«.

I on zaista krene. No, Falina nije čekala. Za to nije imala ni najmanje volje, a ni hrabrosti. Ona se okrene, otrči i nastavi vikati; smatrala je da je to najbolje što može napraviti. Dok je odmicala sve dalje i dalje, čulo se kako viče: *»Ba-oh! Ba-oh!«*

Bambi bi rado pošao za njom. No, to sada baš i nije bilo moguće. On se pribere i krene prema naprijed.

Kroz granje je promatrao jelena kako stoji na čistini, glave uronjene u zelenilo.

Dok je koračao, Bambi osjeti kako mu udara srce.

Jelen u tom trenu podigne glavu i pogleda prema njemu. Potom odsutno iznova pogleda preda se.

Bambiju se i jedno i drugo učinilo nadasve bahatim: način na koji ga je jelen pogledao, i način na koji je skrenuo pogled kao da nitko drugi nije prisutan.

Bambi nije znao što da radi. Došao je s čvrstom namjerom da s jelenom zapodjene razgovor. Dobro jutro, namjeravao je reći, zovem se Bambi... mogu li znati vaše cijenjeno ime?

O, da! On je to tako prosto zamislio, a sada se pokazalo da provedba i nije tako jednostavna. Čemu vrijede najbolje namjere? Bambi nije želio ispasti neodgojen, a tako bi bilo kada bi odavde otišao bez riječi. No, nije htio biti ni previše nametljiv, a tako bi bilo kada bi zapodjenuo razgovor.

Jelen je stajao odišući nevjerojatnom veličanstvenošću. Bambi je bio očaran i osjećao poniznost. Uzalud je pokušavao prikupiti hrabrosti, a u glavi mu se neprestano ponavljala jedna misao: Zašto se dajem zastrašiti...? Jednako sam vrijedan kao on... jednako vrijedan kao on!

Nije pomoglo. Bambi je i dalje bio ustrašen i duboko u sebi osjećao da baš i nije jednako vrijedan. Ni izdaleka. Osjećao se jadno i svim se silama trudio ostati donekle pribran.

Jelen ga je promatrao i razmišljao: baš je krasan... zaista je divan... tako lijep... tako ljubak... tako finih kretnji... Ali ne smijem tako zuriti u njega. To mi zaista ne priliči. Osim toga, tako ga mogu i posramiti.

Potom iznova skrene pogled u prazno.

Kakvog li bahatog pogleda! procijeni Bambi. Naprosto je nepodnošljivo koliko je umišljen!

Jelen je razmišljao: rado bih razgovarao s njim... tako je simpatičan... tako je glupo to što međusobno ne razgovaramo! I on zamišljeno pogleda pred sebe.

Ja sam za njega zrak, reče Bambi, ovaj svat se stalno ponaša kao da je posve sam na svijetu!

Ali, što bih mu rekao...? razmišljao je jelen, ... nemam iskustva s tim... izrekao bih glupost i napravio budalu od sebe... jer on je zasigurno strašno mudar.

Bambi se pribere, ne skrenuvši pogled s jelena. Kako je plemenit! zdvojno je razmišljao.

No... možda neki drugi put... konačno odluči jelen i krene nezadovoljan, no veličanstven.

Bambi ogorčeno ostane na mjestu.

14.

Šuma je isparavala pod užarenim suncem. Otkad je izišlo, ispilo je sve do najmanjeg oblaka s neba i sada je vladalo prostranim plavetnilom izblijedjelim od vrućine. Preko livada i krošnji drveća titrali su valovi staklastog, prozirnog zraka kao nad plamenom. Lišće i travke bili su nepomični. Ptice su šutjele i sjedile u sjenovitim zaklonima drveća, ne mičući se s mjesta. Svi puteljci i staze u gustišu bili su prazni jer nije bilo životinje koja bi ikamo išla. Šuma je kao oduzeta stajala obasjana zasljepljujućom svjetlosti. Zemlja je disala, disalo je drveće, grmlje i životinje na zapari strašne žege. Bambi je spavao.

Cijelu je noć u veselju proveo s Falinom, do svitanja je s njom tumarao uokolo i u zanosu zaboravio čak i jesti. No, potom se toliko umorio da uopće više nije ni osjećao glad. Zaklapale su mu se oči. Zaustavio se usred šipražja, legao i isti čas zaspao. Gorkokiseli miris obližnje borovice uzavrele od sunca te fina aroma mladog likovca koja je do njega dopirala opila ga je u snu i dala mu novu snagu.

On se iznenada zbunjeno probudi.

Nije li čuo Falinin zov?

Bambi pogleda uokolo. Posljednje čega se sjećao jest Falina kako stoji uz njega dok je lijegao, grickajući glogovo lišće. Mislio je da će ostati s njim. No, ona je jamačno krenula dalje, dosadila joj je samoća, pa ga je krenula dozivati u želji da je se pronađe.

Dok je osluškivao, Bambi je razmišljao koliko je dugo mogao spavati i koliko ga dugo Falina doziva. Nije mogao ništa zaključiti. Misli su mu još uvijek bile zamagljene od sna.

Potom iznova začuje zov. Bambi se uz trzaj okrene na stranu otkuda je došao zvuk. Evo ga opet! Bambi se istoga časa razvedri. Osjeti se prekrasno osvježenim, odmorenim i osnaženim te neizmjerno gladnim.

On opet začuje tihi zov, nježan poput cvrkuta ptica, čeznutljiv i mek: »Dođi... dođi...«

Da, to je njezin glas! To je Falina! Bambi toliko žestoko pojuri da je praskalo suho granje grmlja kroz koje je trčao, a uzavrelo zeleno lišće je šuštalo.

No, usred skoka morao je stati i skrenuti ustranu, jer tamo je stajao Starješina i priječio mu put.

U Bambiju je treperila ljubav. Za Starješinu mu je sada bilo svejedno. Sigurno će ga kasnije opet sresti negdje drugdje. Sada nije imao vremena za stariju gospodu, kakva god plemenita bila. Sada je mislio samo na Falinu.

On ga kratko pozdravi u želji da što prije krene dalje.

»Kamo?« strogo upita Starješina.

Bambi se malo posrami i krene smišljati opravdanje, no potom se sabere i iskreno odvrati: »Njoj«.

»Ne idi«, reče Starješina.

U Bambiju na sekundu zaiskri bijes, samo na tren. Da ne ide Falini? Kako se Starješina usuđuje to tražiti od njega. Bambi pomisli: jednostavno ću pobjeći. On brzo pogleda Starješinu. No, kada se susreo s dubokim pogledom njegovih tamnih očiju, ostane ukopan. Drhturio je od nestrpljivosti, no nije nastavio trk.

»Ona me doziva...« objasni. Rekao je to glasom iz kojega se jasno mogla iščitati molba: ne zaustavljajte me!

»Ne«, reče Starješina, »ne doziva te«.

Iznova se začuje tiho dozivanje poput cvrkuta ptica: »Dođi!«

»Evo ga opet!« uzrujano poviče Bambi, »zar ne čujete!«

»Čujem«, kimne Starješina.

»Pa, doviđenja...« u žurbi dobaci Bambi. No, Starješina zagrmi: »Stani!«

»Što hoćete od mene?« van sebe uzvikne Bambi. »Pustite me! Nemam vremena! Molim vas... kada me doziva Falina... vi to morate shvatiti...«

»Kažem ti«, progovori Starješina, »to nije ona«.

Bambija obuzme očaj: »Ali... dobro poznajem njezin glas...«

»Poslušaj me«, nastavi Starješina.

Opet se začuje zov.

Bambiju je gorjelo tlo pod nogama. »Kasnije! Vratit ću se«, preklinjao je.

»Ne«, tužno reče Starješina, »nećeš se vratiti. Nikada više«.

Opet se začuje zov.

»Moram! Moram!...« Bambi je gubio razum.

»U redu«, zapovjedno odvrati Starješina, »onda idemo zajedno«.

»Ali brzo!« uzvikne Bambi i u jednom skoku odjuri.

»Ne... polako!« naredi Starješina glasom koji Bambija natjera na poslušnost. »Bit ćeš iza mene... korak po korak...«

Starješina krene. Bambi uzdahne i nestrpljivo pođe za njim.

»Slušaj me«, u hodu reče Starješina, »koliko god jasno čuo zov, ostani uz mene. Ako je to Falina, brzo ćemo doći do nje. Ali to nije Falina. Ne daj se prevariti. Sada sve ovisi o tome imaš li povjerenja u mene ili ne«.

Ne pružajući otpor, Bambi ne odgovori ništa.

Starješina je polako koračao, a Bambi ga je slijedio. Oh, kako li je Starješina umješno hodao! Njegova su kopita bila posve nečujna. Lišće je ostajalo nepomično. Granje nije pucketalo. A Starješina je prolazio kroz gusto grmlje, šuljao se kroz mrežu pradavnoga šipražja. Bambi je bio zapanjen, bio je zadivljen unatoč gorućoj nestrpljivosti. Bilo mu je nezamislivo da netko može ovako hodati.

Neprestano je do njih dopirao zov.

Starješina zastane, oslušne i kimne glavom.

Savladan nagonom, Bambi stane uz njega drhtureći od žudnje, ne razumjevši ništa.

Starješina je u nekoliko navrata naizgled bez razloga zastajkivao, dizao glavu, osluškivao i kimao. Bambi nije čuo ništa. Učinivši luk, Starješina skrene sa smjera iz kojeg je dopirao zov. Bambi je bio van sebe od bijesa.

Zov se začuje još jednom i još jednom.

Konačno dospiju blizu, još bliže, sasvim blizu.

Starješina šapne: »Što god da sada vidiš... ne miči se... čuješ li? Gledaj što ja radim i čini jednako... Samo pazi! I ne gubi glavu...!«

Oni učine još par koraka... i odjednom im nosnice ispuni oštar, uznemirujuć miris koji je Bambi dobro poznavao. Zapahnuo ih je tolikom silinom da Bambi skoro zavapi od užasa. On zastane kao ukopan.

Srce mu istog časa zakuca u grlu.

Starješina je mirno stajao pored njega. Njegove oči pokažu mu smjer: tamo!

No, tamo je stajao On!

On je stajao sasvim blizu, stisnut uz deblo hrasta, skriven grmljem lijeske, a pritom se sveudilj tiho čulo: »Dođi... dođi...«

Vidjela su Mu se samo leđa, a lice tek neznatno kada bi glavu okrenuo malo ustranu.

Bambi je bio posve smeten, toliko potresen da je tek sada, malo-pomalo shvaćao: On stoji ondje, i on je taj koji oponaša Falinin glas. On je taj koji zavija: »Dođi... dođi...«

Bambijevim tijelom prostruji hladna jeza. Misli o bijegu obuzele su mu srce i tjerale ga u trk.

»Budi miran!« brzo i zapovjednički šapne Starješina kao da želi spriječiti da mu se strah rasplamsa. Bambi teškom mukom posluša.

Starješina ga promotri; isprva pomalo prijekorno, barem kako se Bambiju učinilo unatoč stanju u kojem je bio. No, pogled mu ubrzo iznova postane ozbiljan i naklonjen.

Bambi žmirkajući pogleda pred sebe, tamo gdje je stajao On, i osjeti da više ne može podnijeti Njegovu strašnu blizinu.

Kao da je pročitao njegove misli, Starješina promrmlja: »Idemo...« i okrene se.

Oprezno su se šuljali odande; Starješina u nekom čudnom cik-caku čiju svrhu Bambi nije mogao shvatiti. Kao i prije, slijedio je tim sporim koracima uz nestrpljenje koje je s mukom zadržavao. Na putu dovde gonila ga je čežnja za Falinom, a sada mu je tijelom strujao nagon za bijegom.

No, Starješina je polako išao dalje, zastajkivao, osluškivao, hodao u cik-cak, opet zastao, krenuo, polako, jako polako.

Sada su već dosta odmakli od onog strašnog mjesta.

»Kada idući put zastane, vjerojatno ću već smjeti nešto reći i onda ću mu se zahvaliti«. Vidio je kako Starješina pred njegovim očima nestaje u gustom vrtlogu visokog grmlja drijena. Ni list da se pomakne, ni grančica da kvrcne – tako je vješt bio njegov ulazak.

Bambi ga je slijedio i pokušao jednako nečujno proći kroz drijen, jednako vješto izbjeći svaki zvuk. No, to mu nije uspjelo. Lišće je tiho šuštalo, a grane se savijale pod njegovim sapima te se iznova uspravljale uz glasno pucketanje, suharci su se pod njegovim prsima slamali uz kratko, prodorno pucketanje.

»Spasio mi je život«, i dalje je razmišljao Bambi, »što da mu kažem?«

No, Starješine više nije bilo. Bambi polako izađe iz grmlja; pred njim se prostiralo žuto bogatstvo procvalih zlatnica. On podigne glavu i pogleda uokolo. Sve travke dokle mu je pogled sezao bile su nepomične. Ostao je sam.

Oslobođen svake stege, u času ga ponese nagon za bijegom.

Pod njegovim spretnim skokovima razdvajale su se zlatnice uz glasan fijuk kao pod oštricom kose.

Nakon dugog lutanja susretne Falinu. Bio je zadihan, iscrpljen, sretan i duboko dirnut.

»Molim te, ljubljena«, reče, »molim te... ne dozivaj me kada smo razdvojeni... nikada me više ne dozivaj! Tražit ćemo se dok se ne pronađemo... ali preklinjem te da me ne dozivaš... jer ja ne mogu odoljeti tvojemu glasu«.

15.

Nekoliko dana kasnije bezbrižno su prolazili hrastovim gustišem na drugoj strani livade. Htjeli su prijeći livadu i dospjeti na svoj stari puteljak, tamo gdje je stajao visoki hrast. Kako je grmlje pred njima postajalo rjeđe, oni zastanu i provire prema van. Tamo kod hrasta micalo se nešto crveno.

»Tko bi to mogao biti...?« šapne Bambi.

»Vjerojatno Ronno ili Karus«, odvrati Falina.

Bambi nije bio tako siguran: »Ta, oni se više ne usuđuju prići mi blizu«. Bambi pogleda bolje. »Ne«, zaključi, »to nije ni Karus ni Ronno... to je neki stranac...«

Falina se složi, zapanjena i vrlo znatiželjna: »Da, stranac, sada i ja vidim... kako čudno!«

Oni nastave promatrati.

»Kako se bezbrižno ponaša!« uzvikne Falina.

»Glupo«, reče Bambi, »zbilja glupo! Ponaša se poput malenog djeteta... kao da opasnost ne postoji!«

»Idemo do njega«, predloži Falina. Bila je previše znatiželjna.

»U redu«, odvrati Bambi, »idemo... da pobliže pogledam tog svata...«

Oni učine par koraka kadli Falina zastane: »Ali... što ako se on poželi boriti s tobom... on je snažan...«

»Bah!« Bambi prezrivo nakrivi glavu. »Ta, gledaj tu malu krunu... zar da se toga bojim...? Mladac je krupan i ugojen... ali da je snažan? To ne vjerujem. Hajde, idemo...«

Oni krenu.

Onaj drugi bio je zaokupljen grickanjem travki i primijetio ih je tek kada su već dobrano kročili na livadu. On im istoga trenutka krene ususret. Činio je vesele, zaigrane skokove te iznova ostavio neobičan dojam zaigranog djeteta. Bambi i Falina zbunjeno zastanu kako bi ga dočekali. On im priđe na par koraka i također zastane.

Nakon nekog vremena upita: »Zar me ne prepoznajete?«

Bambi pogne glavu, spreman za borbu. »Poznaješ li ti... nas?« odvrati.

Drugi mu upadne u riječ. »Pa Bambi!« on uzvikne prijekorno, no pun povjerenja.

Bambi je začuo svoje ime, Bambi ustukne. Ton toga glasa u njegovom je srcu pobudilo sjećanje, no Falina iznenada skoči ususret strancu.

»Gobo!« ona uzvikne i zanijemi. Nepomično je stajala bez riječi. Ostala je bez daha.

»Falina...« tiho reče Gobo, »Falina... sestro... dakle, prepoznala si me...« on joj priđe i poljubi joj usne. Odjednom mu se niz obraze krenu slijevati suze.

Falina je također plakala bez riječi.

»Da... Gobo...« izustio je Bambi. Glas mu je drhtao; bio je uzbuđen, duboko dirnut i preko svake mjere zapanjen. »Da... Gobo... zar ti nisi mrtav...?«

Gobo se grohotom nasmije. »Zar ne vidiš... vjerujem da se na meni vidi da nisam mrtav«.

»Ali... onda... u snijegu?« bio je uporan Bambi.

»Onda?« pomalo nadmeno će Gobo: »Onda me On spasio...«

»A gdje si bio svo ovo vrijeme...?« sada u čudu upita Falina.

Gobo odvrati: »Kod Njega... cijelo vrijeme kod Njega...«

On ušuti te promotri Bambija i Falinu; naslađivao se njihovim čuđenjem i zbunjenošću. Potom doda: »Da, dragi moji... mnogo sam toga doživio... više od svi vas zajedno u ovoj vašoj šumi...« Zvučao je pomalo nadmeno, ali oni to nisu ni primijetili jer su bili previše obuzeti velikim iznenađenjem.

»Ta, pričaj!« van sebe uzvikne Falina.

»Oh«, zadovoljno odvrati Gobo, »mogao bih pričati cijeli dan i ne bih stigao do kraja«.

Bambi ga je nagovarao: »Ta, pričaj!«

Gobo se uozbilji i okrene prema Falini. »Je li majka još živa?« upita ju blago i oprezno.

»Jest!« veselo uzvikne Falina. »Živa je... ali već je dugo nisam vidjela«.

»Idem sada k njoj!« reče Gobo. »Idete li sa mnom?«

I oni krenu.

Cijelim putem više nisu rekli ni riječi. Bambi i Falina osjećali su Gobovu nestrpljivu čežnju za majkom i stoga su oboje šutjeli. Gobo je nijemo žurio prema naprijed. Pustili su ga da čini što ga je volja.

Tek ponekad, kada bi slijepo pretrčao raskršće ili u iznenadnoj žurbi krenuo u drugom smjeru, tiho bi ga dozvali. »Tamo!« potom bi šapnuo Bambi. Ili bi Falina rekla: »Ne... sada ovim putem...«

U nekoliko navrata morali su prijeći široke čistine. Primijetili su da Gobo nikad nije zastajkivao na rubu gustiša, nikada nije čak ni na trenutak iz predostrožnosti pogledavao uokolo kada bi kročio u otvoreni prostor, već bi jednostavno istrčao ne mareći za oprez. Bambi i Falina razmijenili bi začuđene poglede kad god bi se to dogodilo. No, nisu rekli ni riječi, već su pomalo oklijevajući nastavili slijediti Goba.

Dugo su tumarali uokolo i tražili na sve strane.

Gobo odjednom prepozna staze svojega djetinjstva. Bio je oduševljen; potpuno je zaboravio da su ga cijelim putem vodili Bambi i Falina. On se okrene prema njima i uzvikne: »Vidite li kako sam se dobro snašao?«

Oni nisu ništa rekli, samo su se iznova pogledali.

Uskoro su došli do malene izbe od lišća. »Ovdje!« uzvikne Falina i šmugne unutra. Gobo ode za njom i zastane. Bila je to izbica u kojoj su njih dvoje došli na svijet, u kojoj su kao djeca živjeli s majkom. Gobo i Falina se pogledaju u oči, ne rekavši ni riječi. Falina ovlaš poljubi bratove usne. Potom požure dalje.

Još sat vremena lutali su amo-tamo. Sunce je sve jače sjalo kroz granje, šuma je postajala sve mirnija. Bilo je vrijeme počinka i mirovanja. No, Gobo nije osjećao umor. Žurno je koračao naprijed, teško disao od nestrpljivosti i uzbuđenja te besciljno pogledavao oko sebe. Prenuo bi se kada bi lasica pod njegovim nogama zamakla kroz travu. Skoro je zgazio fazane koji su se međusobno stiskali na tlu; strašno se uplašio kada su uzletjeli pred njim uz glasan lepet krila i prijekore. Bambi se čudio koliko se slijepo i neznalački Gobo kretao uokolo.

Gobo zastane i okrene se prema njima. »Nema je!« zdvojno izusti.

Falina ga umiri. »Uskoro«, ganuto reče. »Uskoro, Gobo«. Ona ga promotri. Iznova je poprimio onaj obeshrabreni izraz lica koji je ona tako dobro poznavala.

»Hoćemo li je zvati?« reče ona uz smijeh. »Hoćemo li je opet zvati... kao nekad, dok smo još bili djeca?«

Bambi je već odmakao nekoliko koraka dalje. Tada ugleda tetu Enu. Ona se već pripremila za počinak te je mirno ležala u sjeni obližnje lijeske.

»Konačno!« reče on u sebi. Tog trenutka došli su i Gobo i Falina. Svo troje stajalo je jedno pored drugoga i promatralo tetu Enu. Ona podigne glavu i sneno im uzvrati pogled.

Gobo učini par nesigurnih koraka i tiho uzvikne: »Majko!«

Kao pogođena gromom, ona skoči na noge i stane kao ukopana. Gobo hitro skoči do nje: »Majko...« opet izusti htijući nastaviti, no više nije mogao reći ni riječi.

Majka ga pogleda u oči. Njezina ukočenost polako je jenjavala; val za valom drhtavice prelazio joj je preko ramena i leđa.

Ništa nije pitala, nije zahtijevala nikakvo objašnjenje, nikakvu priču. Ona polako poljubi Gobove usne, poljubi mu obraze i vrat; neumorno ga je prala poljupcima kao onog časa kada ga je rodila.

Bambi i Falina krenu dalje.

16.

Svi zajedno stajali su usred gustiša na malenoj čistini dok je Gobo pripovijedao.

Tamo je sjedio i prijatelj zec; zapanjeno je uzdizao svoje žličaste uši i napeto slušao, pa ih od silnog šoka spuštao, samo da bi ih iznova uzdignuo.

Svraka je čučala na najnižoj grani mlade bukve i u čudu osluškivala. Šojka se vrpoljila preko puta na jasenu i povremeno zabezeknuto zakriještala.

Našla se tu i nekolicina prijana-fazana sa suprugama i djecom; u čudu su pružali vratove dok su slušali, a potom ih opet uz trzaj uvlačili i bez riječi okretali glave.

Vjeverica je također doskakutala i bila strašno uzbuđena. Čas bi kliznula na tlo, čas se uzverala uz ovo ili ono drvo, čas se oslanjala na svoj uspravljeni rep i pokazivala bijela prsa. Svako malo htjela je prekinuti Goba želeći nešto reći, no svaki su je put ostali upozorili da se smiri.

Gobo je pripovijedao kako je bespomoćno ležao u snijegu i čekao smrt.

»Našli su me psi«, reče, »psi su zaista strašni. Oni su nešto najstrašnije na ovome svijetu. Gubica im je umrljana krvlju, glas im je pun bijesa i nemaju milosti«. On promotri sve u krugu oko sebe i nastavi: »... no... otada sam se već mnogo puta igrao s njima kao da su mi ravni...« reče s ponosom, »... više ih se nisam morao bojati jer sam se s njima sprijateljio. Unatoč tome, kada se naljute, u glavi mi tutnji, a srce mi se skameni. Nije da uvijek misle loše i, kao što sam već rekao, ipak smo sad prijatelji... ali u njihovom je glasu neka užasna sila«. On zašuti.

»Dalje!« bila je uporna Falina.

Gobo ju pogleda. »No, onoga su me dana skoro rastrgali... ali onda je došao On!«

Gobo zastane. Ostali su jedva disali.

»Da«, reče Gobo. »Onda je došao On! Dozvao je pse i oni su se isti čas umirili. Dozvao ih je opet, i oni su nepomično ležali na tlu pred njim. Potom me On podignuo. Vrištao sam. No, on me gladio. On me nježno privinuo uza se. On mi nije naudio. A onda me On ponio...«

Falina ga prekine: »Što to znači 'ponijeti'?«

Gobo krene objašnjavati, oprezno i značajno.

»Jednostavno«, u međuvremenu uzvikne Bambi, »znaš, Falina, kako vjeverica uzme lješnjak i onda ga ponese...«

Vjeverica poželi konačno nešto reći. »... jedan moj rođak...« nadobudno izusti. No, ostali istog trenutka poviču: »Tiho! Tiho! Neka Gobo nastavi!«

Vjeverica je morala zašutjeti. Bila je očajna, prednje šapice stisnula o bijela prsa i zapodjenula razgovor sa svrakom: »... uglavnom... jedan moj rođak...«

No, svraka joj jednostavno okrene leđa.

Gobo je pričao o svakojakim čudesima. »Vani je zima i zavija oluja. No, unutra kod Njega ne puše vjetar i toplo je kao usred ljeta«.

»Hah!« zakriješti šojka.

»Vani se s neba slijeva kiša i sve potapa. Ali unutra kod Njega ne padne ni kap i sve ostaje suho«.

Fazani uz trzaj podignu vratove i okrenu glave.

»Vani je posvuda visoki snijeg, ali unutra sam bio na toplom; bilo mi je čak i vruće, a On me hranio sijenom, kestenima, krumpirom, repom, čime god sam htio...«

»Sijenom?!« Svi pitaju u isti glas, zapanjeni, uzbuđeni, s nevjericom.

»Svježim, slatkim sijenom«, nehajno ponovi Gobo i trijumfalno pogleda uokolo.

U međuvremenu se ubaci i vjeverica: »Jedan moj rođak...«

»Tiho!« uzviknu drugi.

Falina žustro upita Goba: »A otkuda Mu po zimi sijeno i sve ostalo?«

»To raste kod Njega«, odgovori Gobo, »sve što poželi, on pusti da raste; i sve što poželi već je tu!«

Falina nastavi s pitanjima: »Kako to da se nisi neprestano bojao, Gobo, tamo kod njega?«

Gobo se nadmeno nasmije: »Ne draga Falina. Više se uopće nisam bojao. Ta, znao sam da mi On neće nauditi. Zašto bih se bojao? Vi svi smatrate da je On zao. No, On to nije. Kada je Njemu netko drag, kada Mu netko služi, onda je On dobar. Čudesno dobar. Nitko na ovome svijetu ne može biti tako dobar...«

Odjednom, dok je Gobo pripovijedao, iz grmlja nečujno izađe Starješina.

Ni ne primijetivši ga, Gobo nastavi s pričom. No, ostali su primijetili Starješinu i od strahopoštovanja zadržali dah.

Starješina je nepomično stajao i svojim ozbiljnim, dubokim očima promatrao Goba.

Gobo reče: »I ne samo On, voljela su me i Njegova djeca, i žena Mu i svi ostali. Gladili su me, hranili i igrali se sa mnom...« Tada prekine priču. Vidio je Starješinu.

Nastupi tišina.

Starješina ga svojim spokojnim, autoritarnim glasom upita: »A što ti je ova usjeklina na vratu?«

Svi pogledaju, po prvi put primijetivši tamnu crtu stlačene i pohabane dlake oko Gobova vrata.

Gobo nesigurno odgovori: »To...? To je od trake koju sam nosio... to je Njegova traka... i... da... najveća je čast nositi Njegovu traku... to je...« On se zbuni i krene mucati.

Svi su šutjeli. Starješina je dugo, prodorno i tužno promatrao Goba.

»Nesretniče«, tiho reče, okrene se i ode.

U nijemom zaprepaštenju koje je uslijedilo, vjeverica krene s naklapanjem: »Uglavnom... jedan moj rođak je također bio kod Njega... On ga je zarobio i zatočio... oh, na jako dugo, sve dok jednoga dana moj rođak nije...«

No, više nitko nije slušao vjevericu.

Svi se raziđu.

17.

Jednoga se dana iznova ukazala Marena.

Tada kada je Gobo nestao, ona je već bila gotovo odrasla, no gotovo je nikad nitko nije viđao jer se uvijek držala po strani i išla vlastitim stazama.

Ostala je vitka i izgledala sasvim mlado. No, bila je ozbiljna i tiha te blagošću nadmašivala sve ostale. Sada je od vjeverice, od šojke i svrake, od drozda i fazana načula da se Gobo vratio kući i proživio čudesne stvari. Stoga se pojavila kako bi ga vidjela. Gobova majka bila je vrlo ponosna i sretna zbog posjeta. Gobova je majka općenito postala ponosna u svojoj sreći. Radovalo ju je to što je cijela šuma pričala o njezinu sinu, uživala je u njegovoj slavi i od svih zahtijevala potvrdu da je njezin Gobo najpametniji, najvještiji i najbolji.

»Što ti kažeš, Marena?« ona uzvikne. »Što ti kažeš na Goba?« Ne pričekavši odgovor, nastavi: »Sjećaš li se kada je gospođa Nettla izjavila da od njega nema nikakve koristi jer je na hladnoći nešto sitno drhturio... sjećaš li se kako mi je prorekla da s njim neću imati previše sreće?«

»No da, mislim da vam je Gobo već priuštio dovoljno brige«, odgovori Marena.

»Ta, to je prošlost!« uzvikne majka, čudeći se da netko još uopće može i razmišljati o tim stvarima. »Ah, toliko mi je žao zbog sirote gospođe Nettle. Takva je šteta da više nije među živima i ne može vidjeti u što je izrastao moj Gobo!«

»Da, sirota gospođa Nettla«, blago reče Marena, »zaista je šteta«.

Gobo je rado slušao kada bi ga majka toliko hvalila. To mu se sviđalo. Stajao je pored nje i kupao se u tim pohvalama kao u toplim sunčevim zrakama.

Majka ispriča Mareni: »Čak je i stari Knez došao vidjeti Goba...« To je rekla šaptom, tajnovito i svečano. »Još nam nikada nije došao pred oči... ali zbog Goba se ipak pojavio!«

»Zašto mi je rekao 'nesretniče'?« nezadovoljnim se tonom oglasi Gobo. »Želio bih znati što mu je to značilo!«

»Pusti«, utješi ga majka, »ta, on je već star i ćudljiv«.

No, Gobo sada odluči potpuno si dati oduška: »To mi se stalno mota po glavi, po cijele dane. Nesretnik! Ta, ja uopće nisam nesretan! Vidio sam više, proživio više od svih ostalih! Znam više o svijetu i životu od bilo koga drugoga u ovoj šumi! Što ti misliš, Marena?«

»Da«, reče ona, »to svakako nitko ne može poreći«.

Od toga su dana Marena i Gobo svuda išli zajedno.

18.

Bambi je tražio Starješinu. Tumarao je cijelu noć; lutao je do izlaska sunca i jutarnje zore neutabanim putovima, bez Faline.

Ponekad bi ga srce i dalje vuklo Falini, ponekad bi mu njezino društvo prijalo jednako kao ranije, bilo bi mu lijepo hodati zajedno s njom, slušati njezin glas, s njom uživati na livadi ili na rubu gustiša; no, to ga više nije sasvim zadovoljavalo.

Ranije je, kad bi bio u Falininom društvu, tek rijetko i prolazno razmišljao o svojim susretima sa Starješinom. Sada ga je tražio, osjećao neobjašnjivo snažan nagon da ga vidi, a Faline se sjetio samo jednom. Nju je uvijek mogao imati kad god bi to htio. No, druženje s ostalima, s Gobom, s tetom Enom, nije ga privlačilo. To je izbjegavao koliko je mogao.

Riječ kojom je Starješina nazvao Goba i dalje je odzvanjala u Bambiju. Na njega je ostavila neobično dubok dojam. Gobo je već od prvog dana svojeg povratka imao osobit učinak na njega. Bambi nije znao zašto, no pogled na Goba odmah bi mu izazvao neku vrstu mučnine. Bambi se sramio Goba bez da je znao razlog; i bojao se za njega bez da je znao zašto. Sada kada bi bio u društvu s nevinim, samodopadnim, veselo nadmenim Gobom, u misli mu je neprestano dolazila jedna te ista riječ: Nesretnik! Nije je se mogao riješiti.

Međutim, jedne mračne noći, kada je Bambi još jednom zadobio naklonost ćuka nakon što je hinio da ga se jako uplašio, iznenada mu je došlo da ga upita: »Znate li možda gdje bi sada mogao biti Starješina?«

Ćuk zahuče da uistinu ne zna. No, Bambi primijeti da ovaj zapravo ne želi reći previše.

»Ne«, reče on, »to vam ne vjerujem. Vi ste tako mudri i znate sve što se događa u šumi... Sigurno znate i gdje se skriva Starješina«.

Sasvim nakostriješeni ćuk zagladi svoje perje uz tijelo i stanji se. »Naravno da znam«, on hukne još tiše, »ali ne smijem reći... to zaista ne bih smio...«

Bambi ga stane moliti: »Neću vas izdati... ta, kako bih to i mogao kad vas toliko poštujem...«

Ćuk se iznova preobrazi u lijepu, meku, sivosmeđu loptu, malo zakoluta svojim pametnim, velikim očima kao uvijek kada bi osjetio ugodu i upita: »Tako dakle, vi me uistinu poštujete? A zašto?«

Bambi nije oklijevao. »Jer ste toliko mudri«, on iskreno reče, »a opet, toliko veseli i prijateljski nastrojeni. I zato što ste toliko sposobni preplašiti druge. Tako je pametno plašiti druge, tako nevjerojatno pametno. To bih i sam volio znati, bilo bi mi od velike koristi«.

Ćuk uroni svoj kljun duboko u perje na prsima; bio je zadovoljan.

»No«, reče on, »ja znam da ste Starješini dragi...«

»Mislite?« prekine ga Bambi, a srce mu krene radosno udarati.

»Da, to zaista mislim«, odgovori ćuk, »jako ste mu dragi i zato smatram da mogu riskirati i reći vam gdje je on sada...« On privine svoje perje čvrsto uz tijelo i odjednom postane sasvim tanak. »Znate li gdje je onaj duboki humak, tamo kod vrba?«

»Da«, kimne Bambi.

»A znate li gdje je onaj gustiš mladog hrasta na drugoj strani?«

»Ne«, prizna Bambi, »još nikada nisam bio na drugoj strani«.

»Onda me dobro slušajte«, šapne ćuk, »na drugoj je strani hrastov gustiš. Morate ga proći. Onda ćete doći do grmlja, mnogo grmlja, lijeske i topole, gloga i kaline. Usred svega toga leži stara bukva koju je srušio vjetar. Morat ćete je tražiti jer se odozdo, s vaše visine, ne može vidjeti tako dobro kao odavde, iz zraka. Ondje stanuje Starješina. Ispod debla. Ali... nemojte me izdati!«

»Ispod debla?«

»Da!« nasmije se ćuk. »Na jednom mjestu je udubina u tlu. Deblo leži preko te udubine. I on je tamo«.

»Zahvaljujem vam«, prijazno reče Bambi. »Ne znam hoću li ga uspjeti naći, ali tisuću puta vam hvala«.

On hitro odjuri.

Ćuk ga nečujno dostigne u letu i tik iznad njega krene hukati: *»U-j! U-ij!«*

Bambi se prepadne.

»Jeste li se uplašili?« upita ćuk.

»Jesam...«, promuca Bambi; ovoga puta govorio je istinu.

Ćuk veselo zahuče i doda: »Želio bih vas samo još jednom podsjetiti – nemojte me izdati!«

»Naravno da neću!« uvjeri ga Bambi i otrči.

Kada je stigao do humka, iz najcrnje dubine ispred njega izroni Starješina, tako nečujno i iznenadno da se Bambi iznova preplašio.

»Više nisam tamo gdje me tražiš«, reče Starješina.

Bambi utihne.

»Što želiš od mene?« upita Starješina.

»Ništa...« promuca Bambi, »oh... ništa... oprostite...«

Starješina nakon nekog vremena progovori blagim glasom: »Nisi me tražio dosad«.

On pričeka odgovor. Bambi je šutio. Starješina nastavi: »Jučer si dvaput prošao sasvim blizu mene, a jutros isto dvaput, sasvim blizu...«

»Zašto...« Bambi skupi hrabrosti, »zašto ste rekli ono za Goba...?«

»Misliš li da nisam imao pravo?«

»Ne!« zaneseno uzvikne Bambi, »ne! Ja osjećam da je to istina!«

Starješina jedva vidljivo kimne, a njegove oči pogledaju Bambija blago kao nikada dosad.

Gledajući ga u oči, Bambi upita: »Ali... zašto?... Ja to ne mogu shvatiti!«

»Dovoljno je da osjećaš. Kasnije ćeš shvatiti. Ostaj dobro«.

19.

Svi su uskoro primijetili da Gobo ima jednu čudnu i zabrinjavajuću naviku. Spavao je noću dok su se ostali budili i kretali uokolo. No, po danu, kada bi se svi povlačili u svoja skloništa kako bi spavali, on je bio čio i šetao je. Da, izlazio bi iz gustiša kad god je htio, bez oklijevanja, i mirne duše stajao na danjem sunčevom svjetlu usred livade.

Bambi više nije mogao šutjeti o tome. »Zar ne misliš na opasnost?« upita ga.

»Ne«, jednostavno odgovori Gobo, »ona za mene ne postoji«.

»Ti zaboravljaš, dragi moj Bambi«, umiješa se Gobova majka, »zaboravljaš da je On njegov prijatelj. Gobo si može dopustiti više od tebe ili nas ostalih«. I bila je vrlo ponosna. Bambi više ništa nije rekao. Jednoga mu se dana Gobo obrati: »Znaš, ponekad mi se čini neobično da jedem kada i gdje to poželim«.

Bambi ga nije shvatio. »Zašto bi to bilo neobično? Ta, to činimo svi«.

»Da... vi!« nadmeno ustvrdi Gobo, »ali sa mnom je druga priča. Navikao sam da mi se jelo donosi i da me se zove kada je posluženo«.

Bambi suosjećajno promotri Goba te pogleda tetu Enu, Falinu i Marenu. No, one su se samo smješkale i divile se Gobu.

»Ja mislim«, započne Falina, »da ćeš se teško naviknuti na zimu, Gobo. Tu vani kod nas po zimi uopće nema sijena, repe ni krumpira«.

»To je istina«, zamišljeno odgovori Gobo, »još uopće nisam razmišljao o tome. A ne mogu više ni zamisliti kako je to. Mora da je strašno«.

Bambi mirno reče: »Nije strašno. Samo je teško«.

»No«, svečano izjavi Gobo, »ako će mi postati preteško, jednostavno ću se vratiti Njemu. Ta, zašto bih gladovao? To mi zaista nije potrebno«.

Bambi se bez riječi okrene i ode.

Kada je Gobo kasnije ostao nasamo s Marenom, počeo je pričati o Bambiju. »On me ne shvaća«, reče, »dragi Bambi misli da sam još uvijek onaj glupi mali Gobo koji sam nekada bio. Još uvijek se ne može pomiriti s tim da sam postao netko poseban. Opasnost! Što li mu to samo znači? Ja vjerujem da mi svakako želi dobro, ali opasnost, to je nešto za njega i njemu ravne, ne za mene!«

Marena se složila s njim. Ona ga je voljela, Gobo je volio nju i oboje su bili vrlo sretni.

»Vidiš li«, reče on njoj, »nitko me ne razumije tako dobro kao ti! U svakom slučaju, ne mogu se požaliti. Uglavnom me svi cijene i poštuju. No, ti me najbolje razumiješ.

Ostali... kada god im pričam o tome koliko je On dobar, oni me slušaju; naravno, ne misle da lažem, no ostaju pri tome da je On sigurno užasan!«

»Ja sam uvijek vjerovala u Njega«, zaneseno reče Marena.

»A da?« nehajno odvrati Gobo.

»Sjećaš li se«, nastavi Marena, »onoga dana kada si ostao ležati u snijegu? Tog dana sam rekla da će On jednom doći među nas u šumu i igrati se s nama...«

»Ne«, otegnuto odvrati Gobo, »toga se ne mogu sjetiti«.

Prošlo je nekoliko tjedana; u ranu zoru, Bambi i Falina te Gobo i Marena zajedno su se našli u starom, dobro poznatom gustišu lijeske. Bambi i Falina netom su stigli sa šetnje; oni prođu mimo hrasta i krenu naći sklonište kadli susretnu Goba i Marenu. Gobo se spremao izaći na livadu.

»Ta, ostani s nama«, reče Bambi, »sunce samo što nije izašlo, sada nitko više ne izlazi na otvoreno«.

»Glupost«, prezirno će Gobo, »ako nitko neće ići... ja ću«.

On krene dalje. Marena ga je slijedila.

Bambi i Falina ostanu za njima. »Dođi!« Bambi se bijesno obrati Falini. »Dođi! Neka čini što ga je volja«.

Oni krenu dalje. No, u tom trenutku vani, s druge stane livade, glasno i upozoravajuće zakriješti šojka.

Bambi se uz trzaj okrene i otrči prema Gobu te njega i Marenu dostigne tik pred hrastom.

»Čuješ li?« on poviče.

»Što to?« zbunjeno upita Gobo.

Šojka ponovno zakriješti s drugog ruba livade.

»Zar ne čuješ?« ponovi Bambi.

»Ne«, mirno odgovori Gobo.

»To je opasnost!« bio je uporan Bambi.

Sada se jasno oglasi svraka, odmah za njom još jedna i gotovo istog časa treća. U međuvremenu šojka još jednom zakriješti, a visoko na nebu glasale su se vrane.

I Falina krene preklinjati: »Ne idi van, Gobo! To je opasnost!«

Sad ga i Marena stane moliti: »Ostani ovdje! Meni za ljubav, danas ostani ovdje... to je opasnost!«

Gobo je stajao i nadmoćno se smijao. »Opasnost! Opasnost! Što me se to tiče?«

U nuždi trenutka, Bambiju na pamet padne ideja: »Neka barem Marena izađe prva da bismo znali...«

Prije no što je uopće završio, Marena već šmugne napolje.

Svo troje je stajalo i promatralo ju. Bambi i Falina bez daha, a Gobo s očiglednim strpljenjem kao da, eto, ostalima dopušta njihovu budalastu volju.

Promatrali su kako Marena korak po korak kroči na livadu, polako, uzdignute glave, drhtavih nogu. Gledala je i njušila sa svih strana.

Odjednom se munjevito okrene, visoko skoči kao pogođena munjom i odjuri nazad u gustiš.

»On... On je ovdje!« šapne, od straha izgubivši glas. Cijelo joj se tijelo treslo. »Ja... ja... sam Ga... vidjela... On... je ovdje...«, mucala je, »tamo vani... On stoji kod johe...«

»Natrag!« uzvikne Bambi, »smjesta natrag!«

»Dođi!« preklinjala je Falina. A Marena, koja više uopće nije mogla govoriti, prošapne: »Preklinjem te, Gobo, dođi sad... preklinjem te...«

No, Gobo se nije micao. »Samo vi trčite koliko vas noge nose«, reče on, »ja vas neću zadržavati. Ako je On ovdje, želim Ga pozdraviti«.

Goba se nije moglo zaustaviti.

Stajali su i promatrali kako izlazi. Stajali su pod dojmom njegovog velikog samopouzdanja, no istovremeno ih je obuzela silna bojazan za njega. Nisu se mogli pomaknuti s mjesta.

Gobo je stajao usred livade, gledao oko sebe i pogledom tražio johu. Potom se učini da ju je našao, učini se da ju je ugledao. Uto udari grom.

Prasak Goba odbaci uvis; on se smjesta okrene i velikim skokovima pobjegne nazad u gustiš.

Ukopani od silnog straha, još uvijek su stajali kada je stigao. Čuli su ga kako hripa; nije se zaustavljao, već je bezumno bježao čineći skokove. Oni se okrenu zajedno s njim, okruže ga i daju se u bijeg.

No, odmah nakon toga Gobo se sruši.

Marena se smjesta zaustavi tik do njega. Bambi i Falina zastanu nešto dalje, spremni nastaviti bijeg.

Gobo je ležao razderana boka iz kojeg se krvavo slijevala njegova utroba. On podigne i nakrivi glavu mlitavim pokretom.

»Marena...« reče s mukom, »Marena... On me nije prepoznao...« Glas mu je pucao.

Nešto žestoko i nemilosrdno zašušti u grmlju kod livade.

Marena spusti glavu ka Gobu. »On dolazi!« žurno šapne. »Gobo... On dolazi! Zar ne možeš ustati i krenuti sa mnom?«

Gobo iznova slabim pokretima podigne i nakrivi vrat, trzne nogama i ostane ležati.

Grmlje se razdvoji uz pucketanje, praskanje i šuštanje; On uđe.

Vidjevši Ga kako se približava, Marena se polako povuče, iščezne u šipražje te požuri Bambiju i Falini.

Još jednom se okrene i vidi kako se On nadvija nad palim srnjakom i poseže za njim.

Potom začuju Gobov otužan samrtni krik.

20.

Bambi je bio sam. On pođe do rijeke koja je tiho tekla između šaša i obalnih vrba.

Dolazio je ovamo sve češće otkad se osamio. Dovde je vodila tek pokoja staza i nije susretao gotovo nikoga od svojih. Upravo je to i htio jer misli su mu se uozbiljile, a duša otežala. Nije znao što se u njemu događa, a uopće nije ni mislio na to. Misli su mu tek besciljno prolazile kroz glavu i osjećao je kao da mu je cijeli život postao sumorniji.

Znao je dugo stajati na obali. Tok vode koja je ovdje prolazila u blagom luku pružao mu je dalek pogled. Hladan zrak valova sa sobom je nosio osvježavajuće, jetke, strane mirise koji su u njemu budili nehajnost i pouzdanje. Bambi je stajao i promatrao patke koje su, uvijek u društvu, klizile po vodi. Neumorno su međusobno razgovarale, uvijek prijateljski, ozbiljno i pametno. Bilo je tu par majki i svaka je predvodila čitavo jato dječice koju su neprestano podučavale, a oni bi sve to upijali. Ponekad bi neka od majki dala znak za oprez. Mlade bi se patke potom raštrkale na sve strane; sasvim bi nečujno otklizale jedna od druge bez kolebanja. Bambi bi uhvatio trenutak gdje se maleni koji još nisu znali letjeti povlače u gusti šaš, oprezno, bez da dotaknu ijednu trsku da ih ne izda njezino zibanje. Tu i tamo nazrijeo bi u šašu lagane kretnje malenih, tamnih tijela. Potom više ništa ne bi vidio. Jedan zov majke, i u hipu bi se svi iznova skupili oko nje. U hipu bi njihovo jato opet bilo na okupu i oni bi nastavili oprezno ploviti kao prije. Bambija bi to uvijek iznova fasciniralo. Bila je to prava umjetnost.

Nakon jednog takvog upozorenja, Bambi upita jednu od majki: »Što je to bilo? Pažljivo sam gledao, ali ništa nisam primijetio«.

»Pa i nije bilo ništa«, odgovori patka.

Drugom prilikom, jedno od dječice dalo je znak za oprez; munjevito se okrenulo, kroz trsku stiglo ravno do mjesta na obali gdje je stajao Bambi i izišlo.

Bambi malenoga upita: »Što je sad bilo? Nisam ništa primijetio«.

»Pa i nije bilo ništa«, odgovori maleni, starmalo protrese perjem, pažljivo namjesti krila uz tijelo i vrati se u vodu.

Usprkos svemu, Bambi se pouzdao u patke. Shvaćao je da su opreznije od njega, da bolje čuju i jasnije vide. Kada bi ovdje stajao, ponešto bi popustila neprekidna napetost koju je inače osjećao.

S njima bi rado i razgovarao. Nisu spominjale stvari koje je ionako često slušao od ostalih. Razgovarale su o sinjem nebu, vjetru i dalekim pašnjacima gdje se uživa u slasnim zalogajima.

Bambi bi ponekad vidio nešto maleno kako juri zrakom duž obale, poput munje jarkih boja. *»Srrr-ih!«* tiho bi se oglasio vodomar i projurio dalje. Malena, zujajuća točka. Plamtio je plavom i zelenom, iskrio crvenom, zabljesnuo i iščeznuo. Bambi je ostao zapanjen i poželio izbliza vidjeti neobičnog stranca te ga je dozvao.

»Nemojte se uzalud truditi«, obrati mu se mlakuša iz gustoga šaša. »Samo se nemojte truditi jer vam neće odgovoriti«.

»Tko ste vi?« upita Bambi i proviri u šaš.

No, mlakuša se zvonko nasmije sa sasvim drugog mjesta. »Tu sam! Taj zlovoljni svat kojeg ste sad dozvali ne obraća se nikome. Uzaludno je zvati ga«.

»Tako je lijep!« reče Bambi.

»Ali kvaran!« doda mlakuša, opet s nekog drugog mjesta.

»Zašto to mislite?« bio je znatiželjan Bambi.

Mlakuša odgovori, opet s druge pozicije: »Nije ga briga ni za koga i nizašto. Što god da se dogodi. Ne pozdravlja nikoga i nikada ne odzdravi. Ne upozorava nikoga kada je u blizini opasnost. Nikad ni sa kime nije progovorio ni riječi«.

»Jadan...« reče Bambi.

Mlakuša nastavi, a njezin je veseli, piskavi glas sada opet odzvanjao s nekog sasvim drugog mjesta: »Jamačno misli da mu zavide zbog tih par lijepih boja i ne dopušta da ga se ijednom dobro pogleda«.

»Ta, ni drugi se ne daju promotriti«, ustvrdi Bambi.

Mlakuša se u času nađe pred njim. »Na meni se nema što vidjeti«, jednostavno reče. Tanjušna i sjajna od vode, stajala je tamo u prostoj opravi, gracioznog obličja, nemirna, stalno u pokretu, vesela. Potom u hipu nestane kao što se pojavila.

»Ne razumijem kako netko tako dugo može ostati na istome mjestu«, začuje se iz vode. I opet doda s druge strane: »Dosadno je i opasno tako dugo ostati na istome mjestu«. S nekog sasvim drugog mjesta par puta zvonko usklikne. »Valja biti u pokretu!« veselo dobaci. »Ako želite sigurnost i komociju, morate se kretati!«

Blago šuštanje travki uplaši Bambija. On pogleda uokolo. Tamo na brijegu, nešto je crvenkasto bljesnulo i iščeznulo u šašu. Istovremeno, u nosnice mu se uvuče topao, oštar miris. Tamo se šuljala lisica. Bambi je htio povikati i zatoptati nogama kao upozorenje; iznenada zašušti trska razdijeljena lijinim skokom, pljusne voda i patka u očaju zakriješti. Bambi začuje lepet njezinih krila, vidi bljesak bijeloga tijela kroz zelenilo i potom glasno lamatanje krilima kojima je patka šibala lijinu njušku. Onda sve utihne.

Netom nakon toga, lisica izađe na brijeg u gubici držeći patku. Njezin se vrat mlohavo klatio, a krila tek donekle pomicala; lisica se na to nije obazirala. Podrugljivim je pogledom iskosa prostrijelila Bambija i polako se povukla u gustiš.

Bambi je nepomično stajao.

Nekoliko je starijih pataka uzletjelo uz glasan klepet i pobjeglo u bezumnom strahu. Mlakuša je na sve strane oglašavala opasnost. Sjenice su u grmlju uzbuđeno cvrkutale, a mlade patke, sada siročad, raštrkale su se po šašu i tiho jadikovale.

Vodomar je letio duž obale.

»Oprostite!« uzviknu mlade patke, »oprostite, jeste li vidjeli našu majku?«

»Srrr-ih!« zakriči vodomar i proleti poput žarke munje. »Kakve to veze ima sa mnom!«

Bambi se okrene i ode. Tumarao je gustim staništem zlatnice, prošao gajem mladih bukvi, prešao staro grmlje lijeske i dospio na rub velikoga humka. Kružio je oko njega kao u bunilu, u nadi da će susresti Starješinu. Nije ga vidio dugo vremena, još otkako je Gobo skončao.

Već izdaleka ga ugleda i otrči mu ususret.

Neko su vrijeme bez riječi hodali jedan uz drugoga. Starješina potom upita: »I... spominjete li ga još uvijek često?«

Bambi shvati da misli na Goba i odvrati: »Ne znam... sada sam gotovo uvijek sam...« Oklijevao je: »... ali... ja često mislim na njega«.

»Tako!« progovori Starješina, »jesi li sada sam?«

»Da«, s očekivanjem reče Bambi, no Starješina ne reče ni riječi.

Išli su dalje. Starješina iznenada zastane. »Zar ne čuješ?«

Bambi oslušne. Ne, nije čuo ništa.

»Dođi!« uzvikne Starješina i požuri dalje. Bambi ga je slijedio.

Starješina iznova zastane. »Zar još uvijek ništa ne čuješ?«

Bambi sada začuje zvuk koji nije poznavao. Poput grana koje se savijaju i gipko vraćaju na mjesto. Usto, nešto je tupo i neravnomjerno udaralo o tlo.

Bambi se spremao okrenuti i pobjeći.

»Dođi!« uzvikne Starješina i otrči u smjeru zvuka. Bambi se usudio pitati ga: »Zar tamo nije opasnost?«

»Jest!« mrko odgovori Starješina. »Tamo je velika opasnost!«

Uskoro ugledaju grane koje su se žestoko trzale kao da ih netko odozdo poteže i čupa. Priđu bliže i primijete da kroz grmlje prolazi mala staza.

Prijatelj zec ležao je na tlu, bacao se amo-tamo, koprcao, umirio, opet se koprcao, a svakim svojim pokretom trgao je grane nad sobom.

Bambi primijeti tamnu nit poput vitice. Protezala se od jedne grane do zeca i stezala mu vrat.

Sada je prijatelj zec čuo da netko dolazi. Kao lud bacio se uvis, pao na tlo, htio pobjeći, otkotrljao se nazad u travu i krenuo se iznova koprcati.

»Budi miran!« naredi mu Starješina, sasvim mu se približi i suosjećajno, toplim glasom od kojeg Bambiju zatitra srce, ponovi: »Budi miran, dragi zeče, to sam ja! Nemoj se sada micati. Samo mirno leži«.

Zec se nepomično opusti na tlu. Njegov isprekidani dah blago je zviždao.

Starješina ustima dohvati granu s neobičnom viticom, povuče je, uz zaokret vješto stane na nju, čvrsto je pritisne o tlo svojim tvrdim kopitima i pretrgne je jednim jedinim udarcem svoje krune.

Potom se nadvije nad zeca. »Budi miran«, reče, »koliko god boljelo«.

On nakrivi glavu te jedan od parožaka svoje krune prisloni uz zečev vrat i utisne ga u krzno iza njegovih žličastih ušiju, malo povuče i trzne. Zec se stane bacakati.

Starješina odmah popusti. »Mirno!« zapovjedi. »Radi se o tvojoj glavi!« On krene iznova. Zec je mirno ležao i hroptao. Bambi je nijemo i u čudu stajao pored.

Starješinin parožak, utisnut u zečevo krzno, sada klizne u petlju. Starješina se spusti na koljena, oprezno okrene glavu te stane provlačiti krunu sve više kroz petlju, a ona konačno olabavi i krene se razvezivati.

Zec dođe do daha i istovremeno se iz njega glasno otme strah i bol. »E... e... eh!« ječao je i zavijao.

Starješina zastane. »Ta, šuti«, on ga blago prekori, »šuti!« Usta su mu bila tik uz zečevo rame, parožak njegove krune bio je među njegovim žličastim ušima, i činilo se kao da ga je probo.

»Kako možeš biti tako glup i sada plakati«, on nježno promrmlja. »Zar želiš dozvati lisicu? Ha? No, nisam ni mislio. Budi tiho«.

Radio je dalje polako, pažljivo, usredotočeno. Krene iznova povlačiti, i omča se iznenada otpetlja do kraja. Zec sklizne iz nje i oslobodi se, ne bivajući isti tren toga svjestan. On učini korak i ošamućeno sjedne. Potom odskakuće. Isprva sporo, krotko, a onda sve brže. Naposljetku je jurio mahnitim skokovima.

Bambi ga je pratio pogledom. »Ni hvala!« zaprepašteno uzvikne.

»Još uvijek je van sebe«, reče Starješina.

Omča je ležala na tlu. Bambi je lagano dotakne; ona zazvekeće i Bambi se uplaši. Bio je to zvuk koji nije pripadao šumi.

»On...?« tiho upita Bambi.

Starješina kimne.

Oni krenu dalje jedan uz drugoga. »Pripazi«, reče Starješina, »dok hodaš stazom; popipaj granje, pruži krunu na sve strane i odmah se okreni kad čuješ taj zveket. A kada dođe vrijeme kada nećeš imati krunu, budi oprezan dvostruko. Ja već odavno ne prolazim nijednom stazom«.

Bambi utone u teške misli.

»Njega nema...« ustrašeno šapne.

Starješina odgovori: »Ne... Njega sada nema u šumi«.

»A svejedno je tu!« Bambi protrese glavom.

Starješina nastavi glasom punim gorčine: »Kako je ono govorio vaš Gobo...? Nije li vas uvjeravao da je On svemoćan i milosrdan...?«

Bambi šapne: »Ta, zar On nije svemoćan?«

»Jednako koliko je i milosrdan«, progunđa Starješina.

Bambi potišteno ustvrdi: »... prema Gobu... prema njemu je On bio dobar...«

Starješina zastane. »Vjeruješ li u to, Bambi?« s tugom upita. Po prvi je put nazvao Bambija imenom.

»Ne znam!« zdvojno uzvikne Bambi. »Ne razumijem to!«

Starješina polako reče: »O životu valja učiti... i uvijek biti na oprezu«.

21.

Stiglo je jutro koje je nad Bambija nadvilo nesreću.

U šumu se ušuljalo blijedo sivilo svitanja. Nad livadom se spustila mliječnobijela sumaglica; posvuda se proširio mir kojim odišu mijene godišnjih doba.

Ni vrane ni svrake još se nisu probudile; šojka je i dalje spavala.

Bambi je noć prije susreo Falinu. Ona ga je žalosno pogledala i izgledala veoma krotko.

»Tako sam često sama«, tiho reče.

»I ja sam sâm«, oklijevajući odvrati Bambi.

»Zašto nisi više sa mnom?« smjerno upita Falina, a njega je boljelo jer je vesela, drska Falina sada postala tako ozbiljna i pokorna.

»Moram biti sam«, odvrati. Koliko god se trudio biti nježan, zazvučao je okrutno. I sam je to čuo.

Falina ga promotri i tiho upita: »Voliš li me još?«

Bambi isto tako odgovori: »Ne znam«.

Ona se u tišini udalji od njega i ostavi ga samog.

Sada je stajao pod velikim hrastom na rubu livade, pažljivo i oprezno virio van i upijao jutarnji vjetar oslobođen svakog mirisa osim one vlažne i osvježavajuće arome zemlje, rose, trave i vlažnog drveta. Bambi je duboko disao. Duša mu je odjednom bila lagana kao što već odavno nije. On se radosno uputi na livadu obavijenu maglom.

Uto prasne grom.

Bambi osjeti strahovit udarac od kojeg zatetura.

Izbezumljen od straha, on skoči nazad u gustiš i nastavi trčati. Nije shvaćao što se dogodilo, nije mogao sabrati vlastite misli, samo je trčao i trčao. Strah mu je okovao srce i oteo dah dok je slijepo jurio sve dalje. Odjednom ga prožme oštra, nepodnošljiva bol. On osjeti kako mu nešto toplo teče niz lijevo bedro – tanka, goruća nit od tamo gdje ga je probola bol. Morao se zaustaviti. Bio je prisiljen koračati sporije. Potom mu se ukoče leđa i noge. I on se sruši.

Osjetio je olakšanje dok je tako ležao i mirovao.

»Diži se! Bambi! Diži se!« Starješina je stajao kraj njega i gurkao ga u rame.

Bambi je htio odvratiti: »Ne mogu«, ali Starješina ponovi: »Diži se! Diži se!«; njegov je glas bio toliko žuran i nježan da je Bambi ostao bez riječi. Čak je i bol koja ga je prožela na tren stala.

U žurbi i strahu, Starješina reče: »Ustani! Moraš dalje, dijete moje!« Dijete moje... Zvučalo je kao da su mu te riječi pobjegle, i Bambi je u hipu stajao na vlastitim nogama.

»Tako!« reče Starješina, duboko udahne i hitro nastavi: »Dođi sada sa mnom... uvijek samo sa mnom...!«

On žurno krene. Bambi ga je slijedio, no i dalje je osjećao goruću čežnju da klizne na tlo, legne i miruje.

Činilo se da Starješina to zna i stoga mu se neumorno obraćao: »Sada moraš podnijeti svaku bol, sada ne smiješ misliti na ležanje... niti jednom ne smiješ pomisliti na to, jer sama pomisao čini te umornim! Sada se moraš spasiti... shvaćaš li me, Bambi?... spasiti... inače si izgubljen... misli samo na to da je On iza tebe... razumiješ li me, Bambi?... i On će te ubiti bez milosti... dođi bliže... tako, uvijek budi blizu... proći će... mora proći...« Bambi više nije imao snage razmišljati. Bol je tutnjala u njemu sa svakim korakom, otimala mu dah i svijest, a vruća nit koja mu se slijevala niz bedro usjekla mu je duboku, sanjivu uznemirenost u srce.

Starješina je činio široke krugove. To je dugo trajalo. Bambi je kroz maglu boli i slabosti zaprepašteno ustanovio da su ponovno stigli do velikog hrasta.

Starješina zastane i onjuši tlo. »Tu!« šapne, »tu... je On... i tu... je pas... Dođi sad... brže!«

Oni potrče. Starješina iznenada ponovno stane.

»Gledaj...!« uzvikne, »ovdje si ležao«.

Bambi ugleda utisnutu travu i veliku lokvu vlastite krvi koja je otjecala u zemlju.

Starješina pažljivo onjuši mjesto. »Već su bili ovdje... On i pas...« reče, »hajde sada!«

Polako je koračao prema naprijed i svako malo njušio.

Bambi primijeti crvene kapljice kako svjetlucaju na travkama i lišću grmova. »Ovuda smo već prošli« pomisli, ali nije mogao govoriti.

»Tako!« gotovo s veseljem reče Starješina, »sada smo iza njih...«

Neko vrijeme nastavi hodati po istoj stazi. Potom neočekivano učini zavoj i krene u novi krug. Bambi ga je teturajući slijedio.

Došli su još jednom do hrasta, ali sada sa suprotne strane; po drugi su put došli do mjesta gdje se Bambi srušio, a Starješina potom krene u nekom trećem smjeru.

»Jedi!« on zapovjedi, zastane, razgrne travu i pokaže mu par sitnih, kratkih, tamnozelenih listića koji su poput pahuljica nicali iz hrapavoga tla.

Bambi posluša. Bili su strašno gorki i imali mučan miris.

Starješina nakon nekog vremena upita: »Kako ti je?«

»Bolje«, brzo odgovori Bambi. Odjednom je opet mogao govoriti, misli su mu se razbistrile, više nije bio umoran.

Prođe još neko vrijeme i Starješina zapovjedi: »Idi malo naprijed«. Nakon što je neko vrijeme koračao iza Bambija, reče: »Konačno!« Oni zastanu. »Prestao si krvariti«, progovori Starješina, »više ti ne curi iz rane i ne izdaje te... Njemu i Njegovom psu više ne pokazuje put do tebe«.

Starješina je izgledao napeto i iscrpljeno, no u njegovom je glasu bila radost. »Dođi sad«, nastavi, »sada se možeš odmoriti«.

Dospjeli su do širokog humka kojeg Bambi dosad još nije prešao. Starješina se popne, Bambi ga pokuša slijediti, no bilo mu je veoma naporno popeti se na drugu stranu strmine. Iznova ga stane kopati žestoka bol. On se spotakne, ustane te se iznova spotakne teško dišući.

»Ne mogu ti pomoći«, reče Starješina, »moraš se popeti!« I Bambi se uspne gore. On opet osjeti topao curak iz svojeg bedra, po drugi put osjeti da ostaje bez snage.

»Opet krvariš«, reče Starješina, »to sam i očekivao. Ali slabo... i...« on šapćući doda, ... »to sada nije ni bitno«.

Sasvim polako koračali su kroz perivoj visokih bukava. Tlo je bilo meko i ravno. Hodali su po njemu bez teškoća. Bambija uhvati čežnja da ovdje legne, ispruži se i više ne pomakne ni ud. Više nije mogao dalje. Glava ga je boljela, u ušima mu je zujalo, živci su mu titrali i počela ga je tresti groznica. Smračilo mu se pred očima. U njemu više nije bilo ničega doli žudnje za mirom te ravnodušne zapanjenosti nad iznenadnim skretanjem i promjenom u njegovu životu. To da je ikada zdrav i čitav hodao kroz šumu... jutros... prije samo sat vremena... to mu se sada činilo tek kao sreća nekog dalekog, davno minulog vremena.

Prošli su kroz mali hrastov i drijenov gustiš. Moćno, raspuknuto deblo bukve ležalo je duboko u grmlju pred njima i priječilo im put.

»Evo nas...« Bambi začuje Starješinu. On prehoda duž debla, a Bambi iza njega. Ovaj skoro padne u jamu koja je tu zjapila.

»Tako!« istoga trenutka reče Starješina, »tu možeš leći«.

Bambi se srušio i više se nije micao.

Jama je bila još dublja pod palim deblom i činila malenu izbu. Grmlje na vanjskim rubovima nadvijalo se nad jamu kada bi netko ušao i štitilo je od pogleda. Tko god uđe, kao da je iščeznuo.

»Ovdje si siguran«, reče Starješina, »tu ćeš ostati«.

Prolazili su dani.

Bambi je ležao na toploj zemlji s trulom korom palog drveta nad sobom; osluškivao je svoju bol kako mu raste u tijelu i postaje snažnija, kako popušta, jenjava i tone, sve dublje i dublje. Ponekad bi ispuzao napolje, nesigurno i drhtavo stojeći na svojim umornim, slabim nogama te učinio par krutih koraka kako bi potražio nešto za jelo. Sada je

jeo raslinje na koje prije nije ni obraćao pažnju, koje nije ni primjećivao. Sada mu se odjednom nudilo, dozivalo ga svojim osobitim, privlačnim mirisom. Ono što je nekad prezirao, ono što bi uvijek iznova odbacivao kada bi mu neočekivano dospjelo u usta, sada mu se činilo slasnim i ukusnim. Još uvijek su ga odbijali brojni listići, mnoge kratke, tvrde stapke, no svejedno ih je jeo kao pod prisilom; njegova je rana brže zarastala i snaga mu se osjetno vraćala.

Izvukao se. Međutim, još uvijek nije napuštao jamu; noću bi tek malo prošetao uokolo, a danju bi mirovao u svojoj stelji. Tek sada kada mu tijelo više nije osjećalo bol, Bambi još jednom promisli o svemu što se dogodilo i u njemu se probudi veliki strah koji mu duboko potrese dušu. Nije ga se mogao tek tako riješiti, nije mogao ustati i trčati uokolo kao inače. Ležao je i bivao uzbuđen; u njemu su se smjenjivali osjećaji zaprepaštenosti, srama, začuđenosti, ganutosti, da bi odmah potom bivao pun sjete, pa opet pun radosti.

Starješina je uvijek bio uz Bambija. Isprva je i danju i noću bio uz njega. Sada ga je povremeno ostavljao samog, pogotovo kada bi primijetio da je Bambi zamišljen. No, neprestano mu je bio sasvim blizu.

Jedne večeri, nakon munje i gromova i olujne kiše, zalazeće sunce obasjalo je razvedreno plavo nebo. Na krošnjama oko jame glasno su pjevali kosovi, ciktale zebe, u grmlju šuškale sjenice, na travi i na tlu pod grmljem odzvanjao je metalan, pucketav, kratak zov fazana, djetlić se zvonko smijao, a golubovi srčano gugutali u ljubavnoj čežnji.

Bambi izađe iz svoje jame. Život je bio lijep. Starješina je tamo stajao kao da je to očekivao.

Oni zajedno krenu u šetnju.

No, Bambi se više nije vraćao ostalima koji su živjeli s druge strane humka.

22.

Jedne jesenje noći, obavijene šaptom palog lišća, kroz krošnje se prolomi prodoran krik ćuka. Utihnuvši, ćuk stane čekati.

No, Bambi ga je već primijetio izdaleka, kroz prorijeđeno lišće na granama. On zastane.

Ćuk doleti bliže i još glasnije zakriči. Potom pričeka. No, Bambi opet ne reče ništa.

Ćuk više nije mogao izdržati. »Niste li se preplašili?« nezadovoljno upita.

»Jesam«, tiho reče Bambi. »Malo da«.

»Dakle tako«, uvrijeđeno zahukta ćuk, »samo malo? Prije bih vas uvijek nasmrt preplašio. Bilo mi je pravo zadovoljstvo gledati vas takvog. Otkud sad to da se sada samo malo preplašeni...«

On u ljutnji ponovi: »Samo malo...«

Ćuk je sada već bio star, i stoga mnogo taštiji i osjetljiviji nego ikad.

Bambi poželi odgovoriti: Nisam se plašio ni prije, nikada, to sam govorio samo zato da bih se sprijateljio s vama. No, to priznanje ipak odluči zadržati za sebe. Bilo mu je žao dobrog, starog ćuka dok je tako sjedio i uzrujavao se. On ga pokuša utješiti: »Možda je razlog taj da sam taman mislio na vas«, reče.

»Molim?« Ćuk se razvedri. »Molim? Mislili ste na mene?«

»Da«, oklijevajući odgovori Bambi, »baš u trenu kada ste počeli kriještati. Inače bih se, naravno, jednako uplašio kao svaki put«.

»Zaista?« hukne ćuk.

Bambi mu se nije imao srca protiviti. Ta, ova mala laž nikome neće naštetiti. Neka se dragi, stari svat veseli.

»Zaista«, potvrdi i nastavi, »... sretan sam... jer mi cijelo tijelo zatitra kad vas tako iznenada čujem«.

Ćuk naroguši perje i postane meka, smeđe-siva paperjasta kugla; bio je sretan. »Lijepo od vas da ste mislili na mene... jako lijepo...« nježno je huktao. »Već se dugo nismo vidjeli«.

»Jako dugo«, reče Bambi.

»Više ne kročite starim stazama?« bio je znatiželjan ćuk.

»Ne...« polako odgovori Bambi, »više ne kročim starim stazama«.

»I ja sada idem dalje po svijetu nego prije«, svečano primijeti ćuk. Prešutio je da su ga iz njegovog starog, rodnog doma otjerale neke mlađe, bezobzirne pridošlice. »Ne može se uvijek biti na istome mjestu«, još doda. Potom pričeka odgovor.

No, Bambi je već otišao. Sada je, gotovo jednako dobro kao Starješina, savladao vještinu nečujnog nestanka.

Ćuk se rasrdi. »Bezobrazno...« on zaguče sebi u bradu. Strese se, zaroni kljun u prsa i stane mudrovati sebi u bradu: »Eto, ne valja si umišljati da se s plemenitom gospodom može sklopiti prijateljstvo. Koliko god da su ljubazni... jednoga dana postanu bezobrazni... i onda ja budala ostanem tu sjediti kao što sada sjedim...«

On se iznenada poput kamena sjuri prema tlu. Primijetio je miša, koji sada tek jednom zacijukne u njegovim kandžama. On ga rastrgne na komade jer je bio bijesan. Brže nego inače proždre komadiće. Potom odleti. »Što ja imam s tim Bambijem?« razmišljao je. »Što ja imam sa svim tim plemenitim društvom? Baš ništa!« On stane kričati. Tako prodorno, tako uporno, da se par golubova na koje je naišao probudilo i glasnim lepetom krila odletjelo sa svojih grana.

***

Oluja je danima bjesnila kroz šumu i iščupala posljednje lišće s grana. Stabla su sada bila sasvim ogoljena.

Bambi je za jutarnjeg sivila krenuo kući kako bi zajedno sa Starješinom počinuo u jami.

Dozove ga tanak glasić, dozove ga brzo dvaput, triput. On zastane. Vjeverica se poput munje sjuri s grana i sjedne na tlo ispred njega.

»Pa to ste zaista vi!« ona fijukne, iskreno začuđena. »Točno sam vas prepoznala dok ste mi prilazili, ali nisam vjerovala...«

»Otkuda vi ovdje?« upita Bambi.

Njezino se veselo lišce smrkne. »Hrasta više nema...« stane jadikovati, »mojeg divnog, starog hrasta... sjećate li se? Bilo je strašno... On ga je posjekao!«

Bambi tužno spusti glavu. Duša ga je boljela zbog predivnog starog stabla.

»Čim se to dogodilo«, nastavi vjeverica, »svi mi koji smo živjeli na drvetu pobjegli smo i promatrali kako On grize stari hrast divovskim, sjajnim zubom. Stablo je glasno završtalo kada ga je On ranio. Nastavilo je vrištati i zub je vrištao... bilo je strašno za čuti. Onda je to siroto, prekrasno drvo palo. Tamo na livadi... svi smo plakali«.

Bambi je šutio.

»Da...« uzdahne vjeverica, »On može sve... On je svemoćan...« pogleda Bambija svojim velikim očima i naćuli uši, no Bambi je šutio.

»Sada smo svi bez krova nad glavom...« nastavi vjeverica, »nemam pojma kamo su se raštrkali ostali... Ja sam došla ovamo... ali takvo drvo neću tako skoro naći«.

»Stari hrast...« reče Bambi za sebe, »poznavao sam ga od djetinjstva«.

»Ali... da ste to zaista vi!« Vjevericu obuzme radost. »Svi su mislili da ste sigurno već odavno mrtvi. Doduše, ponekad se pročulo da ste i dalje na životu... nekada bismo čuli da vas je ovaj ili onaj vidio... ali nije se moglo saznati ništa određeno pa smo to smatrali praznim pričama...« Vjeverica ga ispitivački promotri. »No, da... zato što se više niste vraćali«.

Njezina znatiželja bila je očita dok je tako sjedila i čekala odgovor.

Bambi je šutio. No, i u njemu se komešala blaga, tjeskobna znatiželja. Želio je pitati. Za Falinu, za tetu Enu, za Ronna i Karusa, za sve one s kojima se družio u djetinjstvu. Ipak, on nastavi šutjeti.

Vjeverica je i dalje sjedila pred njim i ispitivala ga. »Kakve li krune!« začuđeno uzvikne, »kakve li krune! Nitko osim starog Kneza, nitko u cijeloj šumi nema takvu krunu!«

Nekada davno, Bambi bi se zbog ovoga priznanja osjetio zadovoljnim i polaskanim. Sada samo nehajno reče: »A da... Može biti...«

Vjeverica brzo kimne glavom. »Zaista!« divila se, »zaista, a počeli ste i sijedjeti«.

Bambi krene dalje.

Vjeverica primijeti da je razgovoru sada došao kraj te se vine na granu. »Doviđenja«, uzvikne odozgo, »ostajte mi dobro! Bilo mi je veliko zadovoljstvo. Kada sretnem nekoga od vaših starih poznanika, reći ću im da ste živi... Svi će se radovati«.

Čuvši to, Bambi iznova osjeti ono blago komešanje u svojem srcu. No, ne reče ništa. Valja biti sam, učio ga je Starješina još dok je Bambi bio dijete. A Starješina mu je kasnije, sve do današnjeg dana, otkrio mnoga saznanja, mnoge tajne. No, od svih njegovih lekcija, najvažnija je bila: Valja biti sam. ako se želiš čuvati, ako želiš shvatiti smisao svog postojanja, ako želiš postići mudrost, valja biti sam!

»Ali«, jednom je upitao Bambi, »ali nas dvojica, ta mi smo sada uvijek zajedno...?«

»Ne zadugo«, tada je odvratio Starješina.

To je bilo još prije nekoliko tjedana.

Sada Bambiju iznova padne na pamet, i to iznenada, da su i prve riječi koje mu je uputio Starješina bile o samoći. Onda dok je Bambi bio tek dijete i dozivao majku. Tada mu je Starješina prišao i upitao ga: »Zar ne možeš biti sam?«

Bambi krene dalje.

23.

Šuma je ponovno ležala pod snijegom, nijemo zastrta debelim bijelim prekrivačem. Čuo se samo zov vrana, tek tu i tamo tjeskobno čavrljanje svrake te tiho, uplašeno cvrkutanje sjenica. Potom je zima još jače stegla i sve je utihnulo. Zrak je sada odzvanjao hladnoćom.

Jednoga je jutra lavež pasa proparao duboku tišinu.

Bilo je to neprestano, žurno lajanje koje se strelovito pronijelo šumom, napeto i zvonko, te otegnutog, ludo svađalačkog tona.

U jami pod srušenim deblom bukve, Bambi podigne glavu i pogleda Starješinu koji je ležao kraj njega.

»Nije to ništa«, na Bambijev pogled odgovori Starješina, »ništa što bi se ticalo nas«.

Svejedno, obojica osluhnu.

Ležali su u svojoj jami, zaštićeni krovom od staroga debla; visoki snijeg štitio ih je od ledenog zraka, a zamršeno šipražje ih je, poput guste mreže, zakrivalo od znatiželjnih pogleda.

Lavež se približi, bijesan, zadihan, usijan. To mora da je bio manji pas.

Dolazio je sve bliže i bliže. Sada začuju dvostruko dahtanje, uz svadljivi lavež čulo se i neko tiho, bolno režanje. Bambi se uznemiri, no Starješina iznova reče: »Ništa što bi se ticalo nas«.

Mirovali su u svojoj toploj izbi i gledali što se vani događa.

Potom začuju pucketanje, sve bliže i bliže; snijeg je padao s iznenada protresenih grana, oblaci snijega dizali su se s tla.

Sada se moglo i razaznati tko dolazi.

Kroz snijeg i grmlje, granje i korijenje skakala je, šuljala se i prolazila stara lisica.

Odmah za njom jurio je pas. I zaista, bio je to mali pas kratkih nogu.

Jedna od lijinih prednjih nogu bila je smrskana, a krzno oko noge razderano. Držala je uvis smrskanu nogu, iz rana joj je šikljala krv, dah joj je zviždao, oči su joj bile razrogačene od užasa i napora. Bila je van sebe od straha i bijesa, bila je očajna i iscrpljena.

Odjednom se okrene. Nagli zaokret tako zaprepasti psa da on učini par koraka unatrag.

Lisica sjedne na stražnje noge. Više nije mogla dalje. Smrskane noge koja se klatila u zraku, otvorene gubice, trzajućih usana, režala je na psa.

Ovaj, pak, nije šutio ni časa. Njegov je visoki, kreštavi glas sada postao jači i dublji. »Tu!« vikao je. »Tu! Tu je! Tu! Tu! Tu!« Ovo nije bilo upućeno lisici, ovoga se trena uopće nije obraćao njoj, već je dozivao nekoga tko je još uvijek bio daleko od njih.

Bambi je, kao i Starješina, znao da pas doziva Njega.

To je znala i lisica. Krv se sada slijevala s nje, padala joj s prsa u snijeg i na bijelom, ledenom pokrivaču stvarala žarkocrvenu mrlju koja je lagano isparavala.

Lisicu obuzme slabost. Nemoćno spusti smrskanu šapu, no pri doticaju s hladnim snijegom prožme ju oštra bol. S mukom ju iznova uzdigne; drhtureći, držala ju je pred sobom.

»Pusti me...« progovori lisica. »Pusti me...« Govorila je tiho i molećivo. Bila je sasvim otupjela i pokorna.

»Ne! Ne! Ne!« pakosnim zavijanjem odgovori pas.

»Preklinjem te...« reče lisica, »ne mogu dalje... sa mnom je gotovo... pusti me da idem... pusti me kući... pusti me da barem umrem u miru...«

»Ne! Ne! Ne!« zavijao je pas.

Lisica krene usrdnije preklinjati. »Ta, mi smo rođaci...« zapomagala je, »gotovo brat i sestra... pusti me kući... pusti me da umrem kod svojih... mi... gotovo smo brat i sestra... ti i ja...«

»Ne! Ne! Ne!« bjesnio je pas.

Lisica se uto uspravi i sjedne. Njezina lijepa, zašiljena njuška utone joj u zakrvavljena prsa; ona podigne pogled i zagleda se psu ravno u lice. Sasvim izmijenjenim glasom, sabrana, tužna i ogorčena zareži: »Zar te nije sram? Izdajico!«

»Ne! Ne! Ne!« zaskviči pas.

No, lisica nastavi: »Ti dezerteru... ti otpadniče!« njezin rastrgani trup napinjao se od mržnje i prezira. »Ti ulizice!« siktala je. »Ti bijedniče... ti nas nalaziš tamo gdje nas On ne može naći... ti nas slijediš tamo gdje nas on ne može sustići... ti nas isporučuješ... nas, koji smo svi tvoji rođaci... mene, koja sam ti gotovo sestra... i ti ovdje stojiš i ne osjećaš sram?«

Odjednom se posvuda oko njih začuje mnoštvo drugih glasova.

»Izdajniče!« vikala je svraka s drveta.

»Ulizice!« krieštala je vrana.

»Bijedniče!« zviždala je lasica.

»Otpadniče!« siktao je tvor.

Sa svih je stabala i iz svih grmova siktalo, pijukalo i krieštalo, a vrane su iz zraka kričale: »Ulizice!« Svi su dojurili kako bi s drveća i iz sigurnih skrovišta pratili svađu. Pobuna koja je izbila iz lisice izazvala je nakupljanu, ogorčenu pobunu u svima njima, a zbog krvi koja se pred njihovim očima slijevala i isparavala na tlu bili su ludi od bijesa te zaboravljali na stid.

Pas se ogleda uokolo. »Vi!« uzvikne. »Što vi želite? Što vi znate? Što to govorite? Vi Mu svi pripadate kao što Mu pripadam ja! Ali ja... ja Ga volim, ja Ga obožavam! Ja Mu služim! Vi se želite pobuniti... Vi, jadnici, protiv Njega? On je svemoguć! On je iznad nas! Sve što imate, On vam je dao! Sve što ovdje raste i živi, od Njega je!« Pas se tresao od uzbuđenosti.

»Izdajice!« poviče vjeverica.

»Da!« zareži lisica, »Izdajice! Nitko kao ti... samo ti...!«

Pas je naprosto plesao od silnog uzbuđenja. »Samo ja...? Ti lažljivice! Nisu li i drugi, mnogi drugi kod Njega...? Konj... krava... janje... kokoši... od svih vas, od svakog vašeg roda mnogi su kod Njega i obožavaju Ga... i služe Mu!«

»Štetočino!« prosikće lisica, puna neizmjernog prezira.

Više se ne mogavši suzdržati, pas joj skoči za vrat. Kotrljali su se u snijegu režeći, pljujući, sopćući, poput uskomešane, divlje nakupine koja je dizala snijeg s tla, iz koje je letjelo krzno i štrcale kapljice krvi. No, lisica se više nije imala snage boriti. Nakon par sekundi, ležala je na leđima otkrivši svoj bijeli trbuh; ona se trzne, protegne i umre.

Pas ju još par puta protrese, a onda pusti da padne u snijeg; raskoračenih nogu, on ponovno stane dozivati jačim, dubljim glasom: »Tu! Tu! Tu je!«

Ostali se zaprepašteno razlete na sve strane.

»Strašno...« tiho reče Bambi Starješini u jami.

»A najstrašnije«, odvrati Starješina, »jest to da vjeruju u ono što izjavljuje pas. Vjeruju u to, svoj život provode u strahu, mrze Njega i same sebe... i međusobno se ubijaju jer je volja Njegova«.

24.

Hladnoća je popustila i usred zime uslijedilo je nekoliko toplijih dana. Zemlja je u velikim gutljajima pila snijeg koji se rastapao; posvuda su na vidjelo izlazile velike plohe tla. Kosovi još uvijek nisu pjevali, no sada, dok bi uzlijetali s tla gdje su tražili crve ili lepršali sa stabla na stablo, oteli bi im se otegnuti, radosni krici, gotovo kao pjesma. Tu i tamo začuo bi se smijeh djetlića, svrake i vrane bile su razgovorljivije, sjenice su međusobno veselo čavrljale; fazani su slijetali s albicije i zadržavali se na jednome mjestu gotovo jednako dugo kao u toplijem razdoblju, kako bi protresli perje na jutarnjem suncu. Svako malo začuo bi se njihov metalni, promukli zov.

Jednog takvog jutra, Bambi je odlutao dalje no inače. Za ranog svitanja došao je do ruba humka. Tamo na drugoj strani, gdje je nekad davno živio, nešto se micalo. Bambi se sakrije u šipražje i promotri što se događa. I da, tamo je netko njegova roda polako hodao amo-tamo i na nezasnježenim mjestima na tlu tražio prerano izniknule travke.

Tek što je Bambi nehajno odlučio okrenuti se i otići, on prepozna Falinu. Njegov je prvi impuls bio iskočiti iz skrovišta i dozvati je. No, ostane stajati kao ukopan. Tako dugo nije vidio Falinu. Njegovo je srce stalo divlje udarati. Falina je hodala sporo kao da je umorna ili tužna. Sada je nalikovala svojoj majci, izgledala je kao teta Ena, i Bambi to primijeti s nekim neobičnim, tegobnim čuđenjem.

Falina podigne glavu i pogleda u njegovom smjeru kao da je osjetila njegovu blizinu.

Bambi iznova krene prema naprijed, no opet ostane na mjestu kao omamljen, ne mogavši se pomaknuti.

Primijetio je da je Falina osijedjela i ostarjela. Vesela, drska Falina, razmišljao je, kako je lijepa i okretna bila! Pred očima mu odjednom bljesne sva njegova mladost. Livada, puteljci kojima ga je vodila majka, radosna igra s Gobom i Falinom, prijatelj skakavac i leptir, borba s Karusom i Ronnom u kojoj je za sebe osvojio Falinu. Odjednom opet osjeti radost, no svejedno je bio potresen.

Falina krene dalje, glave spuštene prema tlu, polako, iscrpljeno i žalosno. Ljubav prema njoj koju je Bambi u tom trenu osjetio bila je prošarana nekom nježnom čežnjom; htio je prijeći humak koji ga je već toliko dugo dijelio od nje i ostalih, htio ju je sustići, obratiti joj se i razgovarati o mladosti, o svemu što je bilo.

Promatrao ju je dok je prolazila kroz ogoljeno grmlje i naposljetku nestala.

Dugo je tamo stajao i virio prema van.

Uto prasne grom. Bambi se prene.

Dolazio je odavde, s ove strane humka. Ne tek izbliza, već odavde, s ove, njegove strane.

Potom prasne još jedan grom i odmah za njim još jedan.

Bambi učini par koraka nazad u gustiš, tamo zastane i oslušne. Sve je bilo tiho. Oprezno se odšulja prema skrovištu.

Starješina je već bio tamo, no još nije legao, već je stajao kraj srušenog drveta kao da ga je čekao.

»Gdje si tako dugo?« on tako strogo upita da Bambi zanijemi.

»Jesi li čuo?« nakon nekog vremena nastavi Starješina.

»Da«, odgovori Bambi, »triput... On je u šumi«.

»Zasigurno...« Starješina kimne i značajno ponovi: »On je u šumi... moramo ići«.

»Kamo?« otme se Bambiju.

»Tamo«, reče Starješina teškim glasom, »tamo gdje je sada On«.

Bambi se prestravi.

»Ne boj se«, nastavi Starješina. »Dođi sada i ne boj se. Sretan sam da te mogu povesti i to ti pokazati...« Oklijevajući, on tiho doda: »... prije no što skončam«.

Bambi se pogledom susretne sa Starješinom i odjednom opazi njegovu oronulu vanjštinu. Njegova je glava sada bila posve bijela, njegovo lice sasvim koščato, a njegove su lijepe oči sada izgubile ono duboko blještavilo; sada su bile zelene i bez sjaja poput razlomljenog stakla.

Bambi i Starješina nisu daleko dospjeli kadli im se u nozdrve uvuče prvi nagovještaj onog oštrog mirisa koji bi im srce okovao prijetnjom i užasom.

Bambi zastane. No, Starješina bez zaustavljanja nastavi ravno prema tom mirisu. Bambi ga je oklijevajući slijedio.

Zapljuskivali su ih sve jači valovi tog izluđujućeg mirisa. No, Starješina je uporno hodao dalje. U Bambiju se probude misli o bijegu koje su mu vukle srce, strujale mu glavom i udovima i gotovo ga zanijele. No, on ih potisne i nastavi za Starješinom.

Onaj je neprijateljski miris sada navro tako snažno da je zagušio sve ostale i gotovo da se od njega nije moglo disati.

»Tamo!« reče Starješina i stane na stranu.

Na razlomljenom granju i razgaženom snijegu, On je ležao dva koraka od njih na tlu.

Potisnuti nalet straha obuzme Bambija i on se jednim naglim skokom pripremi na bijeg. Od straha je gotovo izgubio razum.

»Stani!« Bambi začuje Starješinu, pogleda ga i shvati da ovaj mirno stoji tamo gdje je On ležao na tlu. Van sebe od iznenađenja, privučen vlastitom poslušnošću, bezgraničnom znatiželjom i gorljivim iščekivanjem, Bambi priđe bliže.

»Još bliže... ne boj se«, reče Starješina.

Tamo je ležao On, blijedim, golim licem prema gore; Njegov je šešir ležao pored Njega u snijegu, a Bambi, koji nije znao što je šešir, pomisli da se ta strašna glava raspukla napola.

Šumarev razgaljen vrat bio je probijen ranom koja je zjapila poput malenih crvenih usta. Iz nje je curio tek tanak mlaz krvi koja Mu se sušila na kosi i pod nosom te činila veliku lokvu u snijegu koji se od topline topio.

»Stojimo tu«, tiho krene Starješina, »stojimo tu, sasvim blizu Njega... i gdje je sada opasnost?«

Bambi pogleda priliku koja je ležala na tlu; njezino obličje, udovi i koža činili su mu se zagonetnima i strašnima. On pogleda u ugasle oči koje su tupo gledale prema njemu i nije shvaćao ništa.

»Bambi«, nastavi Starješina, »sjećaš li se što je Gobo govorio, što je rekao pas, što svi oni vjeruju... sjećaš li se?«

Bambi nije znao odgovora.

»Zar ne vidiš, Bambi«, nastavi Starješina, »vidiš li sada da On leži ovdje kao jedan od nas? Slušaj me, Bambi, On nije svemoćan kao što oni kažu. On nije taj koji je stvorio sve ono što tu raste i živi. On nije iznad nas! On je poput nas samih i ravan nam je jer i On, kao mi, poznaje strah, nevolju i patnju. I Njega se može savladati tako da leži bespomoćan na tlu baš poput nas, kao što i sam možeš vidjeti sada pred sobom«.

Uslijedila je tišina.

»Razumiješ li me, Bambi?« upita Starješina.

Bambi šapćući odvrati: »Mislim da da...«

Starješina zapovjedi: »Onda reci!«

Bambi se uzbudi i drhtavoga glasa izusti: »Netko drugi je iznad svih nas... iznad nas i iznad Njega«.

»Sada mogu poći«, reče Starješina.

On se okrene; jedan dio puta prođu zajedno.

Kada su došli do visokog jasena, Starješina zastane. »Ne slijedi me više, Bambi«, izusti mirnim glasom, »moje je vrijeme isteklo. Sada moram naći mjesto gdje ću dočekati kraj...«

Bambi htjede nešto reći.

»Ne«, sasiječe ga Starješina, »ne... u času koji mi se sada bliži svi smo sami. Ostaj dobro, sine moj... Jako sam te volio«.

25.

Ljetni je dan već u cik zore zažario bez daška vjetra, bez jutarnje svježine. Činilo se kao da je sunce danas izišlo žurnije nego inače. Popelo se brzo i rasprostrlo zasljepljujuće zrake poput strašnog požara.

U hipu je isparila rosa na livadi i grmlju; zemlja se posve osušila i u grumenima se mrvila. Šuma je prije vremena utihnula. Tu i tamo začuo se tek smijeh djetlića i samo su golubovi gukali u svojoj neumornoj, gorljivoj nježnosti.

Bambi je stajao na malenoj, skrovitoj čistini koja je samovala u dubokom gustišu. Oko glave mu je plesao i pjevao roj mušica koje su izašle na sunce. Iz grma lijeske pored Bambija nešto blago zazuji, pa malo jače, i mimo njega sporo proleti veliki hrušt, ravno kroz roj mušica, sve više i više prema krošnjama u kojima će spavati sve do večeri. Svoje je pokrilje ispružio oštro i elegantno, a njegova su krila prštala od snage. Roj mušica razdijeli se na njegovoj putanji i iznova se sakupi za njim. Njegovo tamnosmeđe tijelo, obavijeno treperavim staklastim sjajem zujećih krila, još jednom zabljesne na suncu prije no što iščezne.

»Jeste li ga vidjele...?« jedna drugu su zapitkivale mušice. »To je Starješina«, pjevušile su jedne. Druge pridodaju: »Svi njegovi rođaci već su mrtvi. Ali on je i dalje na životu. Samo on«.

Dvije sasvim malene mušice upitaju: »Koliko dugo oni žive?«

Ostale otpjevuše odgovor: »To ne znamo. Njegov rod općenito dugo živi. Žive gotovo vječno... gotovo vječno... Trideset puta vide sunce, možda i četrdeset... to ne znamo. Naš je život također dug... ali mi vidimo dan tek jednom ili dvaput...«

»A Starješina?« iznova upitaju malene.

»On je nadživio sve svoje... on je prastar... prastar... vidio je i doživio više na ovome svijetu nego što si vi možete zamisliti«.

Bambi krene dalje. Pjesma mušica, razmišljao je, pjesma mušica...

Do njega dopre nježan, tjeskoban zov.

On oslušne, priđe bliže, sasvim tiho kroz gusto granje, sveudilj nečujno kao što je to već odavno izvještio.

On ponovno začuje zov, očajan, molećiv. Glasovi su pripadali njegovu rodu: »Majko... majko!«

Bambi šmugne kroz grmlje slijedeći dozivanje.

Tamo je stajalo dvoje mladunčadi prekriveno riđim krznašcem; ostavljeni, vapijući brat i sestra.

»Majko... majko!«

Prije no što su shvatili što se zbiva, Bambi je već stajao pred njima.

Oni su bez riječi zurili u njega.

»Vaša majka sada nema vremena«, strogo reče Bambi.

On malenoga pogleda u oči: »Zar ne možeš biti sam?«

Maleni i njegova sestra nastave šutjeti.

Prije no što su se oboje snašli, Bambi se okrene, šmugne u najbliži grm i iščezne. On krene dalje. »Maleni mi se sviđa...« razmišljao je. »Možda ga opet susretnem kada malo naraste...«

Hodao je dalje. »Malena«, razmišljao je, »i malena je zgodna... tako je izgledala Falina još dok je bila dijete«.

On krene dalje i iščezne u šumi.

Metodički instrumentarij

*dr. sc. Vladimira Veličk*i

Razmisli i stvaraj

- Odredi glavne likove ovoga romana.
- Koji su sporedni likovi u romanu?
- Gdje se odvija radnja ovoga romana?
- Možeš li odrediti vrijeme radnje?
- Tko je bio Bambi?
- Kako je opisano njegovo rođenje?
- Kako se zvala Bambijeva majka?
- Tko je bio Bambijev otac?
- S kim se Bambi najradije igrao?
- Kakav je bio Gobo?
- Zašto je u šumi važno poznavati opasnost?
- Tko je bila Falina?

- Kako su životinje opisivale čovjeka?
- Što je to »treća ruka«?
- Kako su životinje objašnjavale pucanje iz puške? Što im nije bilo jasno? Potražite taj ulomak u knjizi.
- Što je – »velika strava«?
- Koje ste sve zanimljivosti iz života u šumi saznali?
- Zašto i kako srndaći čiste svoju krunu? Potražite u knjizi taj opis.
- Tko je bio Starješina?

  Čemu je sve poučavao Bambija?

  Kakav je bio njihov zadnji susret?
- Koga je Bambi na kraju knjige čuo da doziva: *»Majko... majko!«*

- Izradite maketu šume u kojoj Bambi zajedno s ostalim životinjama boravi. Životinje modelirajte u glini i postavite ih na maketu. Možete izraditi i nešto poput kulisa za stolnu predstavu (predstava u kojoj pomičemo lutke na sceni koja se nalazi na stolu).
- Pretvorite dijelove ovoga romana u igrokaz i odigrajte ga u razredu koristeći kulise i modele lutaka koje ste izradili.
- Isto tako možete pripremiti predstavu za robotsko kazalište. Osmislite pozadinu i lutke. Na nastavi informatike možete programirati predstavu, tj. kretanje lutke.

  Više o robotskom kazalištu možete saznati ovdje: http://www.skole.hr/robotsko-kazaliste
- Ukratko navedite tijek radnje, odnosno glavne događaje iz ovoga romana. Tijek radnje možete napisati, prikazati shematski, snimiti u usmenom obliku ili napraviti vremensku lentu.

Za to vam može poslužiti digitalni alat **Tiki Toki**: http://www.tiki-toki.com/

Upute za rad s alatom možete pronaći ovdje: http://e-laboratorij.carnet.hr/tiki-toki-izrada-timeline-a/

NAUČI, TO JE VAŽNO

ROMAN je duga ili vrlo duga priča s mnogo događaja i likova.

DJEČJI ROMAN posebna je vrsta romana. Glavni likovi u dječjem romanu najčešće su djeca i prikazani su njihovi životi i doživljaji.

U romanu susrećemo glavne i sporedne likove.

GLAVNI LIK je onaj o kojem se najviše govori.

SPOREDNI LIK spominje se manje, možda tek jedanput. U romanu je obično više sporednih likova.

Poticaji za daljnji rad

1. Znaš li razliku između srne i košute?

   Koja je razlika između jelena i srndaća?

   Kako se zove mladunče srne i srndaća?

   Što je od toga Bambi?

2. Prema ovome romanu 1942. godine snimljen je animirani film koji je režirao David Hand, u produkciji Walta Disneya. Film možeš pogledati na ovoj poveznici:

   https://www.youtube.com/watch?v=upMwzSGZjMs

   Kako je Bambi prikazan u filmu? Ima li u stvarnosti mladunče srne i srndaća repić? A mladunče jelena i košute? Saznajte zašto je Bambi tako prikazan u animiranom filmu.

   Usporedite pročitanu knjigu s animiranim filmom. Koji su dijelovi prikazani? Koji dijelovi nedostaju?

3. Odaberite neke šumske životinje iz ovoga romana. Zamislite kako izgledaju i izradite ih u glini.

   Mogu vam poslužiti i kao lutke za lutkarsku stolnu predstavu.

4. Prikažite na kreativan način pojedine likove (na primjer, pokretom ili zvukom), a ostali učenici mogu pogađati o kome se radi.

Rječnik

albicija – vrsta manjeg stabla, radi lijepih cvjetova uzgaja se i kao ukrasna biljka

bazga – vrsta niskog drveta, njezine bobice koriste se za pripravu sirupa

cica-maca – cvijet vrbe ive

čigra – vrsta ptice selice

drijen – drijenak, listopadni grm
drozd – vrsta male price pjevice

grahorica – vrsta zeljaste biljke, osobito je vole biljojedi

hip – tren, trenutak, časak

kadulja – žalfija, vrsta polugrmolike biljke, koristi se i kao ljekovita biljka i začin jelima
kurtoazija – uljudno ophođenje, pristojno ponašanje

lijeska – vrsta grmolikog drveta sa plodom nalik lješnjaku
likovac – vrsta grmolike biljke

mlakuša – vrsta močvarne ptice

paprat – vrsta biljke koja raste u šumama u prizemnom sloju pod stablima; posebna biljna skupina koja nema cvijeta
plahutati – vijoriti, lepršati
pokrilje – vanjski, tvrdi par krila kod nekih kukaca, služi za zaštitu krila

snishodljivo – pretjerano ljubazno, ulagivački, ponizno
stapka – peteljka
stelja, steljica – podloga od biljaka na kojoj počivaju životinje
suharak – suha grančica
sveudilj – stalno, neprekidno

šaš – rogoz, vrsta močvarne biljke; gustiš šaša, mjesto gdje raste šaš
šojka – vrsta ptice pjevice iz porodice vrapčarki, kreja
štipavac – vrsta biljke iz porodice leptirnjača

trnjina – vrsta trnovite biljke iz porodice ruža, crni trn

vlasnjača – vrsta trave
vuga – vrsta ptice pjevice

zlatnica – vrsta šumske biljke zlatnožutog cvijeta

Impresum

Naručitelj:

Hrvatska akademska i istraživačka mreža – CARNET
Josipa Marohnića 5, 10000 Zagreb
tel.: +385 1 6661 500
www.carnet.hr

Nakladnik:

Bulaja naklada d.o.o
Radnički dol 8, 10000 Zagreb
tel/fax: +385 1 4822 154
info@bulaja.com
www.bulaja.com

Urednik: Zvonimir Bulaja

Oblikovanje: Luka Duplančić, Zvonimir Bulaja

Naslovnica: Luka Duplančić

Bilješka o autoru i djelu: dr. sc. Diana Zalar

Metodička obrada: dr. sc. Vladimira Velički

Rječnik: Zvonimir Bulaja

Tehnička realizacija: Bulaja naklada d.o.o.

Za nakladnika: Zvonimir Bulaja

ISBN: 978-953-328-398-2

Zagreb, 2018.